FLOSCVLI GRAECI

FLOSCVLI GRAECI

Vitam et mores antiquitatis
redolentes
quos ex optimis auctoribus
decerpsit

Arturus Blackburne Poynton
A.M. Coll. Vniv. Socius

OXONII
E Typographeo Clarendoniano
MDCCCCXX

MEMORIAE

DISCIPVLORVM CARISSIMORVM

SACRVM

Stewart I. Aldous
Georgii Barrett
Caroli F. Batty
Edwardi N. Bell
Edwardi B. Carpenter
Davidis Clutterbuck
Willelmi H. Croome
Ioannis L. Cunliffe
Francisci C. Davidson
Ioannis C. L. Farquharson
Ricardi B. Farrer
Francisci H. T. Gray
Roberti H. Hill
Reginaldi D. Hodgson
Leonardi I. Horne
Colini G. Kennedy
Caroli E. H. Loxton
Wilfredi E. Marler
Aluredi W. Maughan
Mauricii I. Miskin
Edwini W. Morrison
Georgii R. Murray
Iacobi G. Mylne
Hon. Roberti S. A. Palmer
Edwardi F. Prior
Caroli I. Reid
Iacobi Y. Scott
Philippi H. Shaw
Francisci W. Thomson
Willelmi B. Thomson
Reginaldi I. E. Tiddy
Ernesti W. Trevor
Arturi H. S. Tuke
Antonii T. Walker
Ricardi A. Waller
Leslie Woodroffe

Mars ipse ex acie fortissimum quemque
pignerari solet.

Oxford University Press
London Edinburgh Glasgow New York
Toronto Melbourne Cape Town Bombay
Humphrey Milford *Publisher to the University*

PREFACE

Some of the passages in this collection have been used by me during many years for the purpose of teaching my pupils how to acquire a general conception of Greek Prose style and an adequate political vocabulary. In particular I have found the third speech of Andocides helpful to beginners.

My thanks are due to the Delegates of the Clarendon Press for allowing these passages to be published, and not merely printed for private circulation, and especially for permission to use their classical texts. I trust that the little book will be found useful by teachers and students.

A. B. POYNTON.

University College,
12 *Nov.*, 1919.

CONTENTS

E

F

A

1. (*a*) *The essential qualities of prose style*

ΗΡΞΑΝΤΟ μὲν οὖν κινῆσαι τὸ πρῶτον, ὥσ- III. 1
περ πέφυκεν, οἱ ποιηταί· τὰ γὰρ ὀνόματα μιμήματα ἐστίν, ὑπῆρξεν δὲ καὶ ἡ φωνὴ πάντων μιμητικώτατον τῶν μορίων ἡμῖν· διὸ καὶ αἱ τέχναι συνέστησαν ἥ τε ῥαψῳδία καὶ ἡ ὑποκριτικὴ καὶ ἄλλαι γε. ἐπεὶ δ᾽ οἱ ποιηταὶ λέγοντες εὐήθη διὰ τὴν λέξιν ἐδόκουν πορίσασθαι τὴν δόξαν, διὰ τοῦτο ποιητικὴ πρώτη ἐγένετο λέξις, οἷον ἡ Γοργίου. καὶ νῦν ἔτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀπαιδεύτων τοὺς τοιούτους οἴονται διαλέγεσθαι κάλλιστα. τοῦτο δ᾽ οὐκ ἔστιν, ἀλλ᾽ ἑτέρα λόγου καὶ ποιήσεως λέξις ἐστίν. δηλοῖ δὲ τὸ συμβαῖνον· οὐδὲ γὰρ οἱ τὰς τραγῳδίας ποιοῦντες ἔτι χρῶνται τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ᾽ ὥσπερ καὶ ἐκ τῶν τετραμέτρων εἰς τὸ ἰαμβεῖον μετέβησαν διὰ τὸ τῷ λόγῳ τοῦτο τῶν μέτρων ὁμοιότατον εἶναι τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ τῶν ὀνομάτων ἀφείκασιν ὅσα παρὰ τὴν διάλεκτόν ἐστιν, οἷς οἱ πρῶτοι ἐκόσμουν, καὶ ἔτι νῦν οἱ τὰ ἑξάμετρα ποιοῦντες. διὸ γελοῖον μιμεῖσθαι τούτους οἳ αὐτοὶ οὐκέτι χρῶνται ἐκείνῳ τῷ τρόπῳ, ὥστε φανερὸν ὅτι οὐχ ἅπαντα ὅσα περὶ λέξεως ἔστιν εἰπεῖν ἀκριβολο-

γητέον ἡμῖν, ἀλλ' ὅσα περὶ τοιαύτης οἵας λέγομεν. περὶ δ' ἐκείνης εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς.

2 ἔστω οὖν ἐκεῖνα τεθεωρημένα καὶ ὡρίσθω λέξεως ἀρετὴ σαφῆ εἶναι· σημεῖον γὰρ ὅτι ὁ λόγος, ὡς ἐὰν μὴ δηλοῖ, οὐ ποιήσει τὸ ἑαυτοῦ ἔργον· καὶ μήτε ταπεινὴν μήτε ὑπὲρ τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ πρέπουσαν· ἡ γὰρ ποιητικὴ ἴσως οὐ ταπεινή, ἀλλ' οὐ πρέπουσα λόγῳ. τῶν δ' ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σαφῆ μὲν ποιεῖ τὰ κύρια, μὴ ταπεινὴν δὲ ἀλλὰ κεκοσμημένην τἆλλα ὀνόματα ὅσα εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς· τὸ γὰρ ἐξαλλάξαι ποιεῖ φαίνεσθαι σεμνοτέραν· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς ξένους οἱ ἄνθρωποι καὶ πρὸς τοὺς πολίτας, τὸ αὐτὸ πάσχουσιν καὶ πρὸς τὴν λέξιν. διὸ δεῖ ποιεῖν ξένην τὴν διάλεκτον· θαυμασταὶ γὰρ τῶν ἀπόντων εἰσίν, ἡδὺ δὲ τὸ θαυμαστόν ἐστιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μέτρων πολλά τε ποιεῖ τοῦτο καὶ ἁρμόττει ἐκεῖ· πλέον γὰρ ἐξέστηκεν περὶ ἃ καὶ περὶ οὓς ὁ λόγος· ἐν δὲ τοῖς ψιλοῖς λόγοις πολλῷ ἐλάττοσιν· ἡ γὰρ ὑπόθεσις ἐλάττων, ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα, εἰ δοῦλος καλλιεποῖτο ἢ λίαν νέος, ἀπρεπέστερον, ἢ περὶ λίαν μικρῶν· ἀλλ' ἔστι καὶ ἐν τούτοις ἐπισυστελλόμενον καὶ αὐξανόμενον τὸ πρέπον· διὸ δεῖ λανθάνειν ποιοῦντας, καὶ μὴ δοκεῖ λέγειν πεπλασμένως ἀλλὰ πεφυκότως· τοῦτο γὰρ πιθανόν, ἐκεῖνο δὲ τοὐναντίον· ὡς γὰρ πρὸς ἐπιβουλεύοντα διαβάλλονται, καθάπερ πρὸς

τοὺς οἴνους τοὺς μεμιγμένους, καὶ οἷον ἡ Θεοδώρου φωνὴ πέπονθε πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ὑποκριτῶν· ἡ μὲν γὰρ τοῦ λέγοντος ἔοικεν εἶναι, αἱ δ' ἀλλότριαι. κλέπτεται δ' εὖ, ἐάν τις ἐκ τῆς εἰωθυίας διαλέκτου ἐκλέγων συντιθῇ· ὅ περ Εὐριπίδης ποιεῖ καὶ ὑπέδειξε πρῶτος.

ὄντων δ' ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἐξ ὧν ὁ λόγος συνέστηκεν, τῶν δὲ ὀνομάτων τοσαῦτ' ἐχόντων εἴδη ὅσα τεθεώρηται ἐν τοῖς περὶ ποιήσεως, τούτων γλώτταις μὲν καὶ διπλοῖς ὀνόμασι καὶ πεποιημένοις ὀλιγάκις καὶ ὀλιγαχοῦ χρηστέον (ὅπου δέ, ὕστερον ἐροῦμεν, τό τε διὰ τί εἴρηται· ἐπὶ τὸ μεῖζον γὰρ ἐξαλλάττει τοῦ πρέποντος), τὸ δὲ κύριον καὶ τὸ οἰκεῖον καὶ μεταφορὰ μόνα χρήσιμα πρὸς τὴν τῶν ψιλῶν λόγων λέξιν. σημεῖον δ' ὅτι τούτοις μόνοις πάντες χρῶνται· πάντες γὰρ μεταφοραῖς διαλέγονται καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς κυρίοις, ὥστε δῆλον ὡς ἂν εὖ ποιῇ τις, ἔσται τε ξενικὸν καὶ λανθάνειν ἐνδέχεται καὶ σαφηνιεῖ. αὕτη δ' ἦν ἡ τοῦ ῥητορικοῦ λόγου ἀρετή. τῶν δ' ὀνομάτων τῷ μὲν σοφιστῇ ὁμωνυμίαι χρήσιμοι, παρὰ ταύτας γὰρ κακουργεῖ, τῷ ποιητῇ δὲ συνωνυμίαι· λέγω δὲ κύριά τε καὶ συνώνυμα οἷον τὸ πορεύεσθαι καὶ τὸ βαδίζειν· ταῦτα γὰρ ἀμφότερα καὶ κύρια καὶ συνώνυμα ἀλλήλοις.

Aristotle, *Rhetoric*, Book III, ch. 1, § 8—ch. 2, § 7.

(*b*) *The function of Rhythm in prose style*

25 21 ΥΦΟΡΩΜΑΙ τινα πρὸς ταῦτα καταδρομὴν ἀνθρώπων τῆς μὲν ἐγκυκλίου παιδείας ἀπείρων, τὸ δὲ ἀγοραῖον τῆς ῥητορικῆς μέρος ὁδοῦ τε καὶ τέχνης χωρὶς ἐπιτηδευόντων, πρὸς οὓς ἀναγκαῖον ἀπολογήσασθαι, μὴ δόξωμεν ἔρημον ἀφηκέναι τὸν ἀγῶνα. ἐροῦσι δὴ ταῦτα· ὁ Δημοσθένης οὖν οὕτως ἄθλιος ἦν, ὥσθ᾽ ὅτε γράφοι τοὺς λόγους, μέτρα καὶ ῥυθμοὺς ὥσπερ οἱ πλάσται παρατιθέμενος, ἐναρμόττειν ἐπειρᾶτο τούτοις τοῖς τύποις τὰ κῶλα, στρέφων ἄνω καὶ κάτω τὰ ὀνόματα καὶ παραφυλάττων τὰ μήκη καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰς πτώσεις τῶν ὀνομάτων καὶ τὰς ἐγκλίσεις τῶν ῥημάτων καὶ πάντα τὰ συμβεβηκότα τοῖς μορίοις τοῦ λόγου πολυπραγμονῶν; ἠλίθιος μέντἂν εἴη εἰς τοσαύτην σκευωρίαν καὶ
22 φλυαρίαν ὁ τηλικοῦτος ἀνὴρ ἑαυτὸν διδούς. ταῦτα δὴ καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια κωμῳδοῦντας αὐτοὺς καὶ καταχλευάζοντας οὐ χαλεπῶς ἄν τις ἀποκρούσαιτο ταῦτα εἰπών· πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν ἄτοπον ἦν, εἰ ὁ τοσαύτης δόξης ἠξιωμένος ἀνὴρ ὅσης οὐδεὶς τῶν πρότερον ὀνομασθέντων ἐπὶ δεινότητι λόγων, ἔργα συνταττόμενος αἰώνια καὶ διδοὺς ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τῷ πάντα βασανίζοντι χρόνῳ ἐβουλήθη μηδὲν εἰκῇ μήτε πρᾶγμα παραλαμβάνειν μήτ᾽ ὄνομα, πολλὴν δ᾽ ἀμφοῖν ἔχειν τούτων πρόνοιαν,

τῆς τε ἐν τοῖς νοήμασιν οἰκονομίας καὶ τῆς εὐμορφίας τῆς περὶ τὰ ὀνόματα, ἄλλως τε καὶ 23
τῶν τότε ἀνθρώπων οὐ γραπτοῖς ἀλλὰ γλυπτοῖς καὶ τορευτοῖς ἐοικότας ἐκφερόντων λόγους, λέγω δὲ Ἰσοκράτους καὶ Πλάτωνος τῶν σοφιστῶν. ὁ μέν γε τὸν πανηγυρικὸν λόγον, ὡς οἱ τὸν ἐλάχιστον χρόνον γράφοντες ἀποφαίνουσιν, ἐν ἔτεσι δέκα συνετάξατο· ὁ δὲ Πλάτων τοὺς ἑαυτοῖ διαλόγους κτενίζων καὶ βοστρυχίζων καὶ πάντα τρόπον ἀναπλέκων οὐ διέλειπεν ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη. πᾶσι γὰρ δήπου τοῖς φιλολόγοις γνώριμα τὰ περὶ τῆς φιλοπονίας τἀνδρὸς ἱστορούμενα, τά τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὴν δέλτον, ἥν τελευτήσαντος αὐτοῦ λέγουσιν εὑρεθῆναι ποικίλως μετακειμένην τὴν ἀρχὴν τῆς Πολιτείας ἔχουσαν τήνδε "Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος". τί οὖν ἦν ἄτοπον, εἰ 24
καὶ Δημοσθένει φροντὶς εὐφωνίας τε καὶ ἐμμελείας ἐγένετο καὶ τοῦ μηδὲν εἰκῇ καὶ ἀβασανίστως τιθέναι μήτε ὄνομα μήτε νόημα; πολύ τε γὰρ μᾶλλον ἐμοὶ δοκεῖ προσήκειν ἀνδρὶ κατασκευάζοντι λόγους πολιτικοὺς μνημεῖα τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως αἰώνια μηδενὸς τῶν ἐλαχίστων ὀλιγωρεῖν, ἢ ζῳγράφων τε καὶ τορευτῶν παισὶν ἐν ὕλῃ φθαρτῇ χειρῶν εὐστοχίας καὶ πόνους ἐνδεικνυμένοις περὶ τὰ φλέβια καὶ τὰ πτίλα καὶ τὸν χνοῦν καὶ τὰς τοιαύτας μικρολογίας κατατρίβειν

25 τῆς τέχνης τὴν ἀκρίβειαν. τούτοις τε δὴ τοῖς
λόγοις χρώμενος δοκεῖ μοί τις ἂν οὐδὲν ἔξω τοῦ
εἰκότος ἀξιοῦν, καὶ ἔτι ἐκεῖνα εἰπών, ὅτι μειράκιον
μὲν ὄντα καὶ νεωστὶ τοῦ μαθήματος ἁπτόμενον
αὐτὸν οὐκ ἄλογον ἦν πάντα περισκοπεῖν, ὅσα
δυνατὰ ἦν εἰς ἐπιτήδευσιν ἀνθρωπίνην πεσεῖν·
ἐπειδὴ δὲ ἡ χρόνιος ἄσκησις ἰσχὺν πολλὴν λα-
βοῦσα τύπους τινὰς ἐν τῇ διανοίᾳ παντὸς τοῦ
μελετωμένου καὶ σφραγῖδας ἐνεποίησεν, ἐκ τοῦ
ῥᾴστου τε καὶ ἀπὸ τῆς ἕξεως αὐτὰ ἤδη ποιεῖν.
26 οἷόν τι γίνεται κἀν ταῖς ἄλλαις τέχναις, ὧν
ἐνέργειά τις ἡ ποίησις τὸ τέλος· αὐτίκα οἱ κι-
θαρίζειν τε καὶ ψάλλειν καὶ αὐλεῖν ἄκρως εἰδότες,
ὅταν κρούσεως ἀκούσωσιν ἀσυνήθους, οὐ πολλὰ
πραγματευθέντες ἀπαριθμοῦσιν αὐτὴν εὐθὺς ἐπὶ
τῶν ὀργάνων ἅμα νοήσει· μανθάνοντες δέ γε χρόνῳ
τε πολλῷ καὶ πόνῳ τὰς δυνάμεις τῶν φθόγγων
ἀναλαμβάνουσιν, καὶ οὐκ εὐθὺς αἱ χεῖρες αὐτῶν
ἐν ἕξει τοῦ δρᾶν τὰ παραγγελλόμενα ἦσαν, ὀψὲ
δέ ποτε καὶ ὅτε ἡ πολλὴ ἄσκησις αὐταῖς εἰς
φύσεως ἰσχὺν κατέστησε τὸ ἔθος, τότε τῶν ἔργων
27 ἐγένοντο ἐπιτυχεῖς. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν ἄλλων
λέγειν; ὃ γὰρ ἅπαντες ἴσμεν, ἀπόχρη καὶ πᾶσαν
αὐτῶν διακόψαι τὴν φλυαρίαν. τί δ' ἐστὶ τοῦτο;
τὰ γράμματα ὅταν παιδευώμεθα, πρῶτον μὲν τὰ
ὀνόματα αὐτῶν ἐκμανθάνομεν, ἔπειτα τοὺς τύπους
καὶ τὰς δυνάμεις, εἶθ' οὕτω τὰς συλλαβὰς καὶ

τὰ ἐν ταύταις πάθη, καὶ μετὰ τοῦτο ἤδη τὰς
λέξεις καὶ τὰ συμβεβηκότα αὐταῖς, ἐκτάσεις τε
λέγω καὶ συστολὰς καὶ προσῳδίας καὶ τὰ
παραπλήσια τούτοις· ὅταν δὲ τὴν τούτων ἐπι-
στήμην λάβωμεν, τότε ἀρχόμεθα γράφειν τε καὶ
ἀναγινώσκειν, κατὰ συλλαβὴν μὲν καὶ βραδέως
τὸ πρῶτον· ἐπειδὰν δὲ ὁ χρόνος ἀξιόλογος προσ-
ελθὼν τύπους ἰσχυροὺς αὐτῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς
ἡμῶν ἐμποιήσῃ, τότε ἀπὸ τοῦ ῥᾴστου δρῶμεν αὐτὰ
καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ἐπιδῷ τις βυβλίον ἀπταίστως
διερχόμεθα ἕξει τε καὶ τάχει ἀπίστῳ. τοιοῦτο 28
δὴ καὶ περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων καὶ περὶ
τὴν εὐέπειαν τῶν κώλων ὑποληπτέον γίνεσθαι
παρὰ τοῖς ἀθληταῖς τοῦ ἔργου. τοὺς δὲ τούτου
ἀπείρους ἢ ἀτριβεῖς θαυμάζειν καὶ ἀπιστεῖν,
εἴ τι κεκρατημένως ὑφ᾽ ἑτέρου γίνεται διὰ τέ-
χνης, οὐκ ἄλογον. πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰωθότας
χλευάζειν τὰ παραγγέλματα τῶν τεχνῶν ταῦτα
εἰρήσθω.

Dionysius of Halicarnassus, *de Compositione Verborum*, ch. 25, §§ 21–28.

B

2. *The great sea-fight at Syracuse*

VII.70 ΞΥΜΠΕΣΟΥΣΩΝ δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν
4 (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυ-
μάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι
διακόσιαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ
εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι
ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηὶ
προσπεσοῦσα ἢ διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπι-
5 πλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον
προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων
τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως
ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμείξειαν, οἱ
ἐπιβάται ἐς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων
6 ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ διὰ
τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ
δὲ αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ
ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆ-
σθαι, καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακήν,
τῶν δ' ἐπιβουλήν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ
πολλὰ δὲ πανταχόθεν, περιεστάναι, καὶ τὸν
κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν νεῶν ξυμπιπτουσῶν
ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν
7 οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. πολλὴ γὰρ
δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς

κελευσταῖς κατά τε τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν
αὐτίκα φιλονικίαν ἐγίγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις
βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες καὶ περὶ
τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ
αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι, τοῖς δὲ Συρα-
κοσίοις καὶ ξυμμάχοις καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε
αὐτοὺς διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους
πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρα- 8
τηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ
κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες
ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον ἠρώτων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι
εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ
δι' ὀλίγου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι
ὑποχωροῦσιν, οἱ δὲ Συρακόσιοι, εἰ οὓς σαφῶς
ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ
διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν.
ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων ἰσορρόπου τῆς 71
ναυμαχίας καθεστηκυίας πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ
ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονικῶν μὲν ὁ αὐτό-
θεν περὶ τοῦ πλέονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ
ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσιν.
πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς 2
τὰς ναῦς ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐ-
δενὶ ἐοικώς, καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον τῆς ναυμαχίας
ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο
ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ οὐ 3
πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες

ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρ-
σησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν μὴ
στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας ἐτρέποντο, οἱ δ'
ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε ἅμα
μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς
ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ
ἐδουλοῦντο· ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς
ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς
τῆς ἁμίλλης καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ
δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες ἐν τοῖς χαλεπώτα-
τα διῆγον· αἰεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ
4 ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν
Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα
ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμὸς βοή, νικῶντες κρατού-
μενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα
στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι.
5 παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς
ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ
ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας
ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι
λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώ-
6 μενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν
ναυτικὸς στρατὸς ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι
ἑάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατό-
πεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ
μιᾶς ὁρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανα-
σχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς

παρεβοήθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους
ἐς φυλακήν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ
σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν.
ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν 7
ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν
καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· διαφθαρεισῶν γὰρ
τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις προσαπώλλυντο
αὐταῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες,
καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ
γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται.

Thucydides, Book VII, ch. 70, §§ 4–71.

3. *The battle of Cynaxa*

ΚΑΙ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὔπω κατα- I. 8
φανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη 8
ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή,
χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν
τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο,
τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ λόγχαι
καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. καὶ ἦσαν 9
ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν
πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν·
ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὁπλῖται σὺν
ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι
ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται.
πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει

10 ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. πρὸ δὲ
αὐτῶν ἅρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων
τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ
δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα
καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς
διακόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. ἡ δὲ γνώμη ἦν
ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ
11 διακόψοντα. ὃ μέντοι Κῦρος εἶπεν ὅτε καλέσας
παρεκελεύετο τοῖς Ἕλλησι τὴν κραυγὴν τῶν
βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ
κραυγῇ ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ ἐν
12 ἴσῳ καὶ βραδέως προσῇσαν. καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος
παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρμηνεῖ καὶ
ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα
ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων,
ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· κἂν τοῦτ', ἔφη, νικῶμεν,
13 πάνθ' ἡμῖν πεποίηται. ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ
μέσον στῖφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ
Ἑλληνικοῦ εὐωνύμου βασιλέα (τοσοῦτον γὰρ πλή-
θει περιῆν βασιλεὺς ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων
τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν) ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρ-
χος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ
δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἑκατέ-
ρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μέλει
14 ὅπως καλῶς ἔχοι. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ
μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προῄει, τὸ
δὲ Ἑλληνικὸν ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο

ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων
οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο
ἑκατέρωσε ἀποβλέπων εἴς τε τοὺς πολεμίους καὶ
τοὺς φίλους. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ 15
Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, πελάσας ὡς συναντῆσαι, ἤρετο
εἴ τι παραγγέλλοι· ὁ δ' ἐπιστήσας εἶπε καὶ
λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ
τὰ σφάγια καλά. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου 16
ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο τίς ὁ
θόρυβος εἴη. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι σύνθημα παρέρχεται
δεύτερον ἤδη. καὶ ὃς ἐθαύμασε τίς παραγγέλλει
καὶ ἤρετο ὅ τι εἴη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπεκρίνατο·
Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας, 17
Ἀλλὰ δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω. ταῦτα
δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὑτοῦ χώραν ἀπήλαυνε. καὶ
οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὼ
φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ
Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις.
ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, 18
τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα
ἐφθέγξαντο πάντες οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι,
καὶ πάντες δὲ ἔθεον. λέγουσι δέ τινες ὡς καὶ
ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δόρατα ἐδούπησαν φόβον
ποιοῦντες τοῖς ἵπποις. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξι- 19
κνεῖσθαι ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι.
καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ
Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ,

20 ἀλλ᾽ ἐν τάξει ἕπεσθαι. τὰ δ᾽ ἅρματα ἐφέροντο
τὰ μὲν δι᾽ αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ
τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. οἱ δ᾽ ἐπεὶ προΐδοιεν,
διίσταντο· ἔστι δ᾽ ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ
ἐν ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ
τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ᾽ ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλή-
νων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν
21 ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο. Κῦρος
δ᾽ ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ᾽ αὑτοὺς
καὶ διώκοντας, ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη
ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ᾽ αὐτόν, οὐδ᾽ ὣς
ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν
τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο
ὅ τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ἤδει αὐτὸν ὅτι
22 μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ
πάντες δ᾽ οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον
ἔχοντες τὸ αὑτῶν ἡγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ
ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἢν ᾖ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν
ἑκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρῄζοιεν,
ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. καὶ
23 βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὑτοῦ στρατιᾶς
ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος.
ἐπεὶ δ᾽ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ
τοῖς αὑτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν
24 ὡς εἰς κύκλωσιν. ἔνθα δὴ Κῦρος δείσας μὴ
ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἐλαύνει
ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ

τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν
ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέ-
γεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν
ἄρχοντα αὐτῶν. ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπεί- 25
ρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν
ὁρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατε-
λείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι.
σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' 26
ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ'
εἰπὼν Τὸν ἄνδρα ὁρῶ ἵετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει
κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος,
ὥς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ
τραῦμά φησι. παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις 27
παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα
μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ'
αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ
βασιλέα ἀπέθνῃσκον Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ
γὰρ ἦν· Κῦρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ
ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

Xenophon, *Anabasis*, I, ch. 8, §§ 8–27.

4. *(a) A professor of the military art*

182d ΑΛΛ' ἔστι μέν, ὦ Νικία, χαλεπὸν λέγειν
περὶ ὁτουοῦν μαθήματος ὡς οὐ χρὴ μανθά-
νειν· πάντα γὰρ ἐπίστασθαι ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι.
καὶ δὴ καὶ τὸ ὁπλιτικὸν τοῦτο, εἰ μέν ἐστιν
e μάθημα, ὅπερ φασὶν οἱ διδάσκοντες, καὶ οἷον
Νικίας λέγει, χρὴ αὐτὸ μανθάνειν· εἰ δ' ἔστιν
μὲν μὴ μάθημα, ἀλλ' ἐξαπατῶσιν οἱ ὑπισχνού-
μενοι, ἢ μάθημα μὲν τυγχάνει ὄν, μὴ μέντοι
πάνυ σπουδαῖον, τί καὶ δέοι ἂν αὐτὸ μανθάνειν;
λέγω δὲ ταῦτα περὶ αὐτοῦ εἰς τάδε ἀποβλέψας,
ὅτι οἶμαι ἐγὼ τοῦτο, εἴ τι ἦν, οὐκ ἂν λεληθέναι
Λακεδαιμονίους, οἷς οὐδὲν ἄλλο μέλει ἐν τῷ βίῳ
183 ἢ τοῦτο ζητεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν, ὅτι ἂν μαθόντες
καὶ ἐπιτηδεύσαντες πλεονεκτοῖεν τῶν ἄλλων περὶ
τὸν πόλεμον. εἰ δ' ἐκείνους λέληθεν, ἀλλ' οὐ
τούτους γε τοὺς διδασκάλους αὐτοῦ λέληθεν αὐτὸ
τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνοι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων σπουδά-
ζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις καὶ ὅτι παρ' ἐκείνοις ἄν
τις τιμηθεὶς εἰς ταῦτα καὶ παρὰ τῶν ἄλλων
πλεῖστ' ἂν ἐργάζοιτο χρήματα, ὥσπερ γε καὶ
τραγῳδίας ποιητὴς παρ' ἡμῖν τιμηθείς. τοιγάρτοι
ὃς ἂν οἴηται τραγῳδίαν καλῶς ποιεῖν, οὐκ ἔξωθεν
κύκλῳ περὶ τὴν Ἀττικὴν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις
b ἐπιδεικνύμενος περιέρχεται, ἀλλ' εὐθὺς δεῦρο φέ-
ρεται καὶ τοῖσδ' ἐπιδείκνυσιν εἰκότως· τοὺς δὲ ἐν

ὅπλοις μαχομένους ἐγὼ τούτους ὁρῶ τὴν μὲν
Λακεδαίμονα ἡγουμένους εἶναι ἄβατον ἱερὸν καὶ
οὐδὲ ἄκρῳ ποδὶ ἐπιβαίνοντας, κύκλῳ δὲ περιιόντας
αὐτὴν καὶ πᾶσι μᾶλλον ἐπιδεικνυμένους, καὶ
μάλιστα τούτοις οἳ κἂν αὐτοὶ ὁμολογήσειαν
πολλοὺς σφῶν προτέρους εἶναι πρὸς τὰ τοῦ
πολέμου. ἔπειτα, ὦ Λυσίμαχε, οὐ πάνυ ὀλίγοις c
ἐγὼ τούτων παραγέγονα ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, καὶ
ὁρῶ οἷοί εἰσιν. ἔξεστι δὲ καὶ αὐτόθεν ἡμῖν
σκέψασθαι. ὥσπερ γὰρ ἐπίτηδες οὐδεὶς πώποτ'
εὐδόκιμος γέγονεν ἐν τῷ πολέμῳ ἀνὴρ τῶν τὰ
ὁπλιτικὰ ἐπιτηδευσάντων. καίτοι εἴς γε τἆλλα
πάντα ἐκ τούτων οἱ ὀνομαστοὶ γίγνονται, ἐκ τῶν
ἐπιτηδευσάντων ἕκαστα· οὗτοι δ', ὡς ἔοικε, παρὰ
τοὺς ἄλλους οὕτω σφόδρα εἰς τοῦτο δεδυστυχή-
κασιν. ἐπεὶ καὶ τοῦτον τὸν Στησίλεων, ὃν ὑμεῖς
μετ' ἐμοῦ ἐν τοσούτῳ ὄχλῳ ἐθεάσασθε ἐπιδεικνύ- d
μενον καὶ τὰ μεγάλα περὶ αὐτοῦ λέγοντα ἃ
ἔλεγεν, ἑτέρωθι ἐγὼ κάλλιον ἐθεασάμην ἐν τῇ
ἀληθείᾳ ὡς ἀληθῶς ἐπιδεικνύμενον οὐχ ἑκόντα.
προσβαλούσης γὰρ τῆς νεὼς ἐφ' ᾗ ἐπεβάτευεν
πρὸς ὁλκάδα τινά, ἐμάχετο ἔχων δορυδρέπανον,
διαφέρον δὴ ὅπλον ἅτε καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων
διαφέρων. τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὐκ ἄξια λέγειν
περὶ τἀνδρός, τὸ δὲ σόφισμα τὸ τοῦ δρεπάνου τοῦ
πρὸς τῇ λόγχῃ οἷον ἀπέβη. μαχομένου γὰρ e
αὐτοῦ ἐνέσχετό που ἐν τοῖς τῆς νεὼς σκεύεσιν καὶ

ἀντελάβετο· εἷλκεν οὖν ὁ Στησίλεως βουλόμενος
ἀπολῦσαι, καὶ οὐχ οἷός τ' ἦν, ἡ δὲ ναῦς τὴν ναῦν
παρῄει. τέως μὲν οὖν παρέθει ἐν τῇ νηὶ ἀντεχό-
μενος τοῦ δόρατος· ἐπεὶ δὲ δὴ παρημείβετο ἡ
ναῦς τὴν ναῦν καὶ ἐπέσπα αὐτὸν τοῦ δόρατος
184 ἐχόμενον, ἐφίει τὸ δόρυ διὰ τῆς χειρός, ἕως ἄκρου
τοῦ στύρακος ἀντελάβετο. ἦν δὲ γέλως καὶ
κρότος ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς ὁλκάδος ἐπί τε τῷ σχή-
ματι αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ βαλόντος τινὸς λίθῳ
παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὸ κατάστρωμα
ἀφίεται τοῦ δόρατος, τότ' ἤδη καὶ οἱ ἐκ τῆς
τριήρους οὐκέτι οἷοί τ' ἦσαν τὸν γέλωτα κατέχειν,
ὁρῶντες αἰωρούμενον ἐκ τῆς ὁλκάδος τὸ δορυδρέ-
πανον ἐκεῖνο. ἴσως μὲν οὖν εἴη ἂν τὶ ταῦτα,
ὥσπερ Νικίας λέγει· οἷς δ' οὖν ἐγὼ ἐντετύχηκα,
τοιαῦτ' ἄττα ἐστίν.

Plato, *Laches*, 182 d—184 a.

(*b*) *An aeronautical adventure*

74 6 ΗΜΕΡΑΝ μὲν οὖν καὶ νύκτα οὐρίῳ πλέοντες ἔτι τῆς γῆς ὑποφαινομένης οὐ σφόδρα βιαίως ἀνηγόμεθα, τῇ ἐπιούσῃ δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι ὅ τε ἄνεμος ἐπεδίδου καὶ τὸ κῦμα ηὐξάνετο καὶ ζόφος ἐπεγίγνετο καὶ οὐκέτ' οὐδὲ στεῖλαι τὴν ὀθόνην δυνατὸν ἦν. ἐπιτρέψαντες οὖν τῷ πνεύματι καὶ παραδόντες ἑαυτοὺς ἐχειμαζό-

μεθα ἡμέρας ἐννέα καὶ ἑβδομήκοντα, τῇ ὀγδοηκοστῇ δὲ ἄφνω ἐκλάμψαντος ἡλίου καθορῶμεν οὐ πόρρω νῆσον ὑψηλὴν καὶ δασεῖαν, οὐ τραχεῖ περιηχουμένην τῷ κύματι· καὶ γὰρ ἤδη τὸ πολὺ τῆς ζάλης κατεπέπαυτο. προσσχόντες οὖν καὶ ἀποβάντες ὡς ἂν ἐκ μακρᾶς ταλαιπωρίας πολὺν μὲν ἐπὶ τῆς γῆς χρόνον ἐκείμεθα, διαναστάντες δὲ ὅμως ἀπεκρίναμεν ἡμῶν αὐτῶν τριάκοντα μὲν φύλακας τῆς νεὼς παραμένειν, εἴκοσι δὲ σὺν ἐμοὶ ἀνελθεῖν ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν ἐν τῇ
νήσῳ. προελθόντες δὲ ὅσον σταδίους τρεῖς ἀπὸ 7
τῆς θαλάττης δι' ὕλης ὁρῶμέν τινα στήλην χαλκοῦ
πεποιημένην, Ἑλληνικοῖς γράμμασι καταγε- 75
γραμμένην, ἀμυδροῖς δὲ καὶ ἐκτετριμμένοις, λέγουσαν, "ἄχρι τούτων Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος ἀφίκοντο." ἦν δὲ καὶ ἴχνη δύο πλησίον ἐπὶ πέτρας, τὸ μὲν πλεθριαῖον, τὸ δὲ ἔλαττον· ἐμοὶ δοκεῖν, τὸ μὲν τοῦ Διονύσου τὸ μικρότερον, θάτερον δὲ Ἡρακλέους. προσκυνήσαντες δ' οὖν προῄειμεν· οὔπω δὲ πολὺ παρῄειμεν καὶ ἐφιστάμεθα ποταμῷ οἶνον ῥέοντι ὁμοιοτάτῳ μάλιστα οἷόσπερ ὁ Χῖός ἐστιν. ἄφθονον δὲ ἦν τὸ ῥεῦμα καὶ πολύ, ὥστε ἐνιαχοῦ καὶ ναυσίπορον εἶναι δύνασθαι. ἐπῄει οὖν ἡμῖν πολὺ μᾶλλον πιστεύειν τῷ ἐπὶ τῆς στήλης ἐπιγράμματι ὁρῶσι τὰ σημεῖα τῆς Διονύσου ἐπιδημίας. δόξαν δέ μοι καὶ ὅθεν ἄρχεται ὁ ποταμὸς καταμαθεῖν, ἀνῄειν παρὰ τὸ ῥεῦμα,

καὶ πηγὴν μὲν οὐδεμίαν εὗρον αὐτοῦ, πολλὰς δὲ
καὶ μεγάλας ἀμπέλους, πλήρεις βοτρύων, παρὰ
δὲ τὴν ῥίζαν ἑκάστης ἀπέρρει σταγὼν οἴνου
διαυγοῦς, ἀφ' ὧν ἐγίνετο ὁ ποταμός. ἦν δὲ
76 καὶ ἰχθῦς ἐν αὐτῷ πολλοὺς ἰδεῖν, οἴνῳ μάλιστα
καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν γεῦσιν προσεοικότας·
ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαντες αὐτῶν τινας καὶ ἐμ-
φαγόντες ἐμεθύσθημεν· ἀμέλει καὶ ἀνατεμόντες
αὐτοὺς εὑρίσκομεν τρυγὸς μεστούς. ὕστερον μέν-
τοι ἐπινοήσαντες τοὺς ἄλλους ἰχθῦς, τοὺς ἀπὸ
τοῦ ὕδατος, παραμιγνύντες ἐκεράννυμεν τὸ σφο-
8 δρὸν τῆς οἰνοφαγίας. τότε δὲ τὸν ποταμὸν
διαπεράσαντες, ᾗ διαβατὸς ἦν, εὕρομεν ἀμπέλων
χρῆμα τεράστιον· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς γῆς,
ὁ στέλεχος αὐτὸς εὐερνὴς καὶ παχύς, τὸ δὲ ἄνω
γυναῖκες ἦσαν, ὅσον ἐκ τῶν λαγόνων ἅπαντα
ἔχουσαι τέλεια. τοιαύτην παρ' ἡμῖν τὴν Δάφνην
γράφουσιν ἄρτι τοῦ Ἀπόλλωνος καταλαμβά-
νοντος ἀποδενδρουμένην. ἀπὸ δὲ τῶν δακτύλων
ἄκρων ἐξεφύοντο αὐταῖς οἱ κλάδοι καὶ μεστοὶ
ἦσαν βοτρύων. καὶ μὴν καὶ τὰς κεφαλὰς
ἐκόμων ἕλιξί τε καὶ φύλλοις καὶ βότρυσι.
προσελθόντας δὲ ἡμᾶς ἠσπάζοντό τε καὶ ἐδε-
ξιοῦντο, αἱ μὲν Λύδιον, αἱ δὲ Ἰνδικήν, αἱ πλεῖσται
δὲ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν προϊέμεναι. καὶ ἐφίλουν
δὲ ἡμᾶς τοῖς στόμασιν· ὁ δὲ φιληθεὶς αὐτίκα
ἐμέθυε καὶ παράφορος ἦν. δρέπεσθαι μέντοι οὐ

παρεῖχον τοῦ καρποῦ, ἀλλ' ἤλγουν καὶ ἐβόων
ἀποσπωμένου. αἱ δὲ καὶ μίγνυσθαι ἡμῖν ἐπεθύ-
μουν· καὶ δύο τινὲς τῶν ἑταίρων πλησιάσαντες
αὐταῖς οὐκέτ' ἀπελύοντο, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰδοίων 77
ἐδέδεντο· συνεφύοντο γὰρ καὶ συνερριζοῦντο, καὶ
ἤδη αὐτοῖς κλάδοι ἐπεφύκεσαν οἱ δάκτυλοι καὶ
ταῖς ἕλιξι περιπλεκόμενοι ὅσον οὐδέπω καὶ αὐτοὶ
καρποφορήσειν ἔμελλον. καταλιπόντες δὲ αὐτοὺς 9
ἐπὶ ναῦν ἐφεύγομεν, καὶ τοῖς ἀπολειφθεῖσι διηγού-
μεθα ἐλθόντες τά τε ἄλλα καὶ τῶν ἑταίρων τὴν
ἀμπελομιξίαν. καὶ δὴ λαβόντες ἀμφορέας τινὰς
καὶ ὑδρευσάμενοί τε ἅμα καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ
οἰνισάμενοι καὶ αὐτοῦ πλησίον ἐπὶ τῆς ἠϊόνος
αὐλισάμενοι ἕωθεν ἀνήχθημεν οὐ σφόδρα βιαίῳ
πνεύματι· περὶ μεσημβρίαν δὲ οὐκέτι τῆς νήσου
φαινομένης ἄφνω τυφὼν ἐπιγενόμενος καὶ περι-
δινήσας τὴν ναῦν καὶ μετεωρίσας ὅσον ἐπὶ σταδίους
τρισχιλίους οὐκέτι καθῆκεν εἰς τὸ πέλαγος, ἀλλ'
ἄνω μετέωρον ἐξαπηρτημένην ἄνεμος ἐμπεσὼν τοῖς
ἱστίοις ἔφερε κυρτώσας τὴν ὀθόνην. ἑπτὰ δὲ 10
ἡμέρας καὶ τὰς ἴσας νύκτας ἀεροδρομήσαντες
ὀγδόῃ καθορῶμεν γῆν τινα μεγάλην ἐν τῷ ἀέρι
καθάπερ νῆσον, λαμπρὰν καὶ σφαιροειδῆ καὶ
φωτὶ μεγάλῳ καταλαμπομένην· προσενεχθέντες
δὲ αὐτῇ καὶ ὁρμισάμενοι ἀπέβημεν, ἐπισκοποῦν-
τες δὲ τὴν χώραν εὑρίσκομεν οἰκουμένην τε καὶ
γεωργουμένην. ἡμέρας μὲν οὖν οὐδὲν αὐτόθεν

78 καθεωρῶμεν, νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης ἐφαίνοντο
ἡμῖν καὶ ἄλλαι πολλαὶ νῆσοι πλησίον, αἱ μὲν
μείζους, αἱ δὲ μικρότεραι, πυρὶ τὴν χρόαν προσ-
εοικυῖαι, καὶ ἄλλη δέ τις γῆ κάτω καὶ πόλεις
ἐν αὐτῇ καὶ ποταμοὺς ἔχουσα καὶ πελάγη καὶ
ὕλας καὶ ὄρη. ταύτην οὖν τὴν καθ' ἡμᾶς
11 οἰκουμένην εἰκάζομεν. δόξαν δὲ ἡμῖν καὶ ἔτι
πορρωτέρω προελθεῖν, ξυνελήφθημεν τοῖς Ἱππο-
γύποις παρ' αὐτοῖς καλουμένοις ἀπαντήσαντες.
οἱ δὲ Ἱππόγυποι οὗτοί εἰσιν ἄνδρες ἐπὶ γυπῶν
μεγάλων ὀχούμενοι καὶ καθάπερ ἵπποις τοῖς
ὀρνέοις χρώμενοι· μεγάλοι γὰρ οἱ γῦπες καὶ ὡς
ἐπίπαν τρικέφαλοι. μάθοι δ' ἄν τις τὸ μέγεθος
αὐτῶν ἐντεῦθεν· νεὼς γὰρ μεγάλης φορτίδος
ἱστοῦ ἕκαστον τῶν πτερῶν μακρότερον καὶ παχύ-
τερον φέρουσι. τούτοις οὖν τοῖς Ἱππογύποις
προστέτακται περιπετομένοις τὴν γῆν, εἴ τις
εὑρεθείη ξένος, ἀνάγειν ὡς τὸν βασιλέα· καὶ
δὴ καὶ ἡμᾶς ξυλλαβόντες ἀνάγουσιν ὡς αὐτόν.
ὁ δὲ θεασάμενος καὶ ἀπὸ τῆς θέας καὶ τῆς
στολῆς εἰκάσας, Ἕλληνες ἆρα, ἔφη, ὑμεῖς, ὦ
ξένοι; συμφησάντων δέ, Πῶς οὖν ἀφίκεσθε, ἔφη,
τοσοῦτον ἀέρα διελθόντες; καὶ ἡμεῖς τὸ πᾶν αὐτῷ
διηγούμεθα· καὶ ὃς ἀρξάμενος τὸ καθ' αὐτὸν
ἡμῖν διεξῄει, ὡς καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν τοὔνομα
Ἐνδυμίων ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γῆς καθεύδων ἀναρ-
πασθείη ποτὲ καὶ ἀφικόμενος βασιλεύσειε τῆς

χώρας· εἶναι δὲ τὴν γῆν ἐκείνην ἔλεγε τὴν ἡμῖν κάτω φαινομένην Σελήνην. ἀλλὰ θαρρεῖν τε 79
παρεκελεύετο καὶ μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι· πάντα γὰρ ἡμῖν παρέσεσθαι ὧν δεόμεθα. Ἢν 12
δὲ καὶ κατορθώσω, ἔφη, τὸν πόλεμον, ὃν ἐκφέρω νῦν πρὸς τοὺς τὸν ἥλιον κατοικοῦντας, ἁπάντων εὐδαιμονέστατα παρ' ἐμοὶ καταβιώσεσθε. καὶ ἡμεῖς ἠρόμεθα τίνες τε εἶεν οἱ πολέμιοι καὶ τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς· Ὁ δὲ Φαέθων, φησίν, ὁ τῶν ἐν τῷ ἡλίῳ κατοικούντων βασιλεύς—οἰκεῖται γὰρ δὴ κἀκεῖνος ὥσπερ καὶ ἡ Σελήνη—πολὺν ἤδη πρὸς ἡμᾶς πολεμεῖ χρόνον.

Lucian, *Vera Historia*, I, §§ 6–12.

(*c*) *The troubles of a Trierarch*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

ὍΤΙ μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ 50
ὧν εἶπον ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν 11
ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε. ἔτι δὲ περὶ ὧν μέλλω λέγειν, ἅπαντές μοι ὁμολογήσετε ὅτι ἀληθῆ ἐστιν. τριήρους γὰρ ὁμολογεῖται κατάλυσις εἶναι, πρῶτον μέν, ἐὰν μὴ μισθόν τις διδῷ, δεύτερον δέ, ἐὰν εἰς τὸν Πειραιᾶ μεταξὺ καταπλεύσῃ· ἀπόλειψίς τε γὰρ πλείστη γίγνεται,

οἵ τε παραμένοντες τῶν ναυτῶν οὐκ ἐθέλουσι
πάλιν ἐμβαίνειν, ἐὰν μή τις αὐτοῖς ἕτερον
ἀργύριον διδῷ, ὥστε τὰ οἰκεῖα διοικήσασθαι.
ἃ ἐμοὶ ἀμφότερα συνέβη ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὥστε πολυτελεστέραν μοι γενέσθαι τὴν τρι-
12 ηραρχίαν. καὶ γὰρ μισθὸν οὐδένα ἔλαβον παρὰ
τοῦ στρατηγοῦ ὀκτὼ μηνῶν, καὶ κατέπλευσα
τοὺς πρέσβεις ἄγων διὰ τὸ ἄριστά μοι πλεῖν τὴν
ναῦν, καὶ ἐνθένδε πάλιν, προσταχθέν μοι ὑπὸ τοῦ
δήμου Μένωνα τὸν στρατηγὸν ἄγειν εἰς Ἑλλή-
σποντον ἀντὶ Αὐτοκλέους ἀποχειροτονηθέντος,
ᾠχόμην ἀναγόμενος διὰ τάχους. καὶ ἀντὶ τῶν
ἀπολιπόντων μὲν ναυτῶν ἑτέρους ἐμισθωσάμην
ναύτας, δωρειὰς καὶ προδόσεις αὐτοῖς δοὺς με-
γάλας, τοῖς δὲ παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν
ἔδωκά τι εἰς διοίκησιν τῶν οἰκείων καταλιπεῖν
13 πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον, οὐκ ἀγνοῶν τὴν παροῦσαν
χρείαν, ὡς ἀναγκαία ἦν ἑκάστῳ, ἀπορῶν δ'
αὐτὸς ὡς μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω οὐδεὶς
ἂν πιστεύσειεν, ὅστις μὴ ἀληθῶς παρηκολούθηκε
τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν. ὑποθεὶς δὲ τὸ χωρίον
Θρασυλόχῳ καὶ Ἀρχένεῳ, καὶ δανεισάμενος
τριάκοντα μνᾶς παρ' αὐτῶν καὶ διαδοὺς τοῖς
ναύταις, ᾠχόμην ἀναγόμενος, ἵνα μηδὲν ἐλλείποι
τῷ δήμῳ ὧν προσέταξε τὸ κατ' ἐμέ. καὶ ὁ
δῆμος ἀκούσας ταῦτα ἐπῄνεσέ τέ με, καὶ ἐπὶ
δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσεν. καὶ ὡς

ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν
μαρτυρίαν καὶ τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ δήμου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Ἑλλήσποντον ἤλθομεν, καὶ 14
ὅ τε χρόνος ἐξεληλύθει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ
μισθὸς οὐκ ἀπεδόθη τοῖς στρατιώταις ἀλλ᾽ ἢ δυοῖν
μηνοῖν, ἕτερός τε στρατηγὸς ἧκε Τιμόμαχος, καὶ
οὗτος διαδόχους οὐκ ἄγων ἐπὶ τὰς ναῦς, ἀθυμή-
σαντές μοι πολλοὶ τοῦ πληρώματος ᾤχοντο
ἀπολιπόντες τὴν ναῦν, οἱ μὲν εἰς τὴν ἤπειρον
στρατευσόμενοι, οἱ δ᾽ εἰς τὰς Θασίων καὶ Μαρω-
νιτῶν ναῦς, μισθῷ μεγάλῳ πεισθέντες καὶ ἀργύ-
ριον πολὺ προλαβόντες, καὶ τὰ μὲν παρ᾽ ἐμοῦ 15
ἐξανηλωμένα ἤδη ὁρῶντες, τὰ δὲ τῆς πόλεως
ἀμελῆ, τὰ δὲ τῶν συμμάχων ἄπορα, τὰ δὲ τῶν
στρατηγῶν ἄπιστα καὶ ὑπὸ πολλῶν αὐτῶν λό-
γῳ ἐξηπατημένοι, καὶ τὸν χρόνον ἐξήκοντα τῆς
τριηραρχίας καὶ τὸν πλοῦν οὐκ ὄντα οἴκαδε, οὐ-
δὲ διάδοχον ἥκοντα ἐπὶ τὴν ναῦν, παρ᾽ οὗ ἄν τις
ἠξίωσεν ὠφεληθῆναι. ὅσῳ γὰρ φιλοτιμούμενος
ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν ἐρετῶν ἀγαθῶν,
τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγένετο τῶν
ἄλλων τριηράρχων. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, εἰ μή 16
τι ἄλλο, οἵ γ᾽ ἐκ καταλόγου ἐλθόντες ἐπὶ τὴν
ναῦν παρέμενον τηροῦντες τὴν οἴκαδε σωτηρίαν,
ὁπότε αὐτοὺς ἀφήσει ὁ στρατηγός· οἱ δ᾽ ἐμοὶ

ναῦται πιστεύοντες αὐτοῖς ἐπὶ τῷ δύνασθαι ἐλαύνειν, ὅπου ἤμελλον ἀργύριον πάλιν πλεῖστον λήψεσθαι, ἐνταῦθ' ἀπῆσαν, ἡγούμενοι τὴν ἐν τῷ παρόντι εὐπορίαν κρείττω εἶναι αὐτοῖς τοῦ μέλλοντος φόβου, εἴ ποτε ληφθείησαν ὑπ' ἐμοῦ.
17 τοιούτων τοίνυν μοι τῶν πραγμάτων συμβεβηκότων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ ἅμα Τιμομάχου προστάξαντος πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, καὶ μισθὸν οὐ διδόντος, εἰσαγγελθέντων ὅτι Βυζάντιοι καὶ Καλχηδόνιοι πάλιν κατάγουσι τὰ πλοῖα καὶ ἀναγκάζουσι τὸν σῖτον ἐξαιρεῖσθαι, δανεισάμενος ἐγὼ ἀργύριον παρ' Ἀρχεδήμου μὲν τοῦ Ἀναφλυστίου πεντεκαίδεκα μνᾶς ἐπίτοκον, ὀκτακοσίας δὲ δραχμὰς παρὰ Νικίππου τοῦ ναυκλήρου ναυτικὸν ἀνειλόμην, ὃς ἔτυχεν ὢν ἐν Σηστῷ, ἐπόγδοον, σωθέντος δὲ τοῦ πλοίου Ἀθήναζε ἀποδοῦναι αὐτὸ καὶ τοὺς τόκους,
18 καὶ πέμψας Εὐκτήμονα τὸν πεντηκόνταρχον εἰς Λάμψακον, δοὺς αὐτῷ ἀργύριον καὶ γράμματα πρὸς τοὺς ξένους τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἐκέλευσά μοι αὐτὸν ναύτας μισθώσασθαι ὡς ἂν δύνηται ἀρίστους· αὐτὸς δ' ὑπομείνας ἐν Σηστῷ τοῖς τε παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἔδωκά τι, ὅσον εἶχον, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ ἑτέρους ναύτας ἐντελομίσθους προσέλαβον, ἐν ὅσῳ ὁ στρατηγὸς τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐφ' Ἱερὸν
19 παρεσκευάζετο. ἐπειδὴ δ' ὅ τε Εὐκτήμων ἧκεν

ἐκ τῆς Λαμψάκου ἄγων τοὺς ναύτας οὓς ἐμι-
σθώσατο, καὶ ὁ στρατηγὸς παρήγγειλεν ἀνάγε-
σθαι, τῷ μὲν Εὐκτήμονι ἀσθενῆσαι ἐξαίφνης
συνέβη, καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη· τούτῳ μὲν
οὖν ἀποδοὺς τὸν μισθὸν καὶ ἐφόδια προσθεὶς
ἀπέπεμψα οἴκαδε· αὐτὸς δὲ πεντηκόνταρχον
ἕτερον λαβὼν ἀνηγόμην ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ
σίτου, καὶ ἐκεῖ περιέμεινα πέντε καὶ τετταρά-
κοντα ἡμέρας, ἕως ὁ ἔκπλους τῶν πλοίων τῶν
μετ' ἀρκτοῦρον ἐκ τοῦ Πόντου ἐγένετο. ἀφικό- 20
μενος δ' εἰς Σηστόν, ἐγὼ μὲν ᾤμην οἴκαδε
καταπλεύσεσθαι, τοῦ τε χρόνου μοι ἐξήκοντος
καὶ ἐπιτετριηραρχημένων ἤδη μοι δυοῖν μηνοῖν καὶ
διαδόχου οὐχ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν· ὁ δὲ στρα-
τηγὸς Τιμόμαχος, ἀφικομένων ὡς αὐτὸν πρέσ-
βεων Μαρωνιτῶν καὶ δεομένων αὐτοῖς τὰ πλοῖα
παραπέμψαι τὰ σιτηγά, προσέταξεν ἡμῖν τοῖς
τριηράρχοις ἀναδησαμένοις τὰ πλοῖα ἕλκειν εἰς
Μαρώνειαν, πλοῦν καὶ πολὺν καὶ πελάγιον. καὶ 21
ταῦθ' ὑμῖν διὰ ταῦτα ἅπαντα διηγησάμην ἐξ
ἀρχῆς, ἵν' εἰδῆτε ὅσα ἀνηλωκὼς αὐτὸς καὶ ἡλίκης
μοι γεγενημένης τῆς λῃτουργίας, ὕστερον ὅσα
ἀναλώματα ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα ἐπιτριηραρχῶν,
οὐχ ἥκοντος τούτου ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ κινδύνους
ὅσους ἐκινδύνευσα αὐτὸς πρός τε χειμῶνας καὶ
πρὸς πολεμίους. μετὰ γὰρ τὴν παραπομπὴν τῶν
πλοίων τὴν εἰς Μαρώνειαν καὶ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς

Θάσον, ἀφικόμενος παρέπεμπε πάλιν ὁ Τιμό-
μαχος μετὰ τῶν Θασίων εἰς Στρύμην σῖτον καὶ
πελταστάς, ὡς παραληψόμενος αὐτὸς τὸ χωρίον.
22 παραταξαμένων δὲ Μαρωνιτῶν ἡμῖν ταῖς ναυσὶν
ὑπὲρ τοῦ χωρίου τούτου καὶ μελλόντων ναυμαχή-
σειν· καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπειρηκότων, πλοῦν πο-
λὺν πεπλευκότων καὶ πλοῖα ἑλκόντων ἐκ Θάσου
εἰς Στρύμην, ἔτι δὲ χειμῶνος ὄντος καὶ τοῦ χωρίου
ἀλιμένου, καὶ ἐκβῆναι οὐκ ὂν οὐδὲ δειπνοποιή-
σασθαι, πολεμίας τῆς χώρας οὔσης καὶ περι-
καθημένων κύκλῳ τὸ τεῖχος καὶ ξένων μισθοφόρων
καὶ βαρβάρων προσοίκων, ἀναγκαῖον ἦν ἐπ᾽ ἀγκύ-
ρας ἀποσαλεύειν τὴν νύκτα μετεώρους, ἀσίτους
καὶ ἀγρύπνους, φυλαττομένους μὴ τῆς νυκτὸς
23 ἡμῖν ἐπιθῶνται αἱ Μαρωνιτῶν τριήρεις. ἔτι δὲ
συνέβη τῆς νυκτὸς ὥρᾳ ἔτους ὕδωρ καὶ βροντὰς
καὶ ἄνεμον μέγαν γενέσθαι (ὑπ᾽ αὐτὰς γὰρ
Πλειάδων δύσεις οἱ χρόνοι οὗτοι ἦσαν), ἐξ ὧν τίνα
οὐκ οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς στρατιώταις
ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν; πόσην δέ μοι μετὰ ταῦτα
ἀπόλειψιν γενέσθαι πάλιν, τῶν ἀρχαίων ναυτῶν
ταλαιπωρουμένων μὲν πολλά, ὠφελουμένων δὲ
βραχέα, ὅσα ἐγὼ δυναίμην ἑκάστῳ δανειζόμενος
ἐπαρκέσαι πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον παρ᾽ ἐμοῦ, ἐπεὶ
ὅ γε στρατηγὸς οὐδὲ τὸ ἐφ᾽ ἡμέραν αὐτοῖς τροφὴν
διαρκῆ ἐδίδου. καὶ ἤδη τρεῖς μῆνες ἐπετετριηράρ-
χητό μοι, καὶ οὐδέπω οὗτος ἧκεν ἐπὶ τὴν ναῦν,

ἀλλ' ἐμισθούμην ναύτας ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων,
δανειζόμενος ἀργύριον.

Καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθέ μοι ὁ χρόνος τῆς τριηραρχίας, 58
προστάττοντός μοι τοῦ στρατηγοῦ πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν
παρέπεμψα τῷ δήμῳ τὸν σῖτον, ἵν' ἔχητε ἄφθονον 59
ὠνεῖσθαι καὶ μηδὲν ὑμῖν κατ' ἐμὲ ἐλλείπηται, καὶ
ἄλλα ὅσα ἢ ἐμοὶ ἢ τῇ τριήρει ἐβουλήθη ὁ στρατη-
γὸς χρῆσθαι, παρέσχον αὐτῷ, οὐ μόνον τὴν οὐσίαν
ἀναλίσκων, ἀλλὰ καὶ τῷ σώματι κινδυνεύων συν-
επιπλέων, τῶν οἰκείων μοι πραγμάτων τοιούτων
συμβεβηκότων ἐν τῷ τότε καιρῷ, ὥστε ὑμᾶς ἂν
ἀκούσαντας ἐλεῆσαι. ἡ μέν γε μήτηρ ἔκαμνε καὶ 60
ἐπιθάνατος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος, ὥστε μὴ δύνα-
σθαι ἔτι αὐτὴν βοηθῆσαι τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν
ἀνηλωμένοις ἀλλ' ἢ βραχέα. ἑκταῖος γὰρ ἥκων
ἐτύγχανον, καὶ ἐκείνη ἰδοῦσά με καὶ προσειποῦσα
τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν, οὐκέτι τῶν ὄντων κυρία οὖσα
ὥστε δοῦναι ὅσα ἐβούλετό μοι. πολλάκις δὲ
πρότερον μετεπέμπετό με, ἀφικέσθαι δεομένη
αὐτόν, εἰ μὴ τῇ τριήρει οἷόν τ' εἴη. ἡ δὲ γυνή, ἣν 61
ἐγὼ περὶ πλείστου ποιοῦμαι, ἀσθενῶς διέκειτο
πολὺν χρόνον ἐν τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ· τὰ δὲ παιδία
μικρά, ἡ δ' οὐσία ὑπόχρεως· ἡ δὲ γῆ οὐχ ὅπως
τινὰ καρπὸν ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ἐκείνῳ
τῷ ἐνιαυτῷ, ὡς πάντες ἴστε, ἐκ τῶν φρεάτων
ἐπέλιπεν, ὥστε μηδὲ λάχανον γενέσθαι ἐν τῷ
κήπῳ· οἱ δὲ δεδανεικότες ἧκον ἐπὶ τοὺς τόκους,

ἐπειδὴ ὁ ἐνιαυτὸς ἐξῆλθεν, εἰ μή τις ἀποδοίη αὐτοῖς
62 κατὰ τὰς συγγραφάς. ὧν ἀκούοντά με καὶ παρὰ
τῶν ἀφικνουμένων λόγῳ, τὰ δὲ καὶ δι' ἐπιστολῶν παρὰ τῶν οἰκείων, τίνα με οἴεσθε ψυχὴν ἔχειν, ἢ πόσα δάκρυα ἀφιέναι, τὰ μὲν ἐκλογιζόμενον περὶ τῶν παρόντων, τὰ δὲ καὶ ποθοῦντα ἰδεῖν παιδία καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα, ἣν ἐγὼ οὐ πολλὰς ἐλπίδας εἶχον ζῶσαν καταλήψεσθαι; ὧν τί ἥδιόν ἐστιν ἀνθρώπῳ, ἢ τοῦ ἕνεκ' ἄν τις εὔξαιτο τούτων στερηθεὶς ζῆν;

Demosthenes, *Oration* L, §§ 11–23, §§ 58–62.

5. (*a*) *The effect of the Plague on Athenian character*

II. 53 ΠΡΩΤΟΝ τε ἦρξε καὶ ἐς τἆλλα τῇ πόλει ἐπὶ
πλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες τῶν τε εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνῃσκόντων καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων.
2 ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν
ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ
3 χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ τὸ μὲν προσ-
ταλαιπωρεῖν τῷ δόξαντι καλῷ οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομίζων εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν διαφθαρήσεται· ὅτι δὲ ἤδη τε ἡδὺ πανταχόθεν τε ἐς

αὐτὸ κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον
κατέστη. θεῶν δὲ φόβος ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς 4
ἀπεῖργε, τὸ μὲν κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ
μὴ ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾶν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους, τῶν
δὲ ἁμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην
γενέσθαι βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι, πολὺ
δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπι-
κρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου
τι ἀπολαῦσαι.

Thucydides, Book II, ch. 53.

(*b*) *The evils of Faction*

ΟΥΤΩΣ ὠμὴ ἡ στάσις προυχώρησε, καὶ ἔδοξε III. 82
μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο, ἐπεὶ
ὕστερόν γε καὶ πᾶν ὡς εἰπεῖν τὸ Ἑλληνικὸν
ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ τοῖς τε τῶν
δήμων προστάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι καὶ
τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐν μὲν
εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν οὐδ᾽ ἑτοίμων
παρακαλεῖν αὐτούς, πολεμουμένων δὲ καὶ ξυμ-
μαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει
καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει
ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλο-
μένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε πολλὰ καὶ χα- 2
λεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν
καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων

ἤ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα καὶ τοῖς εἴδεσι
διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν
ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ
ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται
ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκου-
σίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος ὑφελὼν
τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίαιος διδάσκαλος
καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν
3 ὁμοιοῖ. ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ
ἐφυστερίζοντά που πύστει τῶν προγενομένων πολὺ
ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας
τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει καὶ τῶν τιμωριῶν
4 ἀτοπίᾳ. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων
ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα
μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη,
μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής, τὸ δὲ
σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς
ἅπαν ξυνετὸν ἐπὶ πᾶν ἀργόν· τὸ δ' ἐμπλήκτως
ὀξὺ ἀνδρὸς μοίρᾳ προσετέθη, ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπι-
5 βουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ
ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς αἰεί, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐ-
τῷ ὕποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις τυχὼν ξυνετὸς
καὶ ὑπονοήσας ἔτι δεινότερος· προβουλεύσας δὲ
ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς
καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ἁπλῶς δὲ ὁ
φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν ἐπῃνεῖτο, καὶ
6 ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ

τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο
διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν·
οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελίας αἱ
τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας
πλεονεξίᾳ. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ
τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι
παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς 7
λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προύχοιεν,
καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τέ τινα
περὶ πλείονος ἦν ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ
ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ
αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι ἴσχυον
οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ τῷ παρα-
τυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἄφαρκτον,
ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προ-
φανοῦς, καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι
ἀπάτῃ περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσε-
λάμβανεν. ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι ὄντες
δεξιοὶ κέκληνται ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί, καὶ τῷ μὲν
αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάντων δ' 8
αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλο-
τιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονικεῖν καθι-
σταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι
προστάντες μετὰ ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς,
πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ ἀριστοκρατίας
σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θερα-
πεύοντες ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζό-

μενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα ἐπεξῇσάν τε τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν ἑτοῖμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ᾽ ἀμφοτέρων ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι διεφθείροντο.

Thucydides, Book III, ch. 82.

(*c*) *The blessings of Law and Order*

XIX. 422 255 ΤΑΥΤΑ διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ὡς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εὐνομίη δ᾽ εὔκοσμα καὶ ἄρτια πάντ᾽ ἀποφαίνει,
καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας,
423 τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
αὐαίνει δ᾽ ἄτης ἄνθεα φυόμενα,
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ᾽ ἔργα
πραΰνει, παύει δ᾽ ἔργα διχοστασίης,
παύει δ᾽ ἀργαλέης ἔριδος χόλον· ἔστι δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῆς
πάντα κατ᾽ ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

Solon, *Elegies* (from Demosthenes, *de Falsa Legatione*, § 255).

6. *How the news of the Sicilian disaster was received at Athens*

ΕΣ δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ VIII. 1
μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἄγαν πανσυδὶ διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν.
2 πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ᾽ ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι, τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους

3 σφῶν μετ᾽ αὐτῶν ἀποστάντας. ὅμως δὲ ὡς ἐκ
τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ
παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν δύνωνται
ξύλα ξυμπορισαμένους, καὶ χρήματα, καὶ τὰ
τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ
μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι
ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι, καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυ-
τέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων
4 ὡς ἂν καιρὸς ᾖ προβουλεύσουσιν. πάντα τε πρὸς
τὸ παραχρῆμα περιδεές, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν,
ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς,
καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Thucydides, Book VIII, ch. 1.

C

7. *The principal topics of parliamentary discussion*

I. 4
1359 b ΣΧΕΔΟΝ γάρ, περὶ ὧν βουλεύονται πάντες καὶ περὶ ὧν ἀγορεύουσιν οἱ συμβουλεύοντες, τὰ μέγιστα τυγχάνει πέντε τὸν ἀριθμὸν ὄντα· ταῦτα δ᾽ ἐστὶν περί τε πόρων, καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ἔτι δὲ περὶ φυλακῆς τῆς χώρας, καὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων, καὶ νομοθεσίας. ὥστε περὶ μὲν πόρων τὸν μέλλοντα συμβουλεύειν δέοι ἂν τὰς προσόδους τῆς πόλεως εἰδέναι τίνες καὶ

πόσαι, ὅπως εἴτε τις παραλείπεται προστεθῇ καὶ εἴ τις ἐλάττων αὐξηθῇ, ἔτι δὲ τὰς δαπάνας τῆς πόλεως ἁπάσας, ὅπως εἴ τις περίεργος ἀφαιρεθῇ καὶ εἴ τις μείζων ἐλάττων γένηται· οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὰ ὑπάρχοντα προστιθέντες πλουσιώτεροι γίνονται, ἀλλὰ καὶ ἀφαιροῦντες τῶν δαπανημάτων. ταῦτα δ' οὐ μόνον ἐκ τῆς περὶ τὰ ἴδια ἐμπειρίας ἐνδέχεται συνορᾶν, ἀλλ' ἀναγκαῖον καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις εὑρημένων ἱστορικὸν εἶναι πρὸς τὴν περὶ τούτων συμβουλήν.

Περὶ δὲ πολέμου καὶ εἰρήνης τὴν δύναμιν εἰδέναι τῆς πόλεως, ὁπόση τε ὑπάρχει ἤδη καὶ πόσην ἐνδέχεται ὑπάρξαι, καὶ ποία τις ἥ τε ὑπάρχουσά ἐστιν καὶ ἥ τις ἐνδέχεται προσγενέσθαι, ἔτι δὲ πολέμους πῶς καὶ τίνας πεπολέμηκεν. οὐ μόνον δὲ τῆς οἰκείας πόλεως ἀλλὰ καὶ τῶν ὁμόρων ταῦτα ἀναγκαῖον εἰδέναι. καὶ πρὸς οὓς ἐπίδοξον πολεμεῖν, ὅπως πρὸς μὲν τοὺς κρείττους εἰρηνεύηται, πρὸς δὲ τοὺς ἥττους ἐπ' αὐτοῖς ᾖ τὸ πολεμεῖν.
καὶ τὰς δυνάμεις, πότερον ὅμοιαι ἢ ἀνόμοιαι· 1360 a
ἔστιν γὰρ καὶ ταύτῃ πλεονεκτεῖν ἢ ἐλαττοῦσθαι. ἀναγκαῖον δὲ καὶ πρὸς ταῦτα μὴ μόνον τοὺς οἰκείους πολέμους τεθεωρηκέναι ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν ἄλλων, πῶς ἀποβαίνουσιν· ἀπὸ γὰρ τῶν ὁμοίων τὰ ὅμοια γίγνεσθαι πέφυκεν.

Ἔτι δὲ περὶ φυλακῆς τῆς χώρας μὴ λανθάνειν πῶς φυλάττεται, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος εἰδέναι

τῆς φυλακῆς καὶ τὸ εἶδος καὶ τοὺς τόπους τῶν φυλακτηρίων (τοῦτο δ' ἀδύνατον μὴ ἔμπειρον ὄντα τῆς χώρας), ἵν' εἴτ' ἐλάττων ἡ φυλακὴ προστεθῇ καὶ εἴ τις περίεργος ἀφαιρεθῇ καὶ τοὺς ἐπιτηδείους τόπους τηρῶσι μᾶλλον.

Ἔτι δὲ περὶ τροφῆς, πόση δαπάνη ἱκανὴ τῇ πόλει καὶ ποία, ἡ αὐτοῦ τε γιγνομένη καὶ εἰσαγώγιμος, καὶ τίνων τ' ἐξαγωγῆς δέονται καὶ τίνων εἰσαγωγῆς, ἵνα πρὸς τούτους καὶ συνθῆκαι καὶ συμβολαὶ γίγνωνται· πρὸς δύο γὰρ διαφυλάττειν ἀναγκαῖον ἀνεγκλήτους τοὺς πολίτας, πρός τε τοὺς κρείττους καὶ πρὸς τοὺς εἰς ταῦτα χρησίμους.

Εἰς δ' ἀσφάλειαν ἅπαντα μὲν ταῦτα ἀναγκαῖον δύνασθαι θεωρεῖν, οὐκ ἐλάχιστον δὲ περὶ νομοθεσίας ἐπαΐειν· ἐν γὰρ τοῖς νόμοις ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πόλεως, ὥστ' ἀναγκαῖον εἰδέναι πόσα τέ ἐστι πολιτειῶν εἴδη, καὶ ποῖα συμφέρει ἑκάστῃ, καὶ ὑπὸ τίνων φθείρεσθαι πέφυκεν καὶ οἰκείων τῆς πολιτείας καὶ ἐναντίων. λέγω δὲ τὸ ὑπὸ οἰκείων φθείρεσθαι, ὅτι ἔξω τῆς βελτίστης πολιτείας αἱ ἄλλαι πᾶσαι καὶ ἀνιέμεναι καὶ ἐπιτεινόμεναι φθείρονται, οἷον δημοκρατία οὐ μόνον ἀνιεμένη ἀσθενεστέρα γίνεται ὥστε τέλος ἥξει εἰς ὀλιγαρχίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτεινομένη σφόδρα, ὥσπερ καὶ ἡ γρυπότης καὶ ἡ σιμότης οὐ μόνον ἀνιέμενα ἔρχεται εἰς τὸ μέσον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα γρυπὰ γινόμενα

ἡ σιμὰ οὕτως διατίθεται ὥστε μηδὲ μυκτῆρα δοκεῖν εἶναι. χρήσιμον δὲ πρὸς τὰς νομοθεσίας τὸ μὴ μόνον ἐπαΐειν τίς πολιτεία συμφέρει ἐκ τῶν παρεληλυθότων θεωροῦντι, ἀλλὰ καὶ τὰς παρὰ τοῖς ἄλλοις εἰδέναι, αἱ ποῖαι τοῖς ποίοις ἁρμόττουσιν. ὥστε δῆλον ὅτι πρὸς μὲν τὴν νομοθεσίαν αἱ τῆς γῆς περίοδοι χρήσιμοι· ἐντεῦθεν γὰρ λαβεῖν ἔστιν τοὺς τῶν ἐθνῶν νόμους, πρὸς δὲ τὰς πολιτικὰς συμβουλὰς αἱ τῶν περὶ τὰς πράξεις γραφόντων ἱστορίαι· ἅπαντα δὲ ταῦτα πολιτικῆς ἀλλ᾽ οὐ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν.

Aristotle, *Rhetoric*, Book I, ch. 4, §§ 7–13.

8. *Concerning Peace with Sparta*

ΟΤΙ μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι δικαίαν ἄμεινόν ἐστιν III. 1
ἢ πολεμεῖν, δοκεῖτέ μοι, ὦ Ἀθηναῖοι, πάντες γιγνώσκειν· ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι, τοῖς δ᾽ ἔργοις ἀφ᾽ ὧν ἡ εἰρήνη γένοιτο ἂν ἐναντιοῦνται, τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε. λέγουσι γὰρ ὡς ἔστι δεινότατον τῷ δήμῳ, γενομένης εἰρήνης, ἡ νῦν οὖσα πολιτεία μὴ καταλυθῇ. εἰ μὲν οὖν μηδεπώποτε πρότερον ὁ δῆμος ὁ 2
τῶν Ἀθηναίων εἰρήνην ἐποιήσατο πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰκότως ἂν ἐφοβούμεθα αὐτὸ διά τε τὴν ἀπειρίαν τοῦ ἔργου διά τε τὴν ἐκείνων ἀπιστίαν· ὅπου δὲ πολλάκις ἤδη πρότερον εἰρήνην ἐποιήσασθε

δημοκρατούμενοι, πῶς οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς πρῶτον ἐκεῖνα σκέψασθαι τὰ τότε γενόμενα; χρὴ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τεκμηρίοις χρῆσθαι τοῖς πρότερον γενομένοις περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.

3 Ἡνίκα τοίνυν ἦν μὲν ὁ πόλεμος ἡμῖν ἐν Εὐβοίᾳ, Μέγαρα δὲ εἴχομεν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα, εἰρήνης ἐπεθυμήσαμεν, καὶ Μιλτιάδην τὸν Κίμωνος ὠστρακισμένον καὶ ὄντα ἐν Χερρονήσῳ κατεδεξάμεθα δι' αὐτὸ τοῦτο, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων, ὅπως πέμψαιμεν ἐς Λακεδαίμονα προκηρυκευσό-
4 μενον περὶ σπονδῶν. καὶ τότε ἡμῖν εἰρήνη ἐγένετο πρὸς Λακεδαιμονίους ἔτη πεντήκοντα, καὶ ἐνεμείναμεν ἀμφότεροι ταύταις ταῖς σπονδαῖς ἔτη τριακαίδεκα. ἐν δὴ τοῦτο, ὦ Ἀθηναῖοι, πρῶτον σκεψώμεθα. ἐν ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἔσθ' ὅπου κατελύθη; οὐδεὶς ἀποδείξει. ἀγαθὰ δὲ ὅσα ἐγένετο διὰ ταύτην τὴν εἰρήνην,
5 ἐγὼ ὑμῖν φράσω. πρῶτον μὲν τὸν Πειραιᾶ τότε ἐτειχίσαμεν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, εἶτα τὸ μακρὸν τεῖχος τὸ βόρειον· ἀντὶ δὲ τῶν τριήρων αἳ τότε ἡμῖν ἦσαν παλαιαὶ καὶ ἄπλοι, αἷς βασιλέα καὶ βαρβάρους καταναυμαχήσαντες ἠλευθερώσαμεν τοὺς Ἕλληνας, ἀντὶ τούτων τῶν νεῶν ἑκατὸν τριήρεις ἐναυπηγησάμεθα, καὶ πρῶτον τότε τριακοσίους ἱππεῖς κατεστησάμεθα καὶ τοξότας τριακοσίους Σκύθας ἐπριάμεθα. καὶ ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους ἀγαθὰ τῇ πόλει

καὶ δύναμις τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐγένετο. Μετὰ 6
δὲ ταῦτα δι' Αἰγινήτας εἰς πόλεμον κατέστημεν, καὶ πολλὰ κακὰ παθόντες πολλὰ δὲ ποιήσαντες ἐπεθυμήσαμεν πάλιν τῆς εἰρήνης, καὶ ᾑρέθησαν δέκα ἄνδρες ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης αὐτοκράτορες, ὧν ἦν καὶ Ἀνδοκίδης ὁ πάππος ὁ ἡμέτερος. οὗτοι ἡμῖν εἰρήνην ἐποίησαν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔτη τριάκοντα. καὶ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἔστιν ὅπου, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ δῆμος κατελύθη; τί δέ; πράττοντές τινες δήμου κατάλυσιν ἐλήφθησαν; οὐκ ἔστιν ὅστις ἀποδείξει, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐναντιώτατον· αὕτη 7
γὰρ ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ὑψηλὸν ἦρε καὶ κατέστησεν ἰσχυρὸν οὕτως, ὥστε πρῶτον μὲν ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν εἰρήνην λαβόντες ἀνηνέγκαμεν χίλια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ νόμῳ κατεκλῄσαμεν ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ, τοῦτο δὲ τριήρεις ἄλλας ἑκατὸν ἐναυπηγησάμεθα, καὶ ταύτας ἐξαιρέτους ἐψηφισάμεθα εἶναι, νεωσοίκους τε ᾠκοδομησάμεθα, χιλίους τε καὶ διακοσίους ἱππέας καὶ τοξότας τοσούτους ἑτέρους κατεστήσαμεν, καὶ τὸ τεῖχος τὸ μακρὸν τὸ νότιον ἐτειχίσθη. ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους ἀγαθὰ τῇ πόλει καὶ δύναμις τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐγένετο. Πάλιν δὲ διὰ Μεγαρέας πολεμή- 8
σαντες καὶ τὴν χώραν τμηθῆναι προέμενοι, πολλῶν ἀγαθῶν στερηθέντες αὖθις τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα,

ἣν ἡμῖν Νικίας ὁ Νικηράτου κατειργάσατο. οἶμαι
δ' ὑμᾶς ἅπαντας εἰδέναι τοῦτο, ὅτι διὰ ταύτην
τὴν εἰρήνην ἑπτακισχίλια μὲν τάλαντα νομίσμα-
9 τος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνηνέγκαμεν, ναῦς δὲ
πλείους ἢ τριακοσίας ἐκτησάμεθα, καὶ φόρος
προσῄει κατ' ἐνιαυτὸν πλέον ἢ διακόσια καὶ χίλια
τάλαντα, καὶ Χερρόνησόν τε εἴχομεν καὶ Νάξον
καὶ Εὐβοίας πλέον ἢ τὰ δύο μέρη· τάς τε ἄλλας
ἀποικίας καθ' ἕκαστον διηγεῖσθαι μακρὸς ἂν εἴη
λόγος. ταῦτα δ' ἔχοντες τὰ ἀγαθὰ πάλιν
κατέστημεν εἰς πόλεμον πρὸς Λακεδαιμονίους,
πεισθέντες καὶ τότε ὑπ' Ἀργείων.

10 Πρῶτον μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, τούτου ἀναμνή-
σθητε, τί ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμην τῷ λόγῳ.
ἄλλο τι ἢ τοῦτο, ὅτι διὰ τὴν εἰρήνην οὐδεπώποτε
ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων κατελύθη; οὐκοῦν ἀπο-
δέδεικται. καὶ οὐδεὶς ἐξελέγξει με ὡς οὐκ ἔστι
ταῦτα ἀληθῆ. ἤδη δέ τινων ἤκουσα λεγόντων ὡς
ἐκ τῆς τελευταίας εἰρήνης τῆς πρὸς Λακεδαι-
μονίους οἵ τε τριάκοντα κατέστησαν πολλοί τε
Ἀθηναίων κώνειον πιόντες ἀπέθανον, οἱ δὲ φεύ-
11 γοντες ᾤχοντο. ὁπόσοι οὖν ταῦτα λέγουσιν, οὐκ
ὀρθῶς γιγνώσκουσιν· εἰρήνη γὰρ καὶ σπονδαὶ πολὺ
διαφέρουσι σφῶν αὐτῶν. εἰρήνην μὲν γὰρ ἐξ ἴσου
ποιοῦνται πρὸς ἀλλήλους ὁμολογήσαντες περὶ ὧν
ἂν διαφέρωνται· σπονδὰς δέ, ὅταν κρατήσωσι
κατὰ τὸν πόλεμον, οἱ κρείττους τοῖς ἥττοσιν ἐξ

ἐπιταγμάτων ποιοῦνται, ὥσπερ ἡμῶν κρατήσαντες Λακεδαιμόνιοι τῷ πολέμῳ ἐπέταξαν ἡμῖν καὶ τὰ τείχη καθαιρεῖν καὶ τὰς ναῦς παραδιδόναι καὶ τοὺς φεύγοντας καταδέχεσθαι. τότε μὲν οὖν 12 σπονδαὶ κατ' ἀνάγκην ἐξ ἐπιταγμάτων ἐγένοντο, νῦν δὲ περὶ εἰρήνης βουλεύεσθε. σκέψασθε δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων, ἅ τε ἡμῖν ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται, ἐφ' οἷς τε νῦν ἔξεστι τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι. ἐκεῖ μὲν γέγραπται τὰ τείχη καθαιρεῖν, ἐν δὲ τοῖσδε ἔξεστιν οἰκοδομεῖν· ναῦς ἐκεῖ μὲν δώδεκα κεκτῆσθαι, νῦν δ' ὁπόσας ἂν βουλώμεθα· Λῆμνον δὲ καὶ Ἴμβρον καὶ Σκῦρον τότε μὲν ἔχειν τοὺς ἔχοντας, νῦν δὲ ἡμετέρας εἶναι· καὶ φεύγοντας νῦν μὲν οὐκ ἐπάναγκες οὐδένα καταδέχεσθαι, τότε δ' ἐπάναγκες, ἐξ ὧν ὁ δῆμος κατελύθη. τί ταῦτα ἐκείνοις ὁμολογεῖ; τοσοῦτον οὖν ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, διορίζομαι περὶ τούτων, τὴν μὲν εἰρήνην σωτηρίαν εἶναι τῷ δήμῳ καὶ δύναμιν, τὸν δὲ πόλεμον δήμου κατάλυσιν γίγνεσθαι. περὶ μὲν οὖν τούτων ταῦτα λέγω.

Φασὶ δέ τινες ἀναγκαίως νῦν ἡμῖν ἔχειν πολε- 13 μεῖν· σκεψώμεθα οὖν πρῶτον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ τί καὶ πολεμήσωμεν. οἶμαι γὰρ ἂν πάντας ἀνθρώπους ὁμολογῆσαι διὰ τάδε δεῖν πολεμεῖν, ἢ ἀδικουμένους ἢ βοηθοῦντας ἠδικημένοις. ἡμεῖς τοίνυν αὐτοί τε ἠδικούμεθα Βοιωτοῖς τε ἀδικουμένοις ἐβοηθοῦμεν. εἰ τοίνυν ἡμῖν τέ ἐστι τουτο

παρὰ Λακεδαιμονίων, τὸ μηκέτι ἀδικεῖσθαι, Βοιω-
τοῖς τε δέδοκται ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην ἀφεῖσιν
Ὀρχομενὸν αὐτόνομον, τίνος ἕνεκα πολεμήσωμεν;
14 ἵνα ἡ πόλις ἡμῶν ἐλευθέρα ᾖ; ἀλλὰ τοῦτό γε
αὐτῇ ὑπάρχει. ἀλλ' ὅπως ἡμῖν τείχη γένηται;
ἔστι καὶ ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης. ἀλλ' ἵνα τριήρεις
ἐξῇ ναυπηγεῖσθαι καὶ τὰς οὔσας ἐπισκευάζειν
καὶ κεκτῆσθαι; καὶ τοῦτο ὑπάρχει· τὰς γὰρ
πόλεις αὐτονόμους αἱ συνθῆκαι ποιοῦσιν. ἀλλ'
ὅπως τὰς νήσους κομισώμεθα, Λῆμνον καὶ Σκῦρον
καὶ Ἴμβρον; οὐκοῦν διαρρήδην γέγραπται ταύτας
15 Ἀθηναίων εἶναι. φέρε, ἀλλὰ Χερρόνησον καὶ τὰς
ἀποικίας καὶ τὰ ἐγκτήματα καὶ τὰ χρέα ἵνα
ἀπολάβωμεν; ἀλλ' οὔτε βασιλεὺς οὔτε οἱ σύμ-
μαχοι συγχωροῦσιν ἡμῖν, μεθ' ὧν αὐτὰ δεῖ πολε-
μοῦντας κτήσασθαι. ἀλλὰ νὴ Δία ἕως ἂν Λακε-
δαιμονίους καταπολεμήσωμεν καὶ τοὺς συμ-
μάχους αὐτῶν, μέχρι τούτου δεῖ πολεμεῖν; ἀλλ'
οὔ μοι δοκεῖ οὕτω παρεσκευάσθαι. ἐὰν δὲ ἄρα
κατεργασώμεθα, τί ποτε αὐτοὶ πείσεσθαι δο-
κοῦμεν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ὅταν ταῦτα πράξωμεν;
16 εἰ τοίνυν περὶ τούτου μὲν ἔδει πολεμεῖν, χρήματα
δὲ ὑπῆρχεν ἡμῖν ἱκανά, τοῖς δὲ σώμασιν ἦμεν
δυνατοί, οὐδὲ οὕτως ἔδει πολεμεῖν. εἰ δὲ μήτε
δι' ὅ τι μήτε ὅτοισι μήτε ἀφ' ὅτου πολεμήσωμεν
ἔστι, πῶς οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν εἰρήνην
ποιητέον ἡμῖν;

Σκέψασθε δὲ ὦ Ἀθηναῖοι καὶ τόδε, ὅτι νυνὶ 17
πᾶσι τοῖς Ἕλλησι κοινὴν εἰρήνην καὶ ἐλευθερίαν πράττετε, καὶ μετέχειν ἅπασι πάντων ἐξουσίαν ποιεῖτε. ἐνθυμήθητε οὖν τῶν πόλεων τὰς μεγίστας, τίνι τρόπῳ τὸν πόλεμον καταλύονται. πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίους, οἵτινες ἀρχόμενοι μὲν ἡμῖν καὶ τοῖς συμμάχοις πολεμεῖν ἦρχον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, νῦν δ' αὐτοῖς ἐκ τῆς
εἰρήνης οὐδέτερον τούτων ὑπάρχει. καὶ οὐχ ὑφ' 18
ἡμῶν ἀναγκαζόμενοι ταῦτ' ἀφιᾶσιν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίᾳ πάσης τῆς Ἑλλάδος. νενικήκασι γὰρ τρὶς ἤδη μαχόμενοι, τοτὲ μὲν ἐν Κορίνθῳ πάντας πανδημεὶ τοὺς συμμάχους παρόντας, οὐχ ὑπολιπόντες πρόφασιν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἐν τῷ κρατιστεύειν μόνοι πάντων, αὖθις δ' ἐν Βοιωτοῖς, ὅτ' αὐτῶν Ἀγησίλαος ἡγεῖτο, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τότε τὴν νίκην ἐποιήσαντο, τρίτον δ' ἡνίκα Λέχαιον ἔλαβον, Ἀργείους μὲν ἅπαντας καὶ Κορινθίους,
ἡμῶν δὲ καὶ Βοιωτῶν τοὺς παρόντας. τοιαῦτα 19
δ' ἔργα ἐπιδειξάμενοι τὴν εἰρήνην εἰσὶν ἕτοιμοι ποιεῖσθαι τὴν ἑαυτῶν ἔχοντες, οἱ ἐνίκων μαχόμενοι, καὶ τὰς πόλεις αὐτονόμους εἶναι καὶ τὴν θάλατταν κοινὴν ἐῶντες τοῖς ἡττημένοις. καίτοι ποίας τινὸς ἂν ἐκεῖνοι παρ' ἡμῶν εἰρήνης ἔτυχον, εἰ μίαν μόνον
μάχην ἡττήθησαν; Βοιωτοὶ δ' αὖ πῶς τὴν εἰρήνην 20
ποιοῦνται; οἵτινες τὸν μὲν πόλεμον ἐποιήσαντο ἕνεκα Ὀρχομενοῦ, ὡς οὐκ ἐπιτρέψοντες αὐτόνομον

εἶναι, νῦν δὲ τεθνεώτων μὲν αὐτοῖς ἀνδρῶν τοσούτων τὸ πλῆθος, τῆς δὲ γῆς ἐκ μέρους τινὸς τετμημένης, χρήματα δ' εἰσενηνοχότες πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ὧν στέρονται, πολεμήσαντες δὲ ἔτη τέτταρα, ὅμως Ὀρχομενὸν ἀφέντες αὐτόνομον τὴν εἰρήνην ποιοῦνται καὶ ταῦτα μάτην πεπόνθασιν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρχὴν ἐῶσιν Ὀρχομενίους αὐτονόμους εἰρήνην ἄγειν. οὗτοι δ' αὖ τούτῳ τῷ
21 τρόπῳ τὸν πόλεμον καταλύονται. ἡμῖν δὲ ὦ Ἀθηναῖοι πῶς ἔξεστι τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι; ποίων τινῶν Λακεδαιμονίων τυγχάνοντας; καὶ γὰρ εἴ τις ὑμῶν ἀχθεσθήσεται παραιτοῦμαι· τὰ γὰρ ὄντα λέξω. πρῶτον μὲν γὰρ ἡνίκα ἀπωλέσαμεν τὰς ναῦς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ τειχήρεις ἐγενόμεθα, τίνα γνώμην ἔθεντο περὶ ἡμῶν οἱ νῦν μὲν ἡμέτεροι τότε δὲ Λακεδαιμονίων ὄντες σύμμαχοι; οὐ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀνδραποδίζεσθαι καὶ τὴν χώραν ἐρημοῦν; οἱ δὲ διακωλύσαντες ταῦτα μὴ γενέσθαι τίνες ἦσαν; οὐ Λακεδαιμόνιοι, τοὺς μὲν συμμάχους ἀποτρέψαντες τῆς γνώμης, αὐτοὶ δ' οὐδ' ἐπιχειρήσαντες διαβουλεύσασθαι περὶ τοιού-
22 των ἔργων; μετὰ δὲ τοῦτο ὅρκους ὀμόσαντες αὐτοῖς καὶ τὴν στήλην εὑρόμενοι παρ' αὐτῶν στῆσαι, κακὸν ἀγαπητὸν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, σπονδὰς ἤγομεν ἐπὶ ῥητοῖς. εἶτα δὲ συμμαχίαν ποιησάμενοι, Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους ἀποστήσαντες αὐτῶν, Ἀργείους δὲ ἀγαγόντες εἰς τὴν

ποτὲ φιλίαν, αἴτιοι τῆς ἐν Κορίνθῳ μάχης ἐγενό-
μεθα αὐτοῖς. τίνες δὲ βασιλέα πολέμιον αὐτοῖς
ἐποίησαν, καὶ Κόνωνι τὴν ναυμαχίαν παρεσκεύα-
σαν, δι' ἣν ἀπώλεσαν τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης;
ὅμως τοίνυν ταῦτα πεπονθότες ὑφ' ἡμῶν συγχω- 23
ροῦσι ταῦτα ἅπερ οἱ σύμμαχοι, καὶ διδόασιν
ἡμῖν τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς καὶ τὰς νήσους ἡμῶν
εἶναι. ποίαν τιν' οὖν χρὴ εἰρήνην πρεσβεύοντας
ἥκειν; οὐ ταῦτα παρὰ τῶν πολεμίων εὑρομένους
ἅπερ οἱ φίλοι διδόασι, καὶ δι' ἅπερ ἠρξάμεθα
πολεμεῖν, ἵνα ἡμῶν γένηται τῇ πόλει ταῦτα;
οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι τὴν εἰρήνην ποιοῦνται τῶν
ὑπαρχόντων ἀφιέντες, ἡμεῖς δὲ προσλαμβάνοντες
αὐτὰ ὧν μάλιστα δεόμεθα.

Εἰσὶ δέ τινες ὑμῶν οἳ τοσαύτην ὑπερβολὴν τῆς 33
ἐπιθυμίας ἔχουσιν εἰρήνην ὡς τάχιστα γενέσθαι·
φασὶ γὰρ καὶ τὰς τετταράκονθ' ἡμέρας ἐν αἷς
ὑμῖν ἔξεστι βουλεύεσθαι περίεργον εἶναι, καὶ τοῦτο
ἀδικεῖν ἡμᾶς· αὐτοκράτορας γὰρ πεμφθῆναι εἰς
Λακεδαίμονα διὰ ταῦθ', ἵνα μὴ πάλιν ἐπανα-
φέρωμεν. τήν τε ἀσφάλειαν ἡμῶν τῆς ἐπαναφορᾶς
δέος ὀνομάζουσι, λέγοντες ὡς οὐδεὶς πώποτε τὸν
δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ φανεροῦ πείσας ἔσωσεν,
ἀλλὰ δεῖ λαθόντας ἢ ἐξαπατήσαντας αὐτὸν εὖ
ποιῆσαι. τὸν λόγον οὖν τοῦτον οὐκ ἐπαινῶ. φημὶ 34
γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολέμου μὲν ὄντος ἄνδρα
στρατηγὸν τῇ πόλει τε εὔνουν εἰδότα τε ὅ τι

πράττοι, λανθάνοντα δεῖν τοὺς πολλοὺς τῶν ἀν-
θρώπων καὶ ἐξαπατῶντα ἄγειν ἐπὶ τοὺς κινδύνους,
εἰρήνης δὲ πέρι πρεσβεύοντας κοινῆς τοῖς Ἕλλησιν,
ἐφ' οἷς ὅρκοι τε ὀμοσθήσονται στῆλαί τε σταθή-
σονται γεγραμμέναι, ταῦτα δὲ οὔτε λαθεῖν οὔτε
ἐξαπατῆσαι δεῖν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐπαινεῖν ἢ
ψέγειν, εἰ πεμφθέντες αὐτοκράτορες ἔτι ἀποδώ-
σομεν ὑμῖν περὶ αὐτῶν σκέψασθαι. βουλεύσασθαι
μὲν οὖν ἀσφαλῶς χρὴ κατὰ δύναμιν, οἷς δ' ἂν
35 ὀμόσωμεν καὶ συνθώμεθα, τούτοις ἐμμένειν. οὐ
γὰρ μόνον, ὦ Ἀθηναῖοι, πρὸς γράμματα τὰ γε-
γραμμένα δεῖ βλέποντας πρεσβεύειν ἡμᾶς, ἀλλὰ
καὶ πρὸς τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους. ὑμεῖς γὰρ
περὶ μὲν τῶν ἑτοίμων ὑμῖν ὑπονοεῖν εἰώθατε καὶ
δυσχεραίνειν, τὰ δ' οὐκ ὄντα λογοποιεῖν ὡς ἔστιν
ὑμῖν ἕτοιμα· κἂν μὲν πολεμεῖν δέῃ, τῆς εἰρήνης
ἐπιθυμεῖτε, ἐὰν δέ τις ὑμῖν τὴν εἰρήνην πράττῃ,
λογίζεσθε τὸν πόλεμον ὅσα ἀγαθὰ ὑμῖν κατειρ-
36 γάσατο. ὅπου καὶ νῦν ἤδη τινὲς λέγουσιν οὐ
γιγνώσκειν τὰς διαλλαγὰς αἵτινές εἰσιν, τείχη
καὶ νῆες εἰ γενήσονται τῇ πόλει· τὰ γὰρ ἴδια τὰ
σφέτερ' αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπερορίας οὐκ ἀπολαμβά-
νειν, ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν οὐκ εἶναι σφίσι τροφήν.
ἀναγκαίως οὖν ἔχει καὶ πρὸς ταῦτ' ἀντειπεῖν.

37 Ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτε τείχη
καὶ ναῦς οὐκ ἐκεκτήμεθα· γενομένων δὲ τούτων
τὴν ἀρχὴν ἐποιησάμεθα τῶν ἀγαθῶν. ὧν εἰ καὶ

νῦν ἐπιθυμεῖτε, ταῦτα κατεργάσασθε. ταύτην δὲ
λαβόντες ἀφορμὴν οἱ πατέρες ἡμῶν κατειργάσαντο
τῇ πόλει δύναμιν τοσαύτην ὅσην οὔπω τις ἄλλη
πόλις ἐκτήσατο, τὰ μὲν πείσαντες τοὺς Ἕλληνας
τὰ δὲ λαθόντες, τὰ δὲ πριάμενοι, τὰ δὲ βιασά-
μενοι· πείσαντες μὲν οὖν Ἀθήνησι ποιήσασθαι 38
τῶν κοινῶν χρημάτων Ἑλληνοταμίας, καὶ τὸν
σύλλογον τῶν νεῶν παρ' ἡμῖν γενέσθαι, ὅσαι δὲ
τῶν πόλεων τριήρεις μὴ κέκτηνται, ταύταις ἡμᾶς
παρέχειν· λαθόντες δὲ Πελοποννησίους τειχισά-
μενοι τὰ τείχη· πριάμενοι δὲ παρὰ Λακεδαιμονίων
μὴ δοῦναι τούτων δίκην· βιασάμενοι δὲ τοὺς
ἐναντίους τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλλήνων κατειργασά-
μεθα. καὶ ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀγδοήκοντα καὶ
πέντε ἡμῖν ἔτεσιν ἐγένετο. κρατηθέντες δὲ τῷ 39
πολέμῳ τά τε ἄλλα ἀπωλέσαμεν, καὶ τὰ τείχη
καὶ τὰς ναῦς ἔλαβον ἡμῶν ἐνέχυρα Λακεδαιμόνιοι,
τὰς μὲν παραλαβόντες, τὰ δὲ καθελόντες, ὅπως
μὴ πάλιν ταῦτ' ἔχοντες ἀφορμὴν δύναμιν τῇ
πόλει κατασκευάσαιμεν. πεισθέντες τοίνυν ὑφ'
ἡμῶν Λακεδαιμόνιοι πάρεισι νυνὶ πρέσβεις αὐτο-
κράτορες, τά τε ἐνέχυρα ἡμῖν ἀποδιδόντες, καὶ τὰ
τείχη καὶ ναῦς ἐῶντες κεκτῆσθαι, τάς τε νήσους
ἡμετέρας εἶναι. τὴν αὐτὴν τοίνυν ἀρχὴν ἀγαθῶν 40
λαμβάνοντας ἥνπερ ἡμῶν ἐλάμβανον οἱ πρόγονοι,
ταύτην οὐκ ἀκτέον φασὶ τὴν εἰρήνην τινὲς εἶναι.
παριόντες οὖν αὐτοὶ διδασκόντων ὑμᾶς (ἐξουσίαν

δ᾽ αὐτοῖς ἡμεῖς ἐποιήσαμεν, προσθέντες τετταράκοντα ἡμέρας βουλεύσασθαι) τοῦτο μὲν τῶν γεγραμμένων εἴ τι τυγχάνει μὴ καλῶς ἔχον· ἔξεστι γὰρ ἀφελεῖν· τοῦτο δ᾽ εἴ τί τις προσθεῖναι βούλεται, πείσας ὑμᾶς προσγραψάτω. πᾶσί τε τοῖς γεγραμμένοις χρωμένοις ἔστιν εἰρήνην ἄγειν. εἰ δὲ μηδὲν ἀρέσκει τούτων, πολεμεῖν
41 ἕτοιμον. καὶ ταῦτ᾽ ἐφ᾽ ὑμῖν πάντ᾽ ἐστίν, ὦ Ἀθηναῖοι, τούτων ὅ τι ἂν βούλησθε ἑλέσθαι. πάρεισι μὲν γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Κορίνθιοι διδάξοντες ὡς ἄμεινόν ἐστι πολεμεῖν, ἥκουσι δὲ Λακεδαιμόνιοι πείσοντες ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. τούτων δ᾽ ἐστὶ τὸ τέλος παρ᾽ ὑμῖν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν Λακεδαιμονίοις, δι᾽ ἡμᾶς. πρεσβευτὰς οὖν πάντας ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ πρέσβεις ποιοῦμεν· ὁ γὰρ τὴν χεῖρα μέλλων ὑμῶν αἴρειν, οὗτος ὁ πρεσβεύων ἐστίν, ὁπότερ᾽ ἂν αὐτῷ δοκῇ, καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον ποιεῖν. μέμνησθε μὲν οὖν ὦ Ἀθηναῖοι τοὺς ἡμετέρους λόγους, ψηφίσασθε δὲ τοιαῦτα ἐξ ὧν ὑμῖν μηδέποτε μεταμελήσει.

Andocides, *Oration* III, §§ 1–23 and §§ 33–end.

9. (*a*) *An imaginary scene in the Council*

ΚΑΙ μὴν ἀκοῦσαί γ' ἄξιον τῶν πραγμάτων.
εὐθὺς γὰρ αὐτοῦ κατόπιν ἐνθένδ' ἱέμην·
ὁ δ' ἄρ' ἔνδον ἐλασίβροντ' ἀναρρηγνὺς ἔπη
τερατευόμενος ἤρειδε κατὰ τῶν ἱππέων,
κρημνοὺς ἐρείδων καὶ ξυνωμότας λέγων
πιθανώταθ'· ἡ βουλὴ δ' ἅπασ' ἀκροωμένη
ἐγένεθ' ὑπ' αὐτοῦ ψευδατραφάξυος πλέα,
κἄβλεψε νᾶπυ καὶ τὰ μέτωπ' ἀνέσπασεν.
κἄγωγ' ὅτε δὴ 'γνων ἐνδεχομένην τοὺς λόγους
καὶ τοῖς φενακισμοῖσιν ἐξαπατωμένην,
"ἄγε δὴ Σκίταλοι καὶ Φένακες," ἦν δ' ἐγώ
"Βερέσχεθοί τε καὶ Κόβαλοι καὶ Μόθων,
ἀγορά τ' ἐν ᾗ παῖς ὢν ἐπαιδεύθην ἐγώ,
νῦν μοι θράσος καὶ γλῶτταν εὔπορον δότε
φωνήν τ' ἀναιδῆ." κᾆτα τῷ πρωκτῷ θενὼν
τὴν κιγκλίδ' ἐξήραξα κἀναχανὼν μέγα
ἀνέκραγον· "ὦ βουλὴ λόγους ἀγαθοὺς φέρων
εὐαγγελίσασθαι πρῶτον ὑμῖν βούλομαι·
ἐξ οὗ γὰρ ἡμῖν ὁ πόλεμος κατερράγη,
οὐπώποτ' ἀφύας εἶδον ἀξιωτέρας."
τῶν δ' εὐθέως τὰ πρόσωπα διεγαλήνισεν·
εἶτ' ἐστεφάνουν μ' εὐαγγέλια· κἀγὼ 'φρασα
αὐτοῖς ἀπόρρητον ποιησάμενος ταχύ,
ἵνα τὰς ἀφύας ὠνοῖντο πολλὰς τοὐβολοῦ,

τῶν δημιουργῶν ξυλλαβεῖν τὰ τρύβλια.
οἱ δ᾽ ἀνεκρότησαν καὶ πρὸς ἔμ᾽ ἐκεχήνεσαν.
ὁ δ᾽ ὑπονοήσας ὁ Παφλαγών, εἰδὼς ἄρα
οἷς ἥδεθ᾽ ἡ βουλὴ μάλιστα ῥήμασιν,
γνώμην ἔλεξεν· "ἄνδρες, ἤδη μοι δοκεῖ
ἐπὶ συμφοραῖς ἀγαθαῖσιν εἰσηγγελμέναις
εὐαγγέλια θύειν ἑκατὸν βοῦς τῇ θεῷ."
ἐπένευσεν εἰς ἐκεῖνον ἡ βουλὴ πάλιν.
κἄγωγ᾽ ὅτε δὴ ᾽γνων τοῖς βολίτοις ἡττημένος,
διακοσίαισι βουσὶν ὑπερηκόντισα,
τῇ δ᾽ Ἀγροτέρᾳ κατὰ χιλιῶν παρῄνεσα
εὐχὴν ποιήσασθαι χιμάρων εἰς αὔριον,
αἱ τριχίδες εἰ γενοίαθ᾽ ἑκατὸν τοὐβολοῦ.
ἐκαραδόκησεν εἰς ἔμ᾽ ἡ βουλὴ πάλιν.
ὁ δὲ ταῦτ᾽ ἀκούσας ἐκπλαγεὶς ἐφληνάφα.
κᾆθ᾽ εἷλκον αὐτὸν οἱ πρυτάνεις χοἰ τοξόται.
οἱ δ᾽ ἐθορύβουν περὶ τῶν ἀφύων ἑστηκότες·
ὁ δ᾽ ἠντεβόλει γ᾽ αὐτοὺς ὀλίγον μεῖναι χρόνον,
"ἵν᾽ ἅτθ᾽ ὁ κῆρυξ οὐκ Λακεδαίμονος λέγει
πύθησθ᾽, ἀφῖκται γὰρ περὶ σπονδῶν," λέγων.
οἱ δ᾽ ἐξ ἑνὸς στόματος ἅπαντες ἀνέκραγον·
"νυνὶ περὶ σπονδῶν; ἐπειδή γ᾽ ὦ μέλε
ᾔσθοντο τὰς ἀφύας παρ᾽ ἡμῖν ἀξίας.
οὐ δεόμεθα σπονδῶν· ὁ πόλεμος ἑρπέτω."
ἐκεκράγεσάν τε τοὺς πρυτάνεις ἀφιέναι·
εἶθ᾽ ὑπερεπήδων τοὺς δρυφάκτους πανταχῇ.
ἐγὼ δὲ τὰ κορίανν᾽ ἐπριάμην ὑποδραμὼν

ἅπαντα τά τε γήτει᾽ ὅσ᾽ ἦν ἐν τἀγορᾷ·
ἔπειτα ταῖς ἀφύαις ἐδίδουν ἡδύσματα
ἀποροῦσιν αὐτοῖς προῖκα κἀχαριζόμην.
οἱ δ᾽ ὑπερεπῄνουν ὑπερεπύππαζόν τέ με
ἅπαντες οὕτως ὥστε τὴν βουλὴν ὅλην
ὀβολοῦ κοριάννοις ἀναλαβὼν ἐλήλυθα.

Aristophanes, *Knights*, vv. 624–638, 640–682.

(*b*) *The debate when Philip seized Elatea*

ἙΣΠΕΡΑ μὲν γὰρ ἦν, ἧκε δ᾽ ἀγγέλλων τις XVIII.284
ὡς τοὺς πρυτάνεις ὡς Ἐλάτεια κατείληπται. 169
καὶ μετὰ ταῦθ᾽ οἱ μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες τούς τ᾽ ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον καὶ τὰ γέρρ᾽ ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑμεῖς δ᾽ εἰς
τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν ἐκείνην χρη- 285
ματίσαι καὶ προβουλεῦσαι πᾶς ὁ δῆμος ἄνω
καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἦλθεν ἡ βουλὴ καὶ 170
ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμέν᾽ ἑαυτοῖς καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον κἀκεῖνος εἶπεν, ἠρώτα μὲν ὁ κῆρυξ "τίς ἀγορεύειν βούλεται;" παρῄει δ᾽ οὐδείς. πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατ᾽ οὐδείς, ἁπάντων

μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἁπάντων δὲ τῶν
ῥητόρων, καλούσης δὲ τῆς πατρίδος τὸν ἐροῦνθ᾽
ὑπὲρ σωτηρίας· ἣν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους
φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιον
171 ἡγεῖσθαι. καίτοι εἰ μὲν τοὺς σωθῆναι τὴν πόλιν
βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάντες ἂν ὑμεῖς καὶ
οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἀναστάντες ἐπὶ τὸ βῆμ᾽ ἐβαδί-
ζετε· πάντες γὰρ οἶδ᾽ ὅτι σωθῆναι αὐτὴν ἐβούλεσθε·
εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ τριακόσιοι· εἰ δὲ
τοὺς ἀμφότερα ταῦτα, καὶ εὔνους τῇ πόλει καὶ
πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπι-
δόσεις ἐπιδόντες· καὶ γὰρ εὐνοίᾳ καὶ πλούτῳ
172 τοῦτ᾽ ἐποίησαν. ἀλλ᾽, ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς
καὶ ἡ ἡμέρα ᾽κείνη οὐ μόνον εὔνουν καὶ πλούσιον
ἄνδρ᾽ ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ παρηκολουθηκότα τοῖς
πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς, καὶ συλλελογισμένον ὀρθῶς
τίνος εἵνεκα ταῦτ᾽ ἔπραττεν ὁ Φίλιππος καὶ τί
βουλόμενος· ὁ γὰρ μὴ ταῦτ᾽ εἰδὼς μηδ᾽ ἐξητακὼς
πόρρωθεν, οὔτ᾽ εἰ εὔνους ἦν οὔτ᾽ εἰ πλούσιος, οὐδὲν
μᾶλλον ἔμελλ᾽ ὅ τι χρὴ ποιεῖν εἴσεσθαι οὐδ᾽ ὑμῖν
173 ἕξειν συμβουλεύειν. ἐφάνην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ
286 τῇ ἡμέρᾳ ἐγὼ καὶ παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἅ
μου δυοῖν εἵνεκ᾽ ἀκούσατε προσσχόντες τὸν νοῦν,
ἑνὸς μέν, ἵν᾽ εἰδῆθ᾽ ὅτι μόνος τῶν λεγόντων καὶ
πολιτευομένων ἐγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς
δεινοῖς οὐκ ἔλιπον, ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γράφων
ἐξηταζόμην τὰ δέονθ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς

φοβεροῖς, ἑτέρου δέ, ὅτι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον πολλῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθ' ἐμπειρότεροι. εἶπον τοίνυν ὅτι "τοὺς μὲν 174
ὡς ὑπαρχόντων Θηβαίων Φιλίππῳ λίαν θορυβουμένους ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγμαθ' ἡγοῦμαι· εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ τοῦθ' οὕτως ἐτύγχανεν ἔχον, οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὁρίοις. ὅτι μέντοι ἵν' ἕτοιμα ποιήσηται τἀν Θήβαις ἥκει, σαφῶς ἐπίσταμαι. ὡς δ' ἔχει" ἔφην "ταῦτα, ἀκούσατέ μου. ἐκεῖνος ὅσους ἢ πεῖσαι χρήμασιν Θηβαίων ἢ 175
ἐξαπατῆσαι ἐνῆν ἅπαντας ηὐτρέπισται· τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιουμένους οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ τίνος εἵνεκα τὴν Ἐλάτειαν κατείληφεν; πλησίον δύναμιν δείξας καὶ παραστήσας τὰ ὅπλα τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους ἐπᾶραι καὶ θρασεῖς ποιῆσαι, τοὺς δ' ἐναντιουμένους καταπλῆξαι, ἵν' ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες ἃ νῦν οὐκ ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. εἰ μὲν τοίνυν προαιρησόμεθ' ἡμεῖς" 176
ἔφην "ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκολον πέπρακται Θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνῆσθαι καὶ ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσιν μερίδι, πρῶτον μὲν ἂν εὔξαιτο Φίλιππος ποιήσομεν, εἶτα φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστηκότων αὐτῷ καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων φιλιππισάντων, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἔλθωσιν ἀμφότεροι. ἂν μέντοι 287

πεισθῆτ' ἐμοὶ καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν, ἀλλὰ μὴ
φιλονικεῖν περὶ ὧν ἂν λέγω γένησθε, οἶμαι καὶ
τὰ δέοντα λέγειν δόξειν καὶ τὸν ἐφεστηκότα
177 κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. τί οὖν φημὶ δεῖν;
πρῶτον μὲν τὸν παρόντ' ἐπανεῖναι φόβον, εἶτα
μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θηβαίων·
πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἡμῶν ἐγγυτέρω, καὶ
προτέροις αὐτοῖς ἐστιν ὁ κίνδυνος· ἔπειτ' ἐξελθόντας
Ἐλευσῖνάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας
δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας,
ἵνα τοῖς ἐν Θήβαις φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα ἐξ ἴσου
γένηται τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν δικαίων,
ἰδοῦσιν ὅτι, ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι Φιλίππῳ τὴν
πατρίδα πάρεσθ' ἡ βοηθήσουσα δύναμις ἐν Ἐλα-
τείᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι
βουλομένοις ὑπάρχεθ' ὑμεῖς ἕτοιμοι καὶ βοηθήσετε,
178 ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ. μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι
κελεύω δέκα πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους
κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τοῦ πότε δεῖ
βαδίζειν ἐκεῖσε καὶ τῆς ἐξόδου. ἐπειδὰν δ'
ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρήσασθαι
τῷ πράγματι παραινῶ; τούτῳ πάνυ μοι προσ-
έχετε τὸν νοῦν. μὴ δεῖσθαι Θηβαίων μηδὲν
(αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός), ἀλλ' ἐπαγγέλλεσθαι
βοηθήσειν, ἂν κελεύωσιν, ὡς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς
ἐσχάτοις, ἡμῶν δ' ἄμεινον ἢ 'κεῖνοι προορωμένων·
ἵν' ἐὰν μὲν δέξωνται ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν,

καὶ ἃ βουλόμεθ' ὦμεν διῳκημένοι καὶ μετὰ
προσχήματος ἀξίου τῆς πόλεως ταῦτα πράξωμεν,
ἂν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι μὲν 288
αὑτοῖς ἐγκαλῶσιν ἄν τι νῦν ἐξαμαρτάνωσιν, ἡμῖν
δὲ μηδὲν αἰσχρὸν μηδὲ ταπεινὸν ᾖ πεπραγμένον."
Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν κατέβην. 179
συνεπαινεσάντων δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόντος
ἐναντίον οὐδέν, οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα
δέ, οὐδ' ἔγραψα μέν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ'
ἐπρέσβευσα μέν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους, ἀλλ'
ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τῆς τελευτῆς διεξῆλθον, καὶ
ἔδωκ' ἐμαυτὸν ὑμῖν ἁπλῶς εἰς τοὺς περιεστηκότας
τῇ πόλει κινδύνους.

Demosthenes, *de Corona*, §§ 169–179.

10. (*a*) *The democracy of Cleisthenes*

ΟΙ γὰρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὴν πόλιν 143
διοικοῦντες κατεστήσαντο πολιτείαν οὐκ ὀνό- 20 d
ματι μὲν τῷ κοινοτάτῳ καὶ πραοτάτῳ προσαγο-
ρευομένην, ἐπὶ δὲ τῶν πράξεων οὐ τοιαύτην τοῖς
ἐντυγχάνουσι φαινομένην, οὐδ' ἣ τοῦτον τὸν τρόπον
ἐπαίδευε τοὺς πολίτας ὥσθ' ἡγεῖσθαι τὴν μὲν e
ἀκολασίαν δημοκρατίαν, τὴν δὲ παρανομίαν ἐλευ-
θερίαν, τὴν δὲ παρρησίαν ἰσονομίαν, τὴν δ' ἐξουσίαν
τοῦ ταῦτα ποιεῖν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ καὶ μισοῦσα
καὶ κολάζουσα τοὺς τοιούτους βελτίους καὶ σω-

φρονεστέρους ἅπαντας τοὺς πολίτας ἐποίησεν.
21 μέγιστον δ' αὐτοῖς συνεβάλετο πρὸς τὸ καλῶς
144 οἰκεῖν τὴν πόλιν, ὅτι δυοῖν ἰσοτήτοιν νομιζομέναιν
εἶναι, καὶ τῆς μὲν ταὐτὸν ἅπασιν ἀπονεμούσης,
τῆς δὲ τὸ προσῆκον ἑκάστοις, οὐκ ἠγνόουν τὴν χρη-
σιμωτέραν, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσαν
τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς ἀπεδοκίμαζον
22 ὡς οὐ δικαίαν οὖσαν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν
ἕκαστον τιμῶσαν προῃροῦντο καὶ διὰ ταύτης
ᾤκουν τὴν πόλιν, οὐκ ἐξ ἁπάντων τὰς ἀρχὰς
b κληροῦντες ἀλλὰ τοὺς βελτίστους καὶ τοὺς ἱκα-
νωτάτους ἐφ' ἕκαστον τῶν ἔργων προκρίνοντες.
τοιούτους γὰρ ἤλπιζον ἔσεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους,
οἷοί περ ἂν ὦσιν οἱ τῶν πραγμάτων ἐπιστατοῦντες.
23 ἔπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην
τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγχάνειν γιγνο-
μένην· ἐν μὲν γὰρ τῇ κληρώσει τὴν τύχην βρα-
βεύσειν καὶ πολλάκις λήψεσθαι τὰς ἀρχὰς τοὺς
ὀλιγαρχίας ἐπιθυμοῦντας, ἐν δὲ τῷ προκρίνειν
c τοὺς ἐπιεικεστάτους τὸν δῆμον ἔσεσθαι κύριον
ἑλέσθαι τοὺς ἀγαπῶντας μάλιστα τὴν καθε-
στῶσαν πολιτείαν.

145 Καὶ πρῶτον μὲν τὰ περὶ τοὺς θεούς, ἐντεῦθεν
29 c γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον, οὐκ ἀνωμάλως οὐδ' ἀτά-
κτως οὔτ' ἐθεράπευον οὔτ' ὠργίαζον· οὐδ' ὁπότε
μὲν δόξειεν αὐτοῖς, τριακοσίους βοῦς ἔπεμπον,
ὁπότε δὲ τύχοιεν, τὰς πατρίους θυσίας ἐξέλειπον·

οὐδὲ τὰς μὲν ἐπιθέτους ἑορτάς, αἷς ἑστίασίς τις
προσείη, μεγαλοπρεπῶς ἦγον, ἐν δὲ τοῖς ἁγιωτά-
τοις τῶν ἱερῶν ἀπὸ μισθωμάτων ἔθυον· ἀλλ' 30
ἐκεῖνο μόνον ἐτήρουν, ὅπως μηδὲν μήτε τῶν πατρίων d
καταλύσουσι μήτ' ἔξω τῶν νομιζομένων προσθή-
σουσιν. οὐ γὰρ ἐν ταῖς πολυτελείαις ἐνόμιζον
εἶναι τὴν εὐσέβειαν, ἀλλ' ἐν τῷ μηδὲν κινεῖν ὧν
αὐτοῖς οἱ πρόγονοι παρέδοσαν. καὶ γάρ τοι καὶ
τὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐκ ἐμπλήκτως οὐδὲ ταραχω-
δῶς αὐτοῖς συνέβαινεν ἀλλ' εὐκαίρως καὶ πρὸς
τὴν ἐργασίαν τῆς χώρας καὶ πρὸς τὴν συγκομιδὴν
τῶν καρπῶν.

Παραπλησίως δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ πρὸς 31
σφᾶς αὐτοὺς διῴκουν. οὐ γὰρ μόνον περὶ τῶν e
κοινῶν ὡμονόουν ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἴδιον βίον
τοσαύτην ἐποιοῦντο πρόνοιαν ἀλλήλων, ὅσην περ
χρὴ τοὺς εὖ φρονοῦντας καὶ πατρίδος κοινωνοῦντας.
οἵ τε γὰρ πενέστεροι τῶν πολιτῶν τοσοῦτον ἀπεῖχον 146
τοῦ φθονεῖν τοῖς πλείω κεκτημένοις, ὥσθ' ὁμοίως 32
ἐκήδοντο τῶν οἴκων τῶν μεγάλων ὥσπερ τῶν
σφετέρων αὐτῶν, ἡγούμενοι τὴν ἐκείνων εὐδαιμονίαν
αὑτοῖς εὐπορίαν ὑπάρχειν· οἵ τε τὰς οὐσίας
ἔχοντες οὐχ ὅπως ὑπερεώρων τοὺς καταδεέστερον
πράττοντας, ἀλλ' ὑπολαμβάνοντες αἰσχύνην αὑ-
τοῖς εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν ἀπορίαν ἐπήμυνον ταῖς
ἐνδείαις, τοῖς μὲν γεωργίας ἐπὶ μετρίαις μισθώσεσι b
παραδιδόντες, τοὺς δὲ κατ' ἐμπορίαν ἐκπέμποντες,

τοῖς δ᾽ εἰς τὰς ἄλλας ἐργασίας ἀφορμὴν παρ-
33 έχοντες. οὐ γὰρ ἐδέδισαν μὴ δυοῖν θάτερον, ἢ
πάντων στερηθεῖεν, ἢ πολλὰ πράγματα σχόντες
μέρος τι κομίσαιντο τῶν προεθέντων· ἀλλ᾽ ὁμοίως
ἐθάρρουν περὶ τῶν ἔξω δεδομένων ὥσπερ περὶ τῶν
ἔνδον ἀποκειμένων· ἑώρων γὰρ τοὺς περὶ τῶν συμ-
c βολαίων κρίνοντας οὐ ταῖς ἐπιεικείαις χρωμένους
34 ἀλλὰ τοῖς νόμοις πειθομένους, οὐδ᾽ ἐν τοῖς τῶν
ἄλλων ἀγῶσιν αὐτοῖς ἀδικεῖν ἐξουσίαν παρα-
σκευάζοντας, ἀλλὰ μᾶλλον ὀργιζομένους τοῖς
ἀποστεροῦσιν αὐτῶν τῶν ἀδικουμένων καὶ νομί-
ζοντας διὰ τοὺς ἄπιστα τὰ συμβόλαια ποιοῦντας
μείζω βλάπτεσθαι τοὺς πένητας τῶν πολλὰ
κεκτημένων· τοὺς μὲν γάρ, ἢν παύσωνται προϊέ-
μενοι, μικρῶν προσόδων ἀποστερήσεσθαι, τοὺς δ᾽
d ἢν ἀπορήσωσι τῶν ἐπαρκούντων, εἰς τὴν ἐσχάτην
35 ἔνδειαν καταστήσεσθαι, καὶ γάρ τοι διὰ τὴν
γνώμην ταύτην οὐδεὶς οὔτ᾽ ἀπεκρύπτετο τὴν οὐσίαν
οὔτ᾽ ὤκνει συμβάλλειν, ἀλλ᾽ ἥδιον ἑώρων τοὺς
δανειζομένους ἢ τοὺς ἀποδιδόντας. ἀμφότερα
γὰρ αὐτοῖς συνέβαινεν, ἅπερ ἂν βουληθεῖεν ἄν-
θρωποι νοῦν ἔχοντες· ἅμα γὰρ τούς τε πολίτας
ὠφέλουν καὶ τὰ σφέτερ᾽ αὐτῶν ἐνεργὰ καθί-
στασαν. κεφάλαιον δὲ τοῦ καλῶς ἀλλήλοις
ὁμιλεῖν· αἱ μὲν γὰρ κτήσεις ἀσφαλεῖς ἦσαν,
e οἷσπερ κατὰ τὸ δίκαιον ὑπῆρχον, αἱ δὲ χρήσεις
κοιναὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν.

Isocrates, *Areopagitica*, §§ 20–3, and §§ 29–35.

(*b*) '*Forms of Government*'

ΕΙΣΙ δέ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν II. 7
ἰδιωτῶν αἱ δὲ φιλοσόφων καὶ πολιτικῶν,
πᾶσαι δὲ τῶν καθεστηκυιῶν, καὶ καθ' ἃς πολι-
τεύονται νῦν, ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφοτέρων·
οὐδεὶς γὰρ οὔτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ
τὰς γυναῖκας ἄλλος κεκαινοτόμηκεν, οὔτε περὶ
τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀναγ-
καίων ἄρχονται μᾶλλον. δοκεῖ γάρ τισι τὸ 2
περὶ τὰς οὐσίας εἶναι μέγιστον τετάχθαι καλῶς·
περὶ γὰρ τούτων ποιεῖσθαί φασι τὰς στάσεις
πάντας. διὸ Φαλέας ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ' εἰσή-
νεγκε πρῶτος· φησὶ γὰρ δεῖν ἴσας εἶναι τὰς
κτήσεις τῶν πολιτῶν. τοῦτο δὲ κατοικιζομέναις 3
μὲν εὐθὺς οὐ χαλεπὸν ᾤετο ποιεῖν, τὰς δ' ἤδη
κατοικουμένας ἐργωδέστερον μέν, ὅμως δὲ τάχιστ'
ἂν ὁμαλισθῆναι τῷ τὰς προῖκας τοὺς μὲν πλου-
σίους διδόναι μὲν λαμβάνειν δὲ μή, τοὺς δὲ
πένητας μὴ διδόναι μὲν λαμβάνειν δέ. Πλάτων 4
δὲ τοὺς νόμους γράφων μέχρι μέν τινος ᾤετο δεῖν
ἐᾶν, πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίαν εἶναι τῆς ἐλα-
χίστης μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐξουσίαν εἶναι κτήσα-
σθαι, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. δεῖ δὲ μηδὲ 5
τοῦτο λανθάνειν τοὺς οὕτω νομοθετοῦντας, ὃ λαν-
θάνει νῦν, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας τάττοντας πλῆθος
προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τάττειν· ἐὰν

γὰρ ὑπεραίρῃ τῆς οὐσίας τὸ μέγεθος ὁ τῶν τέκνων
ἀριθμός, ἀνάγκη τόν γε νόμον λύεσθαι, καὶ χωρὶς
τῆς λύσεως φαῦλον τὸ πολλοὺς ἐκ πλουσίων
γίνεσθαι πένητας· ἔργον γὰρ μὴ νεωτεροποιοὺς
6 εἶναι τοὺς τοιούτους. διότι μὲν οὖν ἔχει τινὰ
δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἡ τῆς οὐσίας
ὁμαλότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διε-
γνωκότες, οἷον καὶ Σόλων ἐνομοθέτησεν, καὶ παρ᾽
ἄλλοις ἐστὶ νόμος ὃς κωλύει κτᾶσθαι γῆν ὁπόσην
ἂν βούληταί τις. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν
πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν, ὥσπερ ἐν Λοκροῖς
νόμος ἐστὶ μὴ πωλεῖν, ἐὰν μὴ φανερὰν ἀτυχίαν
δείξῃ συμβεβηκυῖαν. ἔτι δὲ τοὺς παλαιοὺς
7 κλήρους διασῴζειν· τοῦτο δὲ λυθὲν καὶ περὶ
Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν πολιτείαν
αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὡρισμένων
τιμημάτων εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν. ἀλλ᾽ ἔστι
τὴν ἰσότητα μὲν ὑπάρχειν τῆς οὐσίας, ταύτην δ᾽
ἢ λίαν εἶναι πολλήν, ὥστε τρυφᾶν, ἢ λίαν ὀλίγην,
ὥστε ζῆν γλίσχρως. δῆλον οὖν ὡς οὐχ ἱκανὸν
τὸ τὰς οὐσίας ἴσας ποιῆσαι τὸν νομοθέτην, ἀλλὰ
8 τοῦ μέσου στοχαστέον. ἔτι δ᾽ εἴ τις καὶ τὴν
μετρίαν τάξειεν οὐσίαν πᾶσιν, οὐδὲν ὄφελος·
μᾶλλον γὰρ δεῖ τὰς ἐπιθυμίας ὁμαλίζειν ἢ τὰς
οὐσίας, τοῦτο δ᾽ οὐκ ἔστι μὴ παιδευομένοις
ἱκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων.

8 Ἱππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος, ὃς καὶ

τὴν τῶν πόλεων διαίρεσιν εὗρε καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέτεμεν, γενόμενος καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον περιττότερος διὰ φιλοτιμίαν οὕτως ὥστε δοκεῖν ἐνίοις ζῆν περιεργότερον τριχῶν τε πλήθει καὶ κόσμῳ πολυτελεῖ, ἔτι δὲ ἐσθῆτος εὐτελοῦς μὲν ἀλεεινῆς δὲ οὐκ ἐν τῷ χειμῶνι μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς θερινοὺς χρόνους, λόγιος δὲ καὶ περὶ τὴν ὅλην φύσιν εἶναι βουλόμενος, πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχείρησέ τι περὶ πολιτείας εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. κατεσκεύαζε δὲ τὴν πόλιν τῷ 2
πλήθει μὲν μυρίανδρον, εἰς τρία δὲ μέρη διῃρημένην· ἐποίει γὰρ ἓν μὲν μέρος τεχνίτας, ἓν δὲ γεωργούς, τρίτον δὲ τὸ προπολεμοῦν καὶ τὰ ὅπλα ἔχον. διῄρει δ' εἰς τρία μέρη τὴν χώραν, τὴν μὲν 3
ἱεράν, τὴν δὲ δημοσίαν, τὴν δ' ἰδίαν· ὅθεν μὲν τὰ νομιζόμενα ποιήσουσι πρὸς τοὺς θεούς, ἱεράν, ἀφ' ὧν δ' οἱ προπολεμοῦντες βιώσονται, κοινήν, τὴν δὲ τῶν γεωργῶν ἰδίαν. ᾤετο δ' εἴδη καὶ τῶν νόμων 4
εἶναι τρία μόνον· περὶ ὧν γὰρ αἱ δίκαι γίνονται, τρία ταῦτ' εἶναι τὸν ἀριθμόν, ὕβριν βλάβην θάνατον. ἐνομοθέτει δὲ καὶ δικαστήριον ἓν τὸ κύριον, εἰς ὃ πάσας ἀνάγεσθαι δεῖν τὰς μὴ καλῶς κεκρίσθαι δοκούσας δίκας· τοῦτο δὲ κατεσκεύαζεν ἐκ τινῶν γερόντων αἱρετῶν. τὰς 5
δὲ κρίσεις ἐν τοῖς δικαστηρίοις οὐ διὰ ψηφοφορίας ᾤετο γίνεσθαι δεῖν, ἀλλὰ φέρειν ἕκαστον πινάκιον, ἐν ᾧ γράφειν, εἰ καταδικάζοι ἁπλῶς

τὴν δίκην, εἰ δ' ἀπολύοι ἁπλῶς, κενόν· εἰ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μή, τοῦτο διορίζειν. νῦν γὰρ οὐκ ᾤετο νενομοθετῆσθαι καλῶς· ἀναγκάζειν γὰρ ἐπιορκεῖν
6 ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα δικάζοντας. ἐτίθει δὲ νόμον περὶ τῶν εὑρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγχάνωσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτώντων ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὡς οὔπω τοῦτο παρ' ἄλλοις νενομοθετημένον· ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις οὗτος ὁ νόμος νῦν
7 καὶ ἐν ἑτέραις τῶν πόλεων. τοὺς δ' ἄρχοντας αἱρετοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου εἶναι πάντας· δῆμον δ' ἐποίει τὰ τρία μέρη τῆς πόλεως· τοὺς δ' αἱρεθέντας ἐπιμελεῖσθαι κοινῶν καὶ ξενικῶν καὶ ὀρφανικῶν.

Aristotle, *Politics*, Book II, ch. 7, §§ 1–8, and ch. 8, §§ 1–7.

11. *'Past and Present'*

(*a*) *In epideictic style*

167 ΤΙΣ γὰρ ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ μήπω συνδιε-
41 d φθαρμένος ἡμῖν ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιστὰς τοῖς γιγνομένοις οὐκ ἂν μαίνεσθαι καὶ παραφρονεῖν ἡμᾶς νομίσειεν; οἳ φιλοτιμούμεθα μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ τὴν πόλιν ἐκ τῶν τότε
e πραχθέντων ἐγκωμιάζειν ἀξιοῦμεν, οὐδὲν δὲ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις πράττομεν, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον.
42 οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῖς βαρβάροις πολεμοῦντες διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐκ τῆς

Ἀσίας τὸν βίον ποριζομένους ἐκεῖθεν ἀναστήσαντες
ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἠγάγομεν· κἀκεῖνοι μὲν ἐλευθε- 168
ροῦντες τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας καὶ βοηθοῦντες
αὐταῖς τῆς ἡγεμονίας ἠξιώθησαν, ἡμεῖς δὲ κατα-
δουλούμενοι καὶ τἀναντία τοῖς τότε πράττοντες
ἀγανακτοῦμεν, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἐκείνοις
ἕξομεν, οἳ τοσοῦτον ἀπολελείμμεθα καὶ τοῖς 43
ἔργοις καὶ ταῖς διανοίαις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν
χρόνον γενομένων, ὅσον οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων b
σωτηρίας τήν τε πατρίδα τὴν αὑτῶν ἐκλιπεῖν
ἐτόλμησαν, καὶ μαχόμενοι καὶ ναυμαχοῦντες
τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ τῆς
ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιοῦμεν,
ἀλλ' ἄρχειν μὲν ἁπάντων ζητοῦμεν, στρατεύεσθαι 44
δ' οὐκ ἐθέλομεν, καὶ πόλεμον μὲν μικροῦ δεῖν
πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἀναιρούμεθα, πρὸς δὲ
τοῦτον οὐχ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀσκοῦμεν, ἀλλ' ἀνθρώπους
τοὺς μὲν ἀπόλιδας, τοὺς δ' αὐτομόλους, τοὺς δ' c
ἐκ τῶν ἄλλων κακουργιῶν συνερρυηκότας, οἷς
ὁπόταν τις διδῷ πλείω μισθόν, μετ' ἐκείνων ἐφ' 45
ἡμᾶς ἀκολουθήσουσιν, ἀλλ' ὅμως οὕτως αὐτοὺς
ἀγαπῶμεν, ὥσθ' ὑπὲρ μὲν τῶν παίδων τῶν
ἡμετέρων, εἴ περί τινας ἐξαμάρτοιεν, οὐκ ἂν
ἐθελήσαιμεν δίκας ὑποσχεῖν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκείνων
ἁρπαγῆς καὶ βίας καὶ παρανομίας μελλόντων
τῶν ἐγκλημάτων ἐφ' ἡμᾶς ἥξειν οὐχ ὅπως
ἀγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν, ὅταν ἀκού- d

46 σωμεν αὐτοὺς τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένους. εἰς
τοῦτο δὲ μωρίας ἐληλύθαμεν, ὥστ᾽ αὐτοὶ μὲν
ἐνδεεῖς τῶν καθ᾽ ἡμέραν ἐσμέν, ξενοτροφεῖν δ᾽
ἐπικεχειρήκαμεν, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμε-
τέρους αὐτῶν ἰδίους λυμαινόμεθα καὶ δασμολο-
γοῦμεν, ἵνα τοῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κοινοῖς
47 ἐχθροῖς τὸν μισθὸν ἐκπορίζωμεν. τοσούτῳ δὲ
χείρους ἐσμὲν τῶν προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὐ-
e δοκιμησάντων ἀλλὰ καὶ τῶν μισηθέντων, ὅσον
ἐκεῖνοι μὲν εἰ πολεμεῖν πρός τινας ψηφίσαιντο,
μεστῆς οὔσης ἀργυρίου καὶ χρυσίου τῆς ἀκρο-
πόλεως ὅμως ὑπὲρ τῶν δοξάντων τοῖς αὑτῶν
σώμασιν ᾤοντο δεῖν κινδυνεύειν, ἡμεῖς δ᾽ εἰς
τοσαύτην ἀπορίαν ἐληλυθότες καὶ τοσοῦτοι τὸ
πλῆθος ὄντες ὥσπερ βασιλεὺς ὁ μέγας μισθωτοῖς
48 χρώμεθα τοῖς στρατοπέδοις. καὶ τότε μὲν εἰ
169 τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν ξένους καὶ τοὺς δού-
λους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ πολίτας μεθ᾽
ὅπλων ἐξέπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ξένοις ὁπλίταις
χρώμεθα, τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν ἀναγκάζομεν,
ὥσθ᾽ ὁπόταν ἀποβαίνωσιν εἰς τὴν τῶν πολεμίων,
οἱ μὲν ἄρχειν τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντες ὑπηρέσιον
ἔχοντες ἐκβαίνουσιν, οἱ δὲ τοιοῦτοι τὰς φύσεις
b ὄντες, οἵους ὀλίγῳ πρότερον διῆλθον, μεθ᾽ ὅπλων
κινδυνεύουσιν.

49 Ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἄν τις ἰδὼν
καλῶς διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαρρήσειεν,

ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἐπ᾽ αὐτοῖς τούτοις μάλιστ᾽ ἀγανα-
κτήσειεν; οἵτινες αὐτόχθονες μὲν εἶναί φαμεν
καὶ τὴν πόλιν ταύτην προτέραν οἰκισθῆναι τῶν
ἄλλων, προσῆκον δ᾽ ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι παρά-
δειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγμένως πολιτεύεσθαι,
χεῖρον καὶ ταραχωδέστερον τὴν ἡμετέραν αὐτῶν c
διοικοῦμεν τῶν ἄρτι τὰς πόλεις οἰκιζόντων, καὶ 50
σεμνυνόμεθα μὲν καὶ μέγα φρονοῦμεν ἐπὶ τῷ
βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων, ῥᾷον δὲ μετα-
δίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγενείας ἢ
Τριβαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ τῆς αὑτῶν δυσγενείας·
πλείστους δὲ τιθέμενοι νόμους οὕτως ὀλίγον αὐτῶν
φροντίζομεν (ἓν γὰρ ἀκούσαντες γνώσεσθε καὶ
περὶ τῶν ἄλλων), ὥστε θανάτου τῆς ζημίας ἐπι-
κειμένης, ἤν τις ἁλῷ δεκάζων, τοὺς τοῦτο φανε- d
ρώτατα ποιοῦντας στρατηγοὺς χειροτονοῦμεν, καὶ
τὸν πλείστους διαφθεῖραι τῶν πολιτῶν δυνηθέντα,
τοῦτον ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων καθί-
σταμεν· σπουδάζοντες δὲ περὶ τὴν πολιτείαν οὐχ 51
ἧττον ἢ περὶ τὴν σωτηρίαν ὅλης τῆς πόλεως, καὶ
τὴν δημοκρατίαν εἰδότες ἐν μὲν ταῖς ἡσυχίαις
καὶ ταῖς ἀσφαλείαις αὐξανομένην καὶ διαμένου-
σαν, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις δὶς ἤδη καταλυθεῖσαν,
πρὸς μὲν τοὺς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας ὡς πρὸς e
ὀλιγαρχικοὺς ὄντας δυσκόλως ἔχομεν, τοὺς δὲ
τὸν πόλεμον ποιοῦντας ὡς τῆς δημοκρατίας κηδο-
μένους εὔνους εἶναι νομίζομεν· ἐμπειρότατοι δὲ

λόγων καὶ πραγμάτων ὄντες οὕτως ἀλογίστως
ἔχομεν, ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας
οὐ ταὐτὰ γιγνώσκομεν, ἀλλ' ὧν μὲν πρὶν εἰς τὴν
ἐκκλησίαν ἀναβῆναι κατηγοροῦμεν, ταῦτα συνελ-
θόντες χειροτονοῦμεν, οὐ πολὺν δὲ χρόνον διαλι-
πόντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν, ἐπειδὰν ἀπίωμεν,
πάλιν ἐπιτιμῶμεν· προσποιούμενοι δὲ σοφώτατοι
τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιούτοις χρώμεθα συμβούλοις,
b ὧν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν καταφρονήσειεν, καὶ
τοὺς αὐτοὺς τούτους κυρίους ἁπάντων τῶν κοινῶν
καθίσταμεν, οἷς οὐδεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων ἐπι-
53 τρέψειεν. ὃ δὲ πάντων σχετλιώτατον· οὓς γὰρ
ὁμολογήσαιμεν ἂν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολι-
τῶν, τούτους πιστοτάτους φύλακας ἡγούμεθα τῆς
πολιτείας εἶναι· καὶ τοὺς μὲν μετοίκους τοιούτους
εἶναι νομίζομεν, οἵους περ ἂν τοὺς προστάτας
νέμωσιν, αὐτοὶ δ' οὐκ οἰόμεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι
54 δόξαν τοῖς προεστῶσιν ἡμῶν. τοσοῦτον δὲ δια-
c φέρομεν τῶν προγόνων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς
αὐτοὺς προστάτας τε τῆς πόλεως ἐποιοῦντο καὶ
στρατηγοὺς ᾑροῦντο, νομίζοντες τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος
τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι δυνάμενον, τὸν αὐτὸν
τοῦτον ἄριστ' ἂν βουλεύσασθαι καὶ καθ' αὑτὸν
γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον τούτων ποιοῦμεν·
55 οἷς μὲν γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλοις
χρώμεθα, τούτους μὲν οὐκ ἀξιοῦμεν στρατηγοὺς
d χειροτονεῖν ὡς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οἷς δ' οὐδεὶς

ἂν οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν
συμβουλεύσαιτο, τούτους δ' αὐτοκράτορας ἐκ-
πέμπομεν ὡς ἐκεῖ σοφωτέρους ἐσομένους καὶ ῥᾷον
βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων
ἢ περὶ τῶν ἐνθάδε προτιθεμένων. λέγω δὲ ταῦτ' 56
οὐ κατὰ πάντων ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς
λεγομένοις ὄντων. ἐπιλίποι δ' ἂν με τὸ λοιπὸν
μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας τὰς πλημμελείας
τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγενημένας ἐξετάζειν e
ἐπιχειροίην.

Isocrates, *de Pace*, §§ 41–56.

(*b*) *In oratorical style*

ΚΑΙΤΟΙ σκέψασθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις 34
ἂν κεφάλαι' εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν 23
προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ
βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ 35
ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ'
οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι
γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ 24
λέγοντες οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι
νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντ' ἔτη τῶν Ἑλλήνων
ἦρξαν ἑκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντ' εἰς τὴν
ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δ' ὁ ταύτην τὴν
χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον
βάρβαρον Ἕλλησι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ

πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαι' αὐτοὶ
στρατευόμενοι, μόνοι δ' ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ
τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον.
25 ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ
τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθ' ὁποῖοι, ἔν τε
τοῖς κοινοῖς κἀν τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν
οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα
κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις
ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων
ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες
ἦσαν καὶ σφόδρ' ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει
26 μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου
καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρ' οἶδεν
ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος
οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν
ἐπράττετ' αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν
αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν
Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς,
τὰ δ' ἐν αὑτοῖς ἴσως διοικεῖν μεγάλην εἰκότως
7 ἐκτήσαντ' εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν
τρόπον εἶχε τὰ πράγματ' ἐκείνοις, χρωμένοις οἷς
εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν
36 χρηστῶν τούτων τὰ πράγματ' ἔχει; ἆρά γ'
ὁμοίως ἢ παραπλησίως; οἷς—τὰ μὲν ἄλλα
σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν, ἀλλ' ὅσης ἅπαντες
ὁρᾶτ' ἐρημίας ἐπειλημμένοι, Λακεδαιμονίων μὲν
ἀπολωλότων, Θηβαίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν

δ᾽ ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρω-
τείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν καὶ τὰ
ἡμέτερ᾽ αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων
δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰ- 28
κείας, πλείω δ᾽ ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντ᾽
ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ᾽ ἐν τῷ πολέμῳ
συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολω-
λέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν δ᾽ ἐφ᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦ-
τον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθών,
πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν ἢ παρ᾽ ἡμῶν αὐτῶν
Φίλιππος. ἀλλ᾽, ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά 29
γ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. καὶ τί ἂν
εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν, καὶ
τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ
λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολι-
τευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι
γεγόνασιν, οἱ δ᾽ ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς
ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνο-
τέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι, ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως
ἐλάττω γέγονεν, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται.

Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή ποθ᾽ 30
ἅπαντ᾽ εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι
τότε μὲν πράττειν καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς
ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ κύριος
αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν
παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς
καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν· νῦν δὲ **37**
31

τοὐναντίον κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγα-
θῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ᾽ ὁ
δῆμος, ἐκνενευρισμένοι καὶ περιῃρημένοι χρήμα-
τα, συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει
γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν
ὑμῖν ἢ Βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι, καὶ τὸ πάντων
ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσο-
φείλετε. οἱ δ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες
ὑμᾶς ἐπάγουσ᾽ ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσι χει-
32 ροήθεις αὑτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ᾽ οὐδέποτ᾽, οἶμαι,
μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ
φαῦλα πράττοντας· ὁποῖ᾽ ἄττα γὰρ ἂν τἀπιτη-
δεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ
τὸ φρόνημ᾽ ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρ᾽ οὐκ
ἂν θαυμάσαιμ᾽ εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο
παρ᾽ ὑμῶν βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γε-
νέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ
παρ᾽ ὑμῖν ἐστιν, ἀλλ᾽ ἔγωγ᾽ ὅτι καὶ νῦν γέγονεν
θαυμάζω.

Demosthenes, *Third Olynthiac*, §§ 23–32.

D

12. *The development of a political society*

ΓΙΓΝΕΤΑΙ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πόλις, ὡς II.369 ἐγῷμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ b αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ὢν ἐνδεής· ἢ τίν' οἴει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν;

Οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς.

Οὕτω δὴ ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος ἄλλον, c ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρείᾳ, πολλῶν δεόμενοι, πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες κοινωνούς τε καὶ βοηθούς, ταύτῃ τῇ συνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν ὄνομα· ἦ γάρ;

Πάνυ μὲν οὖν.

Μεταδίδωσι δὴ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἰόμενος αὐτῷ ἄμεινον εἶναι;

Πάνυ γε.

Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς ποιῶμεν πόλιν· ποιήσει δὲ αὐτήν, ὡς ἔοικεν, ἡ ἡμετέρα χρεία.

Πῶς δ' οὔ;

Ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη τῶν χρειῶν ἡ d τῆς τροφῆς παρασκευὴ τοῦ εἶναί τε καὶ ζῆν ἕνεκα.

Παντάπασί γε.

Δευτέρα δὴ οἰκήσεως, τρίτη δὲ ἐσθῆτος καὶ τῶν τοιούτων.

Ἔστι ταῦτα.

Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δέ τις ὑφάντης; ἢ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν ἤ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτήν;

Πάνυ γε.

Εἴη δ' ἂν ἥ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν.

e Φαίνεται.

Τί δὴ οὖν; ἕνα ἕκαστον τούτων δεῖ τὸ αὑτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι, οἷον τὸν γεωργὸν ἕνα ὄντα παρασκευάζειν σιτία τέτταρσιν καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἢ ἀμελήσαντα ἑαυτῷ μόνον τέταρτον μέρος ποιεῖν
370 τούτου τοῦ σίτου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου, τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων, καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὑτὸν τὰ αὑτοῦ πράττειν;

Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη· Ἀλλ' ἴσως, ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾷον ἢ 'κείνως.

Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, μὰ Δία ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σοῦ, ὅτι πρῶτον μὲν ἡμῶν φύεται ἕκαστος οὐ πάνυ ὅμοιος ἑκάστῳ,
b ἀλλὰ διαφέρων τὴν φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πράξει. ἢ οὐ δοκεῖ σοι;

Ἔμοιγε.

Τί δέ; πότερον κάλλιον πράττοι ἄν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς;

Ὅταν, ἦ δ᾽ ὅς, εἷς μίαν.

Ἀλλὰ μὴν οἶμαι καὶ τόδε δῆλον, ὡς, ἐάν τίς τινος παρῇ ἔργου καιρόν, διόλλυται.

Δῆλον γάρ.

Οὐ γὰρ οἶμαι ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη τὸν πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν μὴ ἐν παρέργου μέρει. c

Ἀνάγκη.

Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίγνεται καὶ κάλλιον καὶ ῥᾷον, ὅταν εἷς ἓν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττῃ.

Παντάπασι μὲν οὖν.

Πλειόνων δή, ὦ Ἀδείμαντε, δεῖ πολιτῶν ἢ τεττάρων ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ γεωργός, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην, οὐδὲ τἆλλα ὄργανα ὅσα περὶ γεωργίαν. οὐδ᾽ αὖ ὁ οἰκοδόμος· πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. d ὡσαύτως δ᾽ ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος· ἢ οὔ;

Ἀληθῆ.

Τέκτονες δὴ καὶ χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν.

Πάνυ μὲν οὖν.

Ἀλλ᾽ οὐκ ἄν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη, εἰ αὐτοῖς βουκόλους τε καὶ ποιμένας τούς τε ἄλλους
e νομέας προσθεῖμεν, ἵνα οἵ τε γεωργοὶ ἐπὶ τὸ ἀροῦν ἔχοιεν βοῦς, οἵ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι δέρμασίν τε καὶ ἐρίοις.

Οὐδέ γε, ἦ δ᾽ ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἴη ἔχουσα πάντα ταῦτα.

Ἀλλὰ μήν, ἦν δ᾽ ἐγώ, κατοικίσαι γε αὐτὴν τὴν πόλιν εἰς τοιοῦτον τόπον οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ δεήσεται, σχεδόν τι ἀδύνατον.

Ἀδύνατον γάρ.

Προσδεήσει ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιοῦσιν ὧν δεῖται.

Δεήσει.

Καὶ μὴν κενὸς ἂν ἴη ὁ διάκονος, μηδὲν ἄγων ὧν ἐκεῖνοι δέονται παρ᾽ ὧν ἂν κομίζωνται ὧν ἂν
371 αὐτοῖς χρεία, κενὸς ἄπεισιν. ἦ γάρ;

Δοκεῖ μοι.

Δεῖ δὴ τὰ οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἷα καὶ ὅσα ἐκείνοις ὧν ἂν δέωνται.

Δεῖ γάρ.

Πλειόνων δὴ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει.

Πλειόνων γάρ.

Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που τῶν τε

εἰσαξόντων καὶ ἐξαξόντων ἕκαστα. οὗτοι δέ εἰσιν ἔμποροι· ἢ γάρ;

Ναί.

Καὶ ἐμπόρων δὴ δεησόμεθα.

Πάνυ γε.

Καὶ ἐὰν μέν γε κατὰ θάλατταν ἡ ἐμπορία
γίγνηται, συχνῶν καὶ ἄλλων προσδεήσεται τῶν b
ἐπιστημόνων τῆς περὶ τὴν θάλατταν ἐργασίας.

Συχνῶν μέντοι.

Τί δὲ δή; ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πῶς ἀλλήλοις μεταδώσουσιν ὧν ἂν ἕκαστοι ἐργάζωνται; ὧν δὴ ἕνεκα καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι πόλιν ᾠκίσαμεν.

Δῆλον δή, ἦ δ' ὅς, ὅτι πωλοῦντες καὶ ὠνούμενοι.

Ἀγορὰ δὴ ἡμῖν καὶ νόμισμα σύμβολον τῆς ἀλλαγῆς ἕνεκα γενήσεται ἐκ τούτου.

Πάνυ μὲν οὖν.

Ἂν οὖν κομίσας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἀγοράν τι c
ὧν ποιεῖ, ἤ τις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν
αὐτὸν χρόνον ἥκῃ τοῖς δεομένοις τὰ παρ' αὐτοῦ
ἀλλάξασθαι, ἀργήσει τῆς αὑτοῦ δημιουργίας
καθήμενος ἐν ἀγορᾷ;

Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ἀλλὰ εἰσὶν οἳ τοῦτο ὁρῶντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσιν ταύτην, ἐν μὲν ταῖς ὀρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι σχεδόν τι οἱ ἀσθενέστατοι τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοί τι ἄλλο ἔργον πράττειν. αὐτοῦ γὰρ δεῖ μένοντας αὐτοὺς

d περὶ τὴν ἀγορὰν τὰ μὲν ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν ὅσοι τι δέονται πρίασθαι.

Αὕτη ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἡ χρεία καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει. ἢ οὐ καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους;

Πάνυ μὲν οὖν.

e Ἔτι δή τινες, ὡς ἐγᾦμαι, εἰσὶ καὶ ἄλλοι διάκονοι, οἳ ἂν τὰ μὲν τῆς διανοίας μὴ πάνυ ἀξιοκοινώνητοι ὦσιν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἰσχὺν ἱκανὴν ἐπὶ τοὺς πόνους ἔχωσιν· οἳ δὴ πωλοῦντες τὴν τῆς ἰσχύος χρείαν, τὴν τιμὴν ταύτην μισθὸν καλοῦντες, κέκληνται, ὡς ἐγᾦμαι, μισθωτοί· ἦ γάρ;

Πάνυ μὲν οὖν.

Πλήρωμα δὴ πόλεώς εἰσιν, ὡς ἔοικε, καὶ μισθωτοί.

Δοκεῖ μοι.

Ἆρ' οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ἤδη ἡμῖν ηὔξηται ἡ πόλις, ὥστ' εἶναι τελέα;

Ἴσως.

Ποῦ οὖν ἄν ποτε ἐν αὐτῇ εἴη ἥ τε δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία; καὶ τίνι ἅμα ἐγγενομένη ὧν ἐσκέμμεθα;

Ἐγὼ μέν, ἔφη, οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες, εἰ μή 372
που ἐν αὐτῶν τούτων χρείᾳ τινὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους.

Plato, *Republic*, Book II, 369 b–372 a.

13. *The scope of Legislation*

ΟΤΑΝ δὴ ἄρα καλῶς ἀρξάμενοι παῖδες παίζειν IV. 425
εὐνομίαν διὰ τῆς μουσικῆς εἰσδέξωνται, πάλιν τοὐναντίον ἢ 'κείνοις εἰς πάντα συνέπεταί τε καὶ αὔξει, ἐπανορθοῦσα εἴ τι καὶ πρότερον τῆς πόλεως ἔκειτο.

Ἀληθῆ μέντοι, ἔφη.

Καὶ τὰ σμικρὰ ἄρα, εἶπον, δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἐξευρίσκουσιν οὗτοι, ἃ οἱ πρότερον ἀπώλλυσαν πάντα.

Τὰ ποῖα;

Τὰ τοιάδε· σιγάς τε τῶν νεωτέρων παρὰ b
πρεσβυτέροις ἃς πρέπει, καὶ κατακλίσεις καὶ ὑπαναστάσεις καὶ γονέων θεραπείας, καὶ κουράς γε καὶ ἀμπεχόνας καὶ ὑποδέσεις καὶ ὅλον τὸν τοῦ σώματος σχηματισμὸν καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα. ἢ οὐκ οἴει;

Ἔγωγε.

Νομοθετεῖν δ' αὐτὰ οἶμαι εὔηθες· οὔτε γάρ που γίγνεται οὔτ' ἂν μείνειεν λόγῳ τε καὶ γράμμασιν νομοθετηθέντα.

Πῶς γάρ;

Κινδυνεύει γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε, ἐκ
c τῆς παιδείας ὅποι ἄν τις ὁρμήσῃ, τοιαῦτα καὶ
τὰ ἑπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ ἀεὶ τὸ ὅμοιον ἂν ὅμοιον
παρακαλεῖ;

Τί μήν;

Καὶ τελευτῶν δὴ οἶμαι φαῖμεν ἂν εἰς ἕν τι τέλεον καὶ νεανικὸν ἀποβαίνειν αὐτὸ ἢ ἀγαθὸν ἢ καὶ τοὐναντίον.

Τί γὰρ οὔκ; ἦ δ' ὅς.

Ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἶπον, διὰ ταῦτα οὐκ ἂν ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήσαιμι νομοθετεῖν.

Εἰκότως γ', ἔφη.

Τί δέ, ὦ πρὸς θεῶν, ἔφην, τάδε τὰ ἀγοραῖα,
συμβολαίων τε πέρι κατ' ἀγορὰν ἕκαστοι ἃ πρὸς
d ἀλλήλους συμβάλλουσιν, εἰ δὲ βούλει, καὶ χειρο-
τεχνικῶν περὶ συμβολαίων καὶ λοιδοριῶν καὶ
αἰκίας καὶ δικῶν λήξεως καὶ δικαστῶν κατα-
στάσεως, καὶ εἴ που τελῶν τινες ἢ πράξεις ἢ
θέσεις ἀναγκαῖοί εἰσιν ἢ κατ' ἀγορὰς ἢ λιμένας,
ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀγορανομικὰ ἄττα ἢ ἀστυνο-
μικὰ ἢ ἐλλιμενικὰ ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τούτων
τολμήσομέν τι νομοθετεῖν;

Ἀλλ' οὐκ ἄξιον, ἔφη, ἀνδράσι καλοῖς κἀγαθοῖς
e ἐπιτάττειν· τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν, ὅσα δεῖ νομο-
θετήσασθαι, ῥᾳδίως που εὑρήσουσιν.

Ναί, ὦ φίλε, εἶπον, ἐάν γε θεὸς αὐτοῖς διδῷ σωτηρίαν τῶν νόμων ὧν ἔμπροσθεν διήλθομεν.

Εἰ δὲ μή γε, ἦ δ' ὅς, πολλὰ τοιαῦτα τιθέμενοι ἀεὶ καὶ ἐπανορθούμενοι τὸν βίον διατελοῦσιν, οἰόμενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου.

Λέγεις, ἔφην ἐγώ, βιώσεσθαι τοὺς τοιούτους ὥσπερ τοὺς κάμνοντάς τε καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπὸ ἀκολασίας ἐκβῆναι πονηρᾶς διαίτης.

Πάνυ μὲν οὖν.

Καὶ μὴν οὗτοί γε χαριέντως διατελοῦσιν· 426
ἰατρευόμενοι γὰρ οὐδὲν περαίνουσιν, πλήν γε
ποικιλώτερα καὶ μείζω ποιοῦσι τὰ νοσήματα,
καὶ ἀεὶ ἐλπίζοντες, ἐάν τις φάρμακον συμβου-
λεύσῃ, ὑπὸ τούτου ἔσεσθαι ὑγιεῖς.

Πάνυ γάρ, ἔφη, τῶν οὕτω καμνόντων τὰ τοιαῦτα πάθη.

Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τόδε αὐτῶν οὐ χαρίεν, τὸ
πάντων ἔχθιστον ἡγεῖσθαι τὸν τἀληθῆ λέγοντα,
ὅτι πρὶν ἂν μεθύων καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ
ἀφροδισιάζων καὶ ἀργῶν παύσηται, οὔτε φάρ-
μακα οὔτε καύσεις οὔτε τομαὶ οὐδ' αὖ ἐπῳδαὶ b
αὐτὸν οὐδὲ περίαπτα οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων
οὐδὲν ὀνήσει;

Οὐ πάνυ χαρίεν, ἔφη· τὸ γὰρ τῷ εὖ λέγοντι χαλεπαίνειν οὐκ ἔχει χάριν.

Οὐκ ἐπαινέτης εἶ, ἔφην ἐγώ, ὡς ἔοικας, τῶν τοιούτων ἀνδρῶν.

Οὐ μέντοι μὰ Δία.

Οὐδ' ἂν ἡ πόλις ἄρα, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν,

ὅλη τοιοῦτον ποιῇ, οὐκ ἐπαινέσῃ. ἢ οὐ φαίνονταί σοι ταὐτὸν ἐργάζεσθαι τούτοις τῶν πόλεων ὅσαι κακῶς πολιτευόμεναι προαγορεύουσι τοῖς πολίταις
c τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως ὅλην μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένους, ὃς ἂν τοῦτο δρᾷ· ὃς δ' ἂν σφᾶς οὕτω πολιτευομένους ἥδιστα θεραπεύῃ καὶ χαρίζηται ὑποτρέχων καὶ προγιγνώσκων τὰς σφετέρας βουλήσεις καὶ ταύτας δεινὸς ᾖ ἀποπληροῦν, οὗτος ἄρα ἀγαθός τε ἔσται ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ μεγάλα καὶ τιμήσεται ὑπὸ σφῶν;

Ταὐτὸν μὲν οὖν, ἔφη, ἔμοιγε δοκοῦσι δρᾶν, καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐπαινῶ.

d Τί δ' αὖ τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους; οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας;

Ἔγωγ', ἔφη, πλήν γ' ὅσοι ἐξηπάτηνται ὑπ' αὐτῶν καὶ οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, ὅτι ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν πολλῶν.

Πῶς λέγεις; οὐ συγγιγνώσκεις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς ἀνδράσιν; ἢ οἴει οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὶ μὴ ἐπισταμένῳ μετρεῖν, ἑτέρων τοιούτων πολλῶν λε-
e γόντων ὅτι τετράπηχύς ἐστιν, αὐτὸν ταῦτα μὴ ἡγεῖσθαι περὶ αὑτοῦ;

Οὐκ αὖ, ἔφη, τοῦτό γε.

Μὴ τοίνυν χαλέπαινε· καὶ γάρ πού εἰσι πάντων χαριέστατοι οἱ τοιοῦτοι, νομοθετοῦντές τε οἷα ἄρτι διήλθομεν καὶ ἐπανορθοῦντες, ἀεὶ οἰόμενοί

τι πέρας εὑρήσειν περὶ τὰ ἐν τοῖς συμβολαίοις κακουργήματα καὶ περὶ ἃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀγνοοῦντες ὅτι τῷ ὄντι ὥσπερ Ὕδραν τέμνουσιν.

Καὶ μήν, ἔφη, οὐκ ἄλλο γέ τι ποιοῦσιν. 427

Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον εἶδος νόμων πέρι καὶ πολιτείας οὔτ' ἐν κακῶς οὔτ' ἐν εὖ πολιτευομένῃ πόλει ᾤμην ἂν δεῖν τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην πραγματεύεσθαι, ἐν τῇ μὲν ὅτι ἀνωφελῆ καὶ πλέον οὐδέν, ἐν δὲ τῇ ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν κἂν ὁστισοῦν εὕροι, τὰ δὲ ὅτι αὐτόματα ἔπεισιν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐπιτηδευμάτων.

Plato, *Republic*, Book IV, 425 a–427 a.

14. *Capital Punishment*

ΕΝ οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημίαι III. 45
πρόκεινται, καὶ οὐκ ἴσων τῶνδε, ἀλλ' ἐλασ-
σόνων ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρό-
μενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς
ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν
ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἥσσω 2
τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν ἢ οἰκείαν ἢ
ἄλλων ξυμμαχίᾳ τούτῳ ἐπεχείρησεν; πεφύκασί 3
τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν,
καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ
διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ
ἄνθρωποι προστιθέντες, εἴ πως ἧσσον ἀδικοῖντο

ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν
μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐ-
τάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον
αἱ πολλαὶ ἀνήκουσιν· καὶ τοῦτο ὅμως παρα-
4 βαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος
εὑρετέον ἐστὶν ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ᾽ ἡ
μὲν πενία ἀνάγκῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ᾽
ἐξουσία ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ
δ᾽ ἄλλαι ξυντυχίαι ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἑκάστη
τις κατέχεται ὑπ᾽ ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος
5 ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς καὶ
ὁ ἔρως ἐπὶ παντί, ὁ μὲν ἡγούμενος, ἡ δ᾽ ἐφεπομένη,
καὶ ὁ μὲν τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ τὴν
εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλά-
πτουσι, καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρω-
6 μένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ᾽ αὐτοῖς οὐδὲν
ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκήτως
γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑπο-
δεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ ἧσσον
τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων τε, ἐλευθερίας
ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος
7 ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὑτὸν ἐδόξασεν. ἁπλῶς
τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται
τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τι
πρᾶξαι ἀποτροπήν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύι ἢ
ἄλλῳ τῳ δεινῷ.

Thucydides, Book III, ch. 45.

15. *Utopia*

ΧΟ. Ἀλλ' οὐ μέλλειν, ἀλλ' ἅπτεσθαι καὶ δὴ χρὴν ταῖς διανοίαις,
ὡς τὸ ταχύνειν χαρίτων μετέχει πλεῖστον παρὰ τοῖσι θεαταῖς.
Πρ. καὶ μὴν ὅτι μὲν χρηστὰ διδάξω πιστεύω· τοὺς δὲ θεατάς,
εἰ καινοτομεῖν ἐθελήσουσιν καὶ μὴ τοῖς ἤθασι λίαν
τοῖς τ' ἀρχαίοις ἐνδιατρίβειν, τοῦτ' ἔσθ' ὃ μάλιστα δέδοικα.
Βλ. περὶ μὲν τοίνυν τοῦ καινοτομεῖν μὴ δείσῃς· τοῦτο γὰρ ἡμῖν
δρᾶν ἀντ' ἄλλης ἀρχῆς ἐστιν, τῶν δ' ἀρχαίων ἀμελῆσαι.
Πρ. μή νυν πρότερον μηδεὶς ὑμῶν ἀντείπῃ μηδ' ὑποκρούσῃ,
πρὶν ἐπίστασθαι τὴν ἐπίνοιαν καὶ τοῦ φράζοντος ἀκοῦσαι.
κοινωνεῖν γὰρ πάντας φήσω χρῆναι πάντων μετέχοντας
κἀκ ταὐτοῦ ζῆν, καὶ μὴ τὸν μὲν πλουτεῖν, τὸν δ' ἄθλιον εἶναι,
μηδὲ γεωργεῖν τὸν μὲν πολλήν, τῷ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι,

μηδ' ἀνδραπόδοις τὸν μὲν χρῆσθαι πολλοῖς,
τὸν δ' οὐδ' ἀκολούθῳ·
ἀλλ' ἕνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίοτον καὶ τοῦτον
ὅμοιον.

Βλ. πῶς οὖν ὅστις μὴ κέκτηται γῆν ἡμῶν,
ἀργύριον δὲ
καὶ Δαρεικοὺς ἀφανῆ πλοῦτον; Πρ. τοῦτ'
ἐς τὸ μέσον καταθήσει.
καὶ μὴ καταθεὶς ψευδορκήσει. Βλ. κἀκτή-
σατο γὰρ διὰ τοῦτο.

Πρ. ἀλλ' οὐδέν τοι χρήσιμον ἔσται πάντως αὐτῷ.
Βλ. κατὰ δὴ τί;

Πρ. οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει· πάντα γὰρ
ἕξουσιν ἅπαντες,
ἄρτους τεμάχη μάζας χλαίνας οἶνον στε-
φάνους ἐρεβίνθους.
ὥστε τί κέρδος μὴ καταθεῖναι; σὺ γὰρ
ἐξευρὼν ἀπόδειξον.

Βλ. οὔκουν καὶ νῦν οὗτοι μᾶλλον κλέπτουσ' οἷς
ταῦτα πάρεστιν;

Πρ. πρότερόν γ' ὦταῖρ' ὅτε τοῖσι νόμοις διεχρώμεθα
τοῖς προτέροισιν·
νῦν δ' ἔσται γὰρ βίος ἐκ κοινοῦ, τί τὸ κέρδος
μὴ καταθεῖναι;

Βλ. τὴν γῆν δὲ τίς ἔσθ' ὁ γεωργήσων; Πρ. οἱ
δοῦλοι. σοὶ δὲ μελήσει,

ὅταν ᾖ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον, λιπαρὸν χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον.

Βλ. περὶ δ' ἱματίων τίς πόρος ἔσται; καὶ γὰρ τοῦτ' ἔστιν ἐρέσθαι.

Πρ. τὰ μὲν ὄνθ' ὑμῖν πρῶτον ὑπάρξει, τὰ δὲ λοίφ' ἡμεῖς ὑφανοῦμεν.

Βλ. ἓν ἔτι ζητῶ· πῶς ἤν τις ὄφλῃ παρὰ τοῖς ἄρχουσι δίκην τῳ,
πόθεν ἐκτείσει ταύτην; οὐ γὰρ τῶν κοινῶν γ' ἐστὶ δίκαιον.

Πρ. ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται. Βλ. τουτὶ τοὔπος σ' ἐπιτρίψει.

Πρ. κἀγὼ ταύτην γνώμην ἐθέμην· τοῦ γὰρ τάλαν οὕνεκ' ἔσονται;

Βλ. πολλῶν οὕνεκα νὴ τὸν Ἀπόλλω· πρῶτον δ' ἑνὸς οὕνεκα δήπου,
ἤν τις ὀφείλων ἐξαρνῆται. Πρ. πόθεν οὖν ἐδάνεισ' ὁ δανείσας
ἐν τῷ κοινῷ πάντων ὄντων; κλέπτων δήπου 'στ' ἐπίδηλος.

Βλ. νὴ τὴν Δήμητρ' εὖ γε διδάσκεις. τουτὶ τοίνυν φρασάτω μοι,
τῆς αἰκείας οἱ τύπτοντες πόθεν ἐκτείσουσιν, ἐπειδὰν
εὐωχηθέντες ὑβρίζωσιν; τοῦτο γὰρ οἶμαί σ' ἀπορήσειν.

Πρ. ἀπὸ τῆς μάζης ἧς σιτεῖται· ταύτης γὰρ ὅταν τις ἀφαιρῇ,
οὐχ ὑβριεῖται φαύλως οὕτως αὖθις τῇ γαστρὶ κολασθείς.
Βλ. οὐδ' αὖ κλέπτης οὐδεὶς ἔσται; Πρ. πῶς γὰρ κλέψει μετὸν αὐτῷ;
Βλ. οὐδ' ἀποδύσουσ' ἄρα τῶν νυκτῶν; Πρ. οὐκ ἢν οἴκοι γε καθεύδῃς,
οὐδ' ἢν γε θύραζ' ὥσπερ πρότερον· βίοτος γὰρ πᾶσιν ὑπάρξει.
ἢν δ' ἀποδύῃ γ', αὐτὸς δώσει. τί γὰρ αὐτῷ πρᾶγμα μάχεσθαι;
ἕτερον γὰρ ἰὼν ἐκ τοῦ κοινοῦ κρεῖττον ἐκείνου κομιεῖται.
Βλ. οὐδὲ κυβεύσουσ' ἅρ' ἄνθρωποι; Πρ. περὶ τοῦ γὰρ τοῦτο ποιήσει;
Βλ. τὴν δὲ δίαιταν τίνα ποιήσεις; Πρ. κοινὴν πᾶσιν, τὸ γὰρ ἄστυ
μίαν οἴκησίν φημι ποιήσειν συρρήξασ' εἰς ἓν ἅπαντα,
ὥστε βαδίζειν ὡς ἀλλήλους. Βλ. τὸ δὲ δεῖπνον ποῦ παραθήσεις;
Πρ. τὰ δικαστήρια καὶ τὰς στοιὰς ἀνδρῶνας πάντα ποιήσω.
Βλ. τὸ δὲ βῆμα τί σοι χρήσιμον ἔσται; Πρ. τοὺς κρατῆρας καταθήσω

καὶ τὰς ὑδρίας, καὶ ῥαψῳδεῖν ἔσται τοῖς παιδαρίοισιν
τοὺς ἀνδρείους ἐν τῷ πολέμῳ, κεἴ τις δειλὸς γεγένηται,
ἵνα μὴ δειπνῶσ᾽ αἰσχυνόμενοι. Βλ. νὴ τὸν Ἀπόλλω χαρίεν γε.
τὰ δὲ κληρωτήρια ποῖ τρέψεις; Πρ. εἰς τὴν ἀγορὰν καταθήσω·
κᾆτα στήσασα παρ᾽ Ἁρμοδίῳ κληρώσω πάντας, ἕως ἂν
εἰδὼς ὁ λαχὼν ἀπίῃ χαίρων ἐν ὁποίῳ γράμματι δειπνεῖ·
καὶ κηρύξει τοὺς ἐκ τοῦ βῆτ᾽ ἐπὶ τὴν στοιὰν ἀκολουθεῖν
τὴν βασίλειον δειπνήσοντας· τὸ δὲ θῆτ᾽ ἐς τὴν παρὰ ταύτην,
τοὺς δ᾽ ἐκ τοῦ κάππ᾽ ἐς τὴν στοιὰν χωρεῖν τὴν ἀλφιτόπωλιν.

Aristophanes, *Ecclesiazusae*, vv. 582–594, 601–610, 651–686.

16. *Education*

(*a*)

ΔΙ. Λέξω τοίνυν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ὡς διέκειτο,
ὅτ᾽ ἐγὼ τὰ δίκαια λέγων ἤνθουν καὶ σωφροσύνη ᾽νενόμιστο.

πρῶτον μὲν ἔδει παιδὸς φωνὴν γρύξαντος μηδὲν ἀκοῦσαι·
εἶτα βαδίζειν ἐν ταῖσιν ὁδοῖς εὐτάκτως ἐς κιθαριστοῦ
τοὺς κωμήτας γυμνοὺς ἀθρόους, κεἰ κριμνώδη κατανείφοι.
εἶτ' αὖ προμαθεῖν ᾆσμ' ἐδίδασκεν τὼ μηρὼ μὴ ξυνέχοντας,
ἢ "Παλλάδα περσέπολιν δεινὰν" ἢ "τηλέπορόν τι βόαμα,"
ἐντειναμένους τὴν ἁρμονίαν, ἣν οἱ πατέρες παρέδωκαν.
εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτ' ἢ κάμψειέν τινα καμπήν,
οἵας οἱ νῦν τὰς κατὰ Φρῦνιν ταύτας τὰς δυσκολοκάμπτους,
ἐπετρίβετο τυπτόμενος πολλὰς ὡς τὰς Μούσας ἀφανίζων.
ἐν παιδοτρίβου δὲ καθίζοντας τὸν μηρὸν ἔδει προβαλέσθαι
τοὺς παῖδας, ὅπως τοῖς ἔξωθεν μηδὲν δείξειαν ἀπηνές·
Αδ. ἀρχαῖά γε καὶ Διιπολιώδη καὶ τεττίγων ἀνάμεστα
καὶ Κηκείδου καὶ Βουφονίων. Δι. ἀλλ' οὖν ταῦτ' ἐστὶν ἐκεῖνα,

ἐξ ὧν ἄνδρας Μαραθωνομάχας ἡμὴ παίδευσις ἔθρεψεν.
σὺ δὲ τοὺς νῦν εὐθὺς ἐν ἱματίοισι διδάσκεις ἐντετυλίχθαι·
ὥστε μ' ἀπάγχεσθ', ὅταν ὀρχεῖσθαι Παναθηναίοις δέον αὐτοὺς
τὴν ἀσπίδα τῆς κωλῆς προέχων ἀμελῇ τῆς Τριτογενείας.
πρὸς ταῦτ' ὦ μειράκιον θαρρῶν ἐμὲ τὸν κρείττω λόγον αἱροῦ·
κἀπιστήσει μισεῖν ἀγορὰν καὶ βαλανείων ἀπέχεσθαι,
καὶ τοῖς αἰσχροῖς αἰσχύνεσθαι, κἂν σκώπτῃ τίς σε φλέγεσθαι·
καὶ τῶν θάκων τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστασθαι προσιοῦσιν,
καὶ μὴ περὶ τοὺς σαυτοῦ γονέας σκαιουργεῖν, ἄλλο τε μηδὲν
αἰσχρὸν ποιεῖν, ὅτι τῆς αἰδοῦς μέλλεις τἄγαλμ' ἀναπλάττειν.

Aristophanes, *Clouds*, vv. 961–974, 984–995.

(*b*)

ΤΙΣ δ' ἐστὶν ἡ παιδεία, καὶ πῶς χρὴ παι- V. 2
δεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων· οὐ γὰρ ταὐτὰ πάντες

ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε
πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ
φανερὸν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον
2 ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδὼν
παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις, καὶ δῆλον οὐδὲν
πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ
τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά· πάντα γὰρ
εἴληφε ταῦτα κριτάς τινας· περί τε τῶν πρὸς
ἀρετὴν οὐδέν ἐστιν ὁμολογούμενον, καὶ γὰρ τὴν
ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ'
εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς.
3 ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν
χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διῃρη-
μένων τῶν τε ἐλευθέρων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθέρων,
φανερὸν ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν
χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάναυσον.
4 βάναυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ
τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις
καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργά-
ζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν
5 διάνοιαν. διὸ τάς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι τὸ
σῶμα παρασκευάζουσι χεῖρον διακεῖσθαι βαναύ-
σους καλοῦμεν, καὶ τὰς μισθαρνικὰς ἐργασίας·
ἄσχολον γὰρ ποιοῦσι τὴν διάνοιαν καὶ ταπει-
νήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι
μέν τινος ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνελεύθερον, τὸ δὲ
προσεδρεύειν λίαν πρὸς ἀκρίβειαν ἔνοχον ταῖς εἰρη-

μέναις βλάβαις. ἔχει δὲ πολλὴν διαφορὰν καὶ 6
τὸ τίνος ἕνεκεν πράττει τις ἢ μανθάνει· τὸ μὲν
γὰρ αὑτοῦ χάριν ἢ φίλων ἢ δι᾽ ἀρετὴν οὐκ
ἀνελεύθερον, ὁ δὲ αὐτὸ τοῦτο πράττων πολλάκις
δι᾽ ἄλλους θητικὸν καὶ δουλικὸν δόξειεν ἂν
πράττειν. αἱ μὲν οὖν καταβεβλημέναι νῦν
μαθήσεις, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, ἐπαμφο-
τερίζουσιν· ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύειν 3
εἰώθασι, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσι-
κὴν καὶ τέταρτον ἔνιοι γραφικήν, τὴν μὲν γραμ-
ματικὴν καὶ γραφικὴν ὡς χρησίμους πρὸς τὸν
βίον οὔσας καὶ πολυχρήστους, τὴν δὲ γυμναστικὴν
ὡς συντείνουσαν πρὸς ἀνδρίαν· τὴν δὲ μουσικὴν
ἤδη διαπορήσειεν ἄν τις. νῦν μὲν γὰρ ὡς ἡδονῆς 2
χάριν οἱ πλεῖστοι μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ᾽ ἐξ
ἀρχῆς ἔταξαν ἐν παιδείᾳ διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν
ζητεῖν, ὅπερ πολλάκις εἴρηται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν
ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δύνασθαι καλῶς·
αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν εἴπωμεν
περὶ αὐτῆς. εἰ γὰρ ἄμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ 3
αἱρετὸν τὸ σχολάζειν τῆς ἀσχολίας καὶ τέλος,
ζητητέον ὅ τι ποιοῦντας δεῖ σχολάζειν. οὐ γὰρ
δὴ παίζοντας· τέλος γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ
βίου τὴν παιδιὰν ἡμῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, καὶ 4
μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστέον ταῖς παιδιαῖς
“ὁ γὰρ πονῶν δεῖται τῆς ἀναπαύσεως, ἡ δὲ παιδιὰ
χάριν ἀναπαύσεώς ἐστιν· τὸ δ᾽ ἀσχολεῖν συμ-

βαίνει μετὰ πόνου καὶ συντονίας," διὰ τοῦτο δεῖ
παιδιὰς εἰσάγεσθαι καιροφυλακοῦντας τὴν χρῆσιν,
ὡς προσάγοντας φαρμακείας χάριν· ἄνεσις γὰρ
ἡ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν
ἀνάπαυσις· τὸ δὲ σχολάζειν ἔχειν αὐτὸ δοκεῖ
τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ζῆν μακα-
5 ρίως. τοῦτο δ' οὐ τοῖς ἀσχολοῦσιν ὑπάρχει ἀλλὰ
τοῖς σχολάζουσιν· ὁ μὲν γὰρ ἀσχολῶν ἕνεκά
τινος ἀσχολεῖ τέλους ὡς οὐχ ὑπάρχοντος, ἡ δ'
εὐδαιμονία τέλος ἐστίν, ἣν οὐ μετὰ λύπης ἀλλὰ
μεθ' ἡδονῆς οἴονται πάντες εἶναι. ταύτην μέντοι
τὴν ἡδονὴν οὐκέτι τὴν αὐτὴν τιθέασιν, ἀλλὰ καθ'
ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν ἕξιν τὴν αὐτῶν, ὁ δ'
ἄριστος τὴν ἀρίστην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλλίστων.
6 ὥστε φανερὸν ὅτι δεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ
σχολὴν μανθάνειν ἄττα καὶ παιδεύεσθαι, καὶ
ταῦτα μὲν τὰ παιδεύματα καὶ ταύτας τὰς
μαθήσεις ἑαυτῶν εἶναι χάριν, τὰς δὲ πρὸς τὴν
7 ἀσχολίαν ὡς ἀναγκαίας καὶ χάριν ἄλλων. διὸ
καὶ τὴν μουσικὴν οἱ πρότερον εἰς παιδείαν ἔταξαν
οὐχ ὡς ἀναγκαῖον (οὐδὲν γὰρ ἔχει τοιοῦτον) οὐδ'
ὡς χρήσιμον, ὥσπερ τὰ γράμματα πρὸς χρημα-
τισμὸν καὶ πρὸς οἰκονομίαν καὶ πρὸς μάθησιν
καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλάς· δοκεῖ δὲ
καὶ γραφικὴ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ
τῶν τεχνιτῶν ἔργα κάλλιον· οὐδ' αὖ καθάπερ ἡ
γυμναστικὴ πρὸς ὑγίειαν καὶ ἀλκήν (οὐδέτερον

γὰρ τούτων ὁρῶμεν γιγνόμενον ἐκ τῆς μουσικῆς).
λείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγήν, 8
εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν· ἣν
γὰρ οἴονται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν
ταύτῃ τάττουσιν. διόπερ Ὅμηρος οὕτως ἐποίησεν

ἀλλ' οἷον μέν ἐστι καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλείην,

καὶ οὕτω προειπὼν ἑτέρους τινάς, "οἳ καλέουσιν 9
ἀοιδόν," φησιν, "ὅ κεν τέρπῃσιν ἅπαντας." καὶ
ἐν ἄλλοις δέ φησιν ὁ Ὀδυσσεὺς ταύτην ἀρίστην
εἶναι διαγωγήν, ὅταν εὐφραινομένων τῶν ἀνθρώπων
"δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
ἥμενοι ἑξείης." ὅτι μὲν τοίνυν ἐστὶ παιδεία τις 10
ἣν οὐχ ὡς χρησίμην παιδευτέον τοὺς υἱεῖς οὐδ' ὡς
ἀναγκαίαν ἀλλ' ὡς ἐλευθέριον καὶ καλήν, φανερόν
ἐστιν· πότερον δὲ μία τὸν ἀριθμὸν ἢ πλείους, καὶ
τίνες αὗται καὶ πῶς, ὕστερον λεκτέον περὶ αὐτῶν.
νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν εἶναι πρὸ ὁδοῦ γέγονεν, ὅτι 11
καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων ἔχομέν τινα μαρτυρίαν
ἐκ τῶν καταβεβλημένων παιδευμάτων· ἡ γὰρ
μουσικὴ τοῦτο ποιεῖ δῆλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν
χρησίμων ὅτι δεῖ τινὰ παιδεύεσθαι τοὺς παῖδας
οὐ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον, οἷον τὴν τῶν γραμμάτων
μάθησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολλὰς ἐνδέχεσθαι
γίγνεσθαι δι' αὐτῶν μαθήσεις ἑτέρας, ὁμοίως δὲ 12
καὶ τὴν γραφικὴν οὐχ ἵνα ἐν τοῖς ἰδίοις ὠνίοις μὴ
διαμαρτάνωσιν, ἀλλ' ὦσιν ἀνεξαπάτητοι πρὸς τὴν

τῶν σκευῶν ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν, ἢ μᾶλλον ὅτι ποιεῖ θεωρητικὸν τοῦ περὶ τὰ σώματα κάλλους. τὸ δὲ ζητεῖν πανταχοῦ τὸ χρήσιμον ἥκιστα ἁρμόττει τοῖς μεγαλοψύχοις καὶ τοῖς ἐλευθέροις.

13 ἐπεὶ δὲ φανερὸν πρότερον τοῖς ἔθεσιν ἢ τῷ λόγῳ παιδευτέον εἶναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα πρότερον ἢ τὴν διάνοιαν, δῆλον ἐκ τούτων ὅτι παραδοτέον τοὺς παῖδας γυμναστικῇ καὶ παιδοτριβικῇ· τούτων γὰρ ἡ μὲν ποιάν τινα ποιεῖ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰ ἔργα.

Aristotle, *Politics*, Book VIII, chs. 2, 3.

17. *The Amenities of Social life*

IV. 8 ΟΥΣΗΣ δὲ καὶ ἀναπαύσεως ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἐν ταύτῃ διαγωγῆς μετὰ παιδιᾶς, δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα εἶναι ὁμιλία τις ἐμμελής, καὶ οἷα δεῖ λέγειν καὶ ὥς, ὁμοίως δὲ καὶ ἀκούειν. διοίσει δὲ καὶ τὸ ἐν τοιούτοις λέγειν ἢ τοιούτων ἀκούειν.

2 δῆλον δ' ὡς καὶ περὶ ταῦτ' ἔστιν ὑπερβολή τε

3 καὶ ἔλλειψις τοῦ μέσου. οἱ μὲν οὖν τῷ γελοίῳ ὑπερβάλλοντες βωμολόχοι δοκοῦσιν εἶναι καὶ φορτικοί, γλιχόμενοι πάντως τοῦ γελοίου, καὶ μᾶλλον στοχαζόμενοι τοῦ γέλωτα ποιῆσαι ἢ τοῦ λέγειν εὐσχήμονα καὶ μὴ λυπεῖν τὸν σκωπτόμενον· οἱ δὲ μήτ' αὐτοὶ ἂν εἰπόντες μηδὲν γελοῖον τοῖς τε λέγουσι δυσχεραίνοντες ἄγροικοι καὶ

σκληροὶ δοκοῦσιν εἶναι. οἱ δ' ἐμμελῶς παίζοντες εὐτράπελοι προσαγορεύονται, οἷον εὔτροποι· τοῦ γὰρ ἤθους αἱ τοιαῦται δοκοῦσι κινήσεις εἶναι, ὥσπερ δὲ τὰ σώματα ἐκ τῶν κινήσεων κρίνεται, οὕτω καὶ τὰ ἤθη. ἐπιπολάζοντος δὲ τοῦ γελοίου, 4
καὶ τῶν πλείστων χαιρόντων τῇ παιδιᾷ καὶ τῷ σκώπτειν μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ οἱ βωμολόχοι εὐτράπελοι προσαγορεύονται ὡς χαρίεντες· ὅτι δὲ διαφέρουσι, καὶ οὐ μικρόν, ἐκ τῶν εἰρημένων
δῆλον. τῇ μέσῃ δ' ἕξει οἰκεῖον καὶ ἡ ἐπιδεξιότης 5
ἐστίν· τοῦ δ' ἐπιδεξίου ἐστὶ τοιαῦτα λέγειν καὶ ἀκούειν οἷα τῷ ἐπιεικεῖ καὶ ἐλευθερίῳ ἁρμόττει· ἔστι γάρ τινα πρέποντα τῷ τοιούτῳ λέγειν ἐν παιδιᾶς μέρει καὶ ἀκούειν, καὶ ἡ τοῦ ἐλευθερίου παιδιὰ διαφέρει τῆς τοῦ ἀνδραποδώδους, καὶ
πεπαιδευμένου καὶ ἀπαιδεύτου. ἴδοι δ' ἄν τις 6
καὶ ἐκ τῶν κωμῳδιῶν τῶν παλαιῶν καὶ τῶν καινῶν· τοῖς μὲν γὰρ ἦν γελοῖον ἡ αἰσχρολογία, τοῖς δὲ μᾶλλον ἡ ὑπόνοια· διαφέρει δ' οὐ μικρὸν
ταῦτα πρὸς εὐσχημοσύνην. πότερον οὖν τὸν εὖ 7
σκώπτοντα ὁριστέον τῷ λέγειν μὴ ἀπρεπῆ ἐλευθερίῳ, ἢ τῷ μὴ λυπεῖν τὸν ἀκούοντα ἢ καὶ τέρπειν; ἢ καὶ τό γε τοιοῦτον ἀόριστον; ἄλλο
γὰρ ἄλλῳ μισητόν τε καὶ ἡδύ. τοιαῦτα δὲ καὶ 8
ἀκούσεται· ἃ γὰρ ὑπομένει ἀκούων, ταῦτα
καὶ ποιεῖν δοκεῖ. οὐ δὴ πᾶν ποιήσει· τὸ γὰρ 9
σκῶμμα λοιδόρημά τι ἐστίν, οἱ δὲ νομοθέται

ἔνια λοιδορεῖν κωλύουσιν· ἔδει δ' ἴσως κα σκώπτειν. ὁ δὴ χαρίεις καὶ ἐλευθέριος οὕτω ἕξει, οἷον νόμος ὢν ἑαυτῷ. τοιοῦτος μὲν οὖν μέσος ἐστίν, εἴτ' ἐπιδέξιος εἴτ' εὐτράπελος λέ γεται. ὁ δὲ βωμολόχος ἥττων ἐστὶ τοῦ γελοίου καὶ οὔτε ἑαυτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων ἀπεχόμενος γέλωτα ποιήσει, καὶ τοιαῦτα λέγων ὧν οὐδὲν ἂ εἴποι ὁ χαρίεις, ἔνια δ' οὐδ' ἂν ἀκούσαι. ὁ δ ἄγροικος εἰς τὰς τοιαύτας ὁμιλίας ἀχρεῖος· οὐθὲν γὰρ συμβαλλόμενος πᾶσι δυσχεραίνει.

Aristotle, *Ethics*, Book IV, ch.

18. *Athenian and Spartan national characters.*

I. 70 ΚΑΙ ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἄξιοι νομίζομ
εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τ
καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, πε
ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ' ἐκ
λογίσασθαι πώποτε πρὸς οἵους ὑμῖν Ἀθηναίου
ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας
2 ἀγὼν ἔσται. οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσα
ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ἃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖ
δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σῴζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲ
3 καὶ ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὖθις δ
οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρ
γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες
τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι τῆ

τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι τῶν τε
δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ 4
μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς καὶ ἀπο-
δημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους· οἴονται γὰρ οἱ μὲν
τῇ ἀπουσίᾳ ἄν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐπελθεῖν
καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν βλάψαι. κρατοῦντές τε τῶν 5
ἐχθρῶν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται καὶ νικώμενοι ἐπ'
ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. ἔτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν 6
ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ δὲ
γνώμῃ οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς.
καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐπεξέλθωσιν, 7
οἰκείων στέρεσθαι ἡγοῦνται, ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες
κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν
πράξαντες. ἢν δ' ἄρα του καὶ πείρᾳ σφαλῶσιν,
ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρείαν· μόνοι
γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ἐπι-
νοήσωσι διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι
ὧν ἂν γνῶσιν. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα 8
καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι, καὶ
ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ
αἰεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ
τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι ξυμφοράν τε οὐχ ἧσσον
ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε 9
εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη πεφυκέναι ἐπὶ τῷ
μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους ἐᾶν, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

Thucydides, Book I, ch. 70.

19. *Counsels for a prince*

(*a*)

ΑΝΔΡΕΣ, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ
πολλῷ σάλῳ σείσαντες ὤρθωσαν πάλιν·
ὑμᾶς δ᾽ ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
ἔστειλ᾽ ἱκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαΐου
σέβοντας εἰδὼς εὖ θρόνων ἀεὶ κράτη,
τοῦτ᾽ αὖθις, ἡνίκ᾽ Οἰδίπους ὤρθου πόλιν,
κἀπεὶ διώλετ᾽, ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.
ὅτ᾽ οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν
καθ᾽ ἡμέραν ὤλοντο παίσαντές τε καὶ
πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
γένους κατ᾽ ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων.
ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβὴς φανῇ.
ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
μὴ τῶν ἀρίστων ἅπτεται βουλευμάτων,
ἀλλ᾽ ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλῄσας ἔχει,
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ·
καὶ μείζον᾽ ὅστις ἀντὶ τῆς αὑτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ᾽ ὁρῶν ἀεί,
οὔτ᾽ ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὁρῶν
στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,

οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γιγνώσκων ὅτι
ἥδ' ἐστὶν ἡ σῴζουσα, καὶ ταύτης ἔπι
πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.
τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν·
καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
ἀστοῖσι παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίπου πέρι·
Ἐτεοκλέα μέν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν
ὄλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δορί,
τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι
ἃ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς·
τὸν δ' αὖ ξύναιμον τοῦδε, Πολυνείκην λέγω,
ὃς γῆν πατρῴαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
φυγὰς κατελθὼν ἠθέλησε μὲν πυρὶ
πρῆσαι κατ' ἄκρας, ἠθέλησε δ' αἵματος
κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
τοῦτον πόλει τῇδ' ἐκκεκήρυκται τάφῳ
μήτε κτερίζειν μήτε κωκῦσαί τινα,
ἐᾶν δ' ἄθαπτον, καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας
καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθέντ' ἰδεῖν.
τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοὔποτ' ἔκ γ' ἐμοῦ
τιμῇ προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων·
ἀλλ' ὅστις εὔνους τῇδε τῇ πόλει, θανὼν
καὶ ζῶν ὁμοίως ἐξ ἐμοῦ τιμήσεται.

Sophocles, *Antigone*, vv. 162–210.

(*b*)

II. 27 ΦΙΛΟΥΣ κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους
ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας,
μηδὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ'
ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. ἀκριβεῖς ποιοῦ
τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδώς, ὅτι πάντες
οἱ μή σοι πλησιάσαντες ὅμοιόν σε τοῖς χρωμένοις
εἶναι νομιοῦσιν. τοιούτους ἐφίστη τοῖς πράγμασι
τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας
28 ἕξων ὧν ἂν ἐκεῖνοι πράξωσιν. πιστοὺς ἡγοῦ μὴ
τοὺς ἅπαν ὅ τι ἂν λέγῃς ἢ ποιῇς ἐπαινοῦντας
ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας.
δίδου παρρησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἵνα περὶ ὧν
ἂν ἀμφιγνοῇς ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάσοντας. διόρα
καὶ τοὺς τέχνῃ κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐ-
νοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν
χρηστῶν ἔχωσιν. ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ
ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τούς τε
λέγοντας, ὁποῖοί τινές εἰσι, καὶ περὶ ὧν ἂν
29 λέγωσιν. ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς
ψευδῶς διαβάλλοντας αἷσπερ τοὺς ἐξαμαρ-
τάνοντας.

Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἧττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ
τοῦθ' ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν μηδεμιᾷ δουλεύῃς
τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῇς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ
τῶν πολιτῶν. μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῇ προσδέχου

μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς
ἔθιζε σαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τ' ἐπιδώσεις
καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις. μὴ φαίνου 30
φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ τοῖς
κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ'
ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς
μέτεστιν. νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι
μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γιγνομένας,
ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλόν σου
τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσιν. λάνθανε
μέν, ἤν ἐπί τῳ σοι συμβῇ τῶν φαύλων χαίρειν,
ἐνδείκνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων. μὴ 31
τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ
βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην
παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γιγνώσκων,
ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς
ἄρχουσιν.

Isocrates, *Oration* II, §§ 27–31.

20. (*a*) *The greatness of Themistocles*

Ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ ὃν ἐπέσχε τῆς τε Περσίδος I. 138
γλώσσης ὅσα ἐδύνατο κατενόησε καὶ τῶν
ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας· ἀφικόμενος δὲ μετὰ 2
τὸν ἐνιαυτὸν γίγνεται παρ' αὐτῷ μέγας καὶ ὅσος
οὐδείς πω Ἑλλήνων διά τε τὴν προϋπάρχουσαν
ἀξίωσιν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα, ἣν ὑπετίθει

αὐτῷ δουλώσειν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πεῖραν διδοὺς ξυνετὸς φαίνεσθαι.

3 Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι· οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν οὔτ' ἐπιμαθών, τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων καὶ των μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής· καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε, ὧν δ' ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο· τό τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα μάλιστα. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο.

Thucydides, Book I, ch. 138, §§ 1–3.

(*b*) *The greatness of Pericles*

II. 65 ΤΟΙΑΥΤΑ ὁ Περικλῆς λέγων ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς τε ἐς αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν τὴν
2 γνώμην. οἱ δὲ δημοσίᾳ μὲν τοῖς λόγοις ἀνεπείθοντο καὶ οὔτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπεμπον ἔς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὥρμηντο, ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο, ὁ μὲν δῆμος ὅτι ἀπ' ἐλασσόνων ὁρμώμενος ἐστέρητο καὶ τούτων,

οἱ δὲ δυνατοὶ καλὰ κτήματα κατὰ τὴν χώραν
οἰκοδομίαις τε καὶ πολυτελέσι κατασκευαῖς ἀπο-
λωλεκότες, τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης
ἔχοντες. οὐ μέντοι πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες 3
ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτὸν πρὶν ἐζημίωσαν
χρήμασιν. ὕστερον δ' αὖθις οὐ πολλῷ, ὅπερ 4
φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν εἵλοντο καὶ πάντα
τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν, ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα
ἕκαστος ἤλγει ἀμβλύτεροι ἤδη ὄντες, ὧν δὲ ἡ
ξύμπασα πόλις προσεδεῖτο πλείστου ἄξιον νομί-
ζοντες εἶναι. ὅσον τε γὰρ χρόνον προύστη τῆς 5
πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο καὶ
ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτήν, καὶ ἐγένετο ἐπ'
ἐκείνου μεγίστη, ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη,
ὁ δὲ φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν.
ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη καὶ ἓξ μῆνας· καὶ ἐπειδὴ 6
ἀπέθανεν, ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη ἡ πρόνοια αὐτοῦ
ἡ ἐς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ ἡσυχάζοντάς τε 7
καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας καὶ ἀρχὴν μὴ
ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ μηδὲ τῇ πόλει
κινδυνεύοντας ἔφη περιέσεσθαι· οἱ δὲ ταῦτά τε
πάντα ἐς τοὐναντίον ἔπραξαν καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ
πολέμου δοκοῦντα εἶναι κατὰ τὰς ἰδίας φιλο-
τιμίας καὶ ἴδια κέρδη κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς
καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν, ἃ κατορθού-
μενα μὲν τοῖς ἰδιώταις τιμὴ καὶ ὠφελία μᾶλλον
ἦν, σφαλέντα δὲ τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη

8 καθίστατο. αἴτιον δ' ἦν ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς
ὢν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ χρημάτων
τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος κατεῖχε τὸ
πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ'
αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε, διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἐξ οὐ
προσηκόντων τὴν δύναμιν πρὸς ἡδονήν τι λέγειν,
ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργήν τι ἀντειπεῖν.
9 ὁπότε γοῦν αἴσθοιτό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει
θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖ-
σθαι, καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως ἀντικαθίστη πάλιν
ἐπὶ τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν δημο-
κρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή.
10 οἱ δὲ ὕστερον ἴσοι μᾶλλον αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους
ὄντες καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρῶτος ἕκαστος γί-
γνεσθαι ἐτράποντο καθ' ἡδονὰς τῷ δήμῳ καὶ τὰ
11 πράγματα ἐνδιδόναι. ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλά,
ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ, ἡμαρτήθη
καὶ ὁ ἐς Σικελίαν πλοῦς, ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης
ἁμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπῆσαν, ὅσον οἱ ἐκ-
πέμψαντες οὐ τὰ πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις
ἐπιγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας δια-
βολὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας τά τε
ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν καὶ τὰ
περὶ τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐταράχθησαν.
12 σφαλέντες δὲ ἐν Σικελίᾳ ἄλλῃ τε παρασκευῇ
καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλέονι μορίῳ καὶ κατὰ τὴν
πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες ὅμως τρία μὲν ἔτη

ἀντεῖχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι πολεμίοις
καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας μετ᾽ αὐτῶν, καὶ τῶν
ξυμμάχων ἔτι τοῖς πλέοσιν ἀφεστηκόσι, Κύρῳ
τε ὕστερον βασιλέως παιδὶ προσγενομένῳ, ὃς
παρεῖχε χρήματα Πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικόν,
καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν ἢ αὐτοὶ ἐν σφίσι κατὰ
τὰς ἰδίας διαφορὰς περιπεσόντες ἐσφάλησαν.
τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε τότε ἀφ᾽ ὧν 13
αὐτὸς προέγνω καὶ πάνυ ἂν ῥᾳδίως περιγενέσθαι
τὴν πόλιν Πελοποννησίων αὐτῶν τῷ πολέμῳ.

Thucydides, Book II, ch. 65.

E

21. *Lawyer and Philosopher*

ΣΩ. Κινδυνεύουσιν οἱ ἐν δικαστηρίοις καὶ τοῖς 172 c
τοιούτοις ἐκ νέων κυλινδούμενοι πρὸς τοὺς ἐν
φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ τοιᾷδε διατριβῇ τεθραμμένους d
ὡς οἰκέται πρὸς ἐλευθέρους τεθράφθαι.

ΘΕΟ. Πῇ δή;

ΣΩ. Ἧι τοῖς μὲν τοῦτο ὃ σὺ εἶπες ἀεὶ πάρεστι, σχολή, καὶ τοὺς λόγους ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ σχολῆς ποιοῦνται· ὥσπερ ἡμεῖς νυνὶ τρίτον ἤδη λόγον ἐκ λόγου μεταλαμβάνομεν, οὕτω κἀκεῖνοι, ἐὰν αὐτοὺς ὁ ἐπελθὼν τοῦ προκειμένου μᾶλλον καθάπερ

ἡμᾶς ἀρέσῃ· καὶ διὰ μακρῶν ἢ βραχέων μέλει οὐδὲν λέγειν, ἂν μόνον τύχωσι τοῦ ὄντος· οἱ δὲ ἐν
e ἀσχολίᾳ τε ἀεὶ λέγουσι—κατεπείγει γὰρ ὕδωρ ῥέον—καὶ οὐκ ἐγχωρεῖ περὶ οὗ ἂν ἐπιθυμήσωσι τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἀνάγκην ἔχων ὁ ἀντίδικος ἐφέστηκεν καὶ ὑπογραφὴν παραναγιγνωσκομένην ὧν ἐκτὸς οὐ ῥητέον· οἱ δὲ λόγοι ἀεὶ περὶ ὁμοδούλου πρὸς δεσπότην καθήμενον, ἐν χειρί τινα δίκην ἔχοντα, καὶ οἱ ἀγῶνες οὐδέποτε τὴν ἄλλως ἀλλ᾽ ἀεὶ τὴν περὶ αὐτοῦ, πολλάκις
173 δὲ καὶ περὶ ψυχῆς ὁ δρόμος· ὥστ᾽ ἐξ ἁπάντων τούτων ἔντονοι καὶ δριμεῖς γίγνονται, ἐπιστάμενοι τὸν δεσπότην λόγῳ τε θωπεῦσαι καὶ ἔργῳ ὑπελθεῖν, σμικροὶ δὲ καὶ οὐκ ὀρθοὶ τὰς ψυχάς. τὴν γὰρ αὔξην καὶ τὸ εὐθύ τε καὶ τὸ ἐλευθέριον ἡ ἐκ νέων δουλεία ἀφῄρηται, ἀναγκάζουσα πράττειν σκολιά, μεγάλους κινδύνους καὶ φόβους ἔτι ἁπαλαῖς ψυχαῖς ἐπιβάλλουσα, οὓς οὐ δυνάμενοι μετὰ τοῦ δικαίου καὶ ἀληθοῦς ὑποφέρειν, εὐθὺς ἐπὶ τὸ ψεῦδός τε καὶ τὸ ἀλλήλους ἀνταδικεῖν τρεπόμενοι πολλὰ κάμπτονται καὶ συγκλῶνται,
b ὥσθ᾽ ὑγιὲς οὐδὲν ἔχοντες τῆς διανοίας εἰς ἄνδρας ἐκ μειρακίων τελευτῶσι, δεινοί τε καὶ σοφοὶ γεγονότες, ὡς οἴονται. καὶ οὗτοι μὲν δὴ τοιοῦτοι, ὦ Θεόδωρε· τοὺς δὲ τοῦ ἡμετέρου χοροῦ πότερον βούλει διελθόντες ἢ ἐάσαντες πάλιν ἐπὶ τὸν λόγον τρεπώμεθα, ἵνα μὴ καί, ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, λίαν

πολὺ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ μεταλήψει τῶν λόγων καταχρώμεθα;

ΘΕΟ. Μηδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ διελθόντες. πάνυ γὰρ εὖ τοῦτο εἴρηκας, ὅτι οὐχ c
ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ τοιῷδε χορεύοντες τῶν λόγων ὑπηρέται, ἀλλ' οἱ λόγοι ἡμέτεροι ὥσπερ οἰκέται, καὶ ἕκαστος αὐτῶν περιμένει ἀποτελεσθῆναι ὅταν ἡμῖν δοκῇ· οὔτε γὰρ δικαστὴς οὔτε θεατὴς ὥσπερ ποιηταῖς ἐπιτιμήσων τε καὶ ἄρξων ἐπιστατεῖ παρ' ἡμῖν.

ΣΩ. Λέγωμεν δή, ὡς ἔοικεν, ἐπεὶ σοί γε δοκεῖ, περὶ τῶν κορυφαίων· τί γὰρ ἄν τις τούς γε φαύλως διατρίβοντας ἐν φιλοσοφίᾳ λέγοι; οὗτοι δέ που ἐκ νέων πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴσασι τὴν ὁδόν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον ἢ βου- d
λευτήριον ἤ τι κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον· νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα ἢ γεγραμμένα οὔτε ὁρῶσιν οὔτε ἀκούουσι· σπουδαὶ δὲ ἑταιριῶν ἐπ' ἀρχὰς καὶ σύνοδοι καὶ δεῖπνα καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσίσταται αὐτοῖς. εὖ δὲ ἢ κακῶς τις γέγονεν ἐν πόλει, ἤ τί τῳ κακόν ἐστιν ἐκ προγόνων γεγονὸς ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, μᾶλλον αὐτὸν λέληθεν ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χόες. καὶ ταῦτα e
πάντ' οὐδ' ὅτι οὐκ οἶδεν, οἶδεν· οὐδὲ γὰρ αὐτῶν ἀπέχεται τοῦ εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει κεῖται αὐτοῦ καὶ ἐπι-

δημεῖ, ἡ δὲ διάνοια, ταῦτα πάντα ἡγησαμένη
σμικρὰ καὶ οὐδέν, ἀτιμάσασα πανταχῇ πέτεται
κατὰ Πίνδαρον "τᾶς τε γᾶς ὑπένερθε" καὶ
τὰ ἐπίπεδα γεωμετροῦσα, "οὐρανοῦ θ' ὕπερ"
174 ἀστρονομοῦσα, καὶ πᾶσαν πάντῃ φύσιν ἐρευνωμένη
τῶν ὄντων ἑκάστου ὅλου, εἰς τῶν ἐγγὺς οὐδὲν
αὑτὴν συγκαθιεῖσα.

ΘΕΟ. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Ὥσπερ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα, ὦ
Θεόδωρε, καὶ ἄνω βλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ,
Θρᾷττά τις ἐμμελὴς καὶ χαρίεσσα θεραπαινὶς
ἀποσκῶψαι λέγεται ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προ-
θυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δ' ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ παρὰ
πόδας λανθάνοι αὐτόν. ταὐτὸν δὲ ἀρκεῖ σκῶμμα
b ἐπὶ πάντας ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. τῷ
γὰρ ὄντι τὸν τοιοῦτον ὁ μὲν πλησίον καὶ ὁ γείτων
λέληθεν, οὐ μόνον ὅτι πράττει, ἀλλ' ὀλίγου καὶ
εἰ ἄνθρωπός ἐστιν ἤ τι ἄλλο θρέμμα· τί δέ ποτ'
ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ τί τῇ τοιαύτῃ φύσει προσήκει
διάφορον τῶν ἄλλων ποιεῖν ἢ πάσχειν, ζητεῖ τε
καὶ πράγματ' ἔχει διερευνώμενος. μανθάνεις γάρ
που, ὦ Θεόδωρε· ἢ οὔ;

ΘΕΟ. Ἔγωγε· καὶ ἀληθῆ λέγεις.

Plato, *Theaetetus*, 172 c–174 b.

22. *High-mindedness*

ΔΟΚΕΙ δὴ μεγαλόψυχος εἶναι ὁ μεγάλων III. 3
αὑτὸν ἀξιῶν ἄξιος ὤν· ὁ γὰρ μὴ κατ᾽ ἀξίαν
αὐτὸ ποιῶν ἠλίθιος, τῶν δὲ κατ᾽ ἀρετὴν οὐδεὶς
ἠλίθιος οὐδ᾽ ἀνόητος. μεγαλόψυχος μὲν οὖν ὁ
εἰρημένος. ὁ γὰρ μικρῶν ἄξιος καὶ τούτων ἀξιῶν 4
ἑαυτὸν σώφρων, μεγαλόψυχος δ᾽ οὔ· ἐν μεγέθει 5
γὰρ ἡ μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ τὸ κάλλος ἐν
μεγάλῳ σώματι, οἱ μικροὶ δ᾽ ἀστεῖοι καὶ σύμ-
μετροι, καλοὶ δ᾽ οὔ. ὁ δὲ μεγάλων ἑαυτὸν 6
ἀξιῶν ἀνάξιος ὢν χαῦνος· ὁ δὲ μειζόνων ἢ ἄξιος
οὐ πᾶς χαῦνος. ὁ δ᾽ ἐλαττόνων ἢ ἄξιος μικρό- 7
ψυχος, ἐάν τε μεγάλων ἐάν τε μετρίων, ἐάν
τε καὶ μικρῶν ἄξιος ὢν ἔτι ἐλαττόνων αὑτὸν
ἀξιοῖ. καὶ μάλιστ᾽ ἂν δόξειεν ὁ μεγάλων ἄξιος·
τί γὰρ ἂν ἐποίει, εἰ μὴ τοσούτων ἦν ἄξιος;
μάλιστα μὲν οὖν ἐστίν, ὥσπερ εἴρηται, ὁ μεγα- 18
λόψυχος περὶ τιμάς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ
πλοῦτον καὶ δυναστείαν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν
καὶ ἀτυχίαν μετρίως ἕξει, ὅπως ἂν γίνηται, καὶ
οὔτ᾽ εὐτυχῶν περιχαρὴς ἔσται οὔτ᾽ ἀτυχῶν περί-
λυπος. οὐδὲ γὰρ περὶ τιμὴν οὕτως ἔχει ὡς
μέγιστον ὄν. αἱ γὰρ δυναστεῖαι καὶ ὁ πλοῦτος
διὰ τὴν τιμήν ἐστιν αἱρετά· οἱ γοῦν ἔχοντες αὐτὰ
τιμᾶσθαι δι᾽ αὐτῶν βούλονται· ᾧ δὲ καὶ ἡ τιμὴ
μικρόν ἐστι, τούτῳ καὶ τἆλλα. διὸ ὑπερόπται

19 δοκοῦσιν εἶναι. δοκεῖ δὲ καὶ τὰ εὐτυχήματα
συμβάλλεσθαι πρὸς μεγαλοψυχίαν. οἱ γὰρ
εὐγενεῖς ἀξιοῦνται τιμῆς καὶ οἱ δυναστεύοντες
ἢ πλουτοῦντες· ἐν ὑπεροχῇ γάρ, τὸ δ' ἀγαθῷ
ὑπερέχον πᾶν ἐντιμότερον. διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα
μεγαλοψυχοτέρους ποιεῖ· τιμῶνται γὰρ ὑπὸ
τινῶν· κατ' ἀλήθειαν δ' ὁ ἀγαθὸς μόνος τιμητός·
20 ᾧ δ' ἄμφω ὑπάρχει, μᾶλλον ἀξιοῦται τιμῆς.
οἱ δ' ἄνευ ἀρετῆς τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἔχοντες οὔτε
δικαίως ἑαυτοὺς μεγάλων ἀξιοῦσιν οὔτε ὀρθῶς
μεγαλόψυχοι λέγονται· ἄνευ γὰρ ἀρετῆς παν-
21 τελους οὐκ ἔστι ταῦτα. ὑπερόπται δὲ καὶ
ὑβρισταὶ καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ἀγαθὰ
γίνονται. ἄνευ γὰρ ἀρετῆς οὐ ῥᾴδιον φέρειν
ἐμμελῶς τὰ εὐτυχήματα· οὐ δυνάμενοι δὲ φέρειν
καὶ οἰόμενοι τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἐκείνων μὲν
καταφρονοῦσιν, αὐτοὶ δ' ὅ τι ἂν τύχωσι πράτ-
τουσιν. μιμοῦνται γὰρ τὸν μεγαλόψυχον οὐχ
ὅμοιοι ὄντες, τοῦτο δὲ δρῶσιν ἐν οἷς δύνανται· τὰ
μὲν οὖν κατ' ἀρετὴν οὐ πράττουσι, καταφρονοῦσι
22 δὲ τῶν ἄλλων. ὁ μὲν γὰρ μεγαλόψυχος δικαίως
καταφρονεῖ, δοξάζει γὰρ ἀληθῶς, οἱ δὲ πολλοὶ
23 τυχόντως. οὐκ ἔστι δὲ μικροκίνδυνος οὐδὲ φιλο-
κίνδυνος διὰ τὸ ὀλίγα τιμᾶν, μεγαλοκίνδυνος δέ,
καὶ ὅταν κινδυνεύῃ, ἀφειδὴς τοῦ βίου ὡς οὐκ
24 ἄξιον ὂν πάντως ζῆν. καὶ οἷος εὖ ποιεῖν, εὐερ-
γετούμενος δ' αἰσχύνεται· τὸ μὲν γὰρ ὑπερέ-

χοντος, τὸ δ' ὑπερεχομένου. καὶ ἀντευεργετικὸς
πλειόνων· οὕτω γὰρ οἱ προσοφλήσει ὁ ὑπάρξας
καὶ ἔσται εὖ πεπονθώς. δοκοῦσι δὲ καὶ μνημο- 25
νεύειν οὓ ἂν ποιήσωσιν εὖ, ὧν δ' ἂν πάθωσιν οὔ
(ἐλάττων γὰρ ὁ παθὼν εὖ τοῦ ποιήσαντος, βούλεται
δ' ὑπερέχειν), καὶ τὰ μὲν ἡδέως ἀκούειν, τὰ δ'
ἀηδῶς· διὸ καὶ τὴν Θέτιν οὐ λέγειν τὰς εὐεργεσίας
τῷ Διί, οὐδ' οἱ Λάκωνες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
ἀλλ' ἃ πεπόνθεσαν εὖ. μεγαλοψύχου δὲ καὶ τὸ 26
μηδενὸς δεῖσθαι ἢ μόλις, ὑπηρετεῖν δὲ προθύμως,
καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν ἀξιώματι καὶ εὐτυχίαις
μέγαν εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς μέσους μέτριον· τῶν
μὲν γὰρ ὑπερέχειν χαλεπὸν καὶ σεμνόν, τῶν δὲ
ῥᾴδιον, καὶ ἐπ' ἐκείνοις μὲν σεμνύνεσθαι οὐκ
ἀγεννές, ἐν δὲ τοῖς ταπεινοῖς φορτικόν, ὥσπερ εἰς
τοὺς ἀσθενεῖς ἰσχυρίζεσθαι· καὶ εἰς τὰ ἔντιμα 27
μὴ ἰέναι, ἢ οὗ πρωτεύουσιν ἄλλοι· καὶ ἀργὸν
εἶναι καὶ μελλητὴν ἀλλ' ἢ ὅπου τιμὴ μεγάλη ἢ
ἔργον, καὶ ὀλίγων μὲν πρακτικόν, μεγάλων δὲ
καὶ ὀνομαστῶν. ἀναγκαῖον δὲ καὶ φανερομισῆ 28
εἶναι καὶ φανερόφιλον (τὸ γὰρ λανθάνειν φοβου-
μένου, καὶ ἀμελεῖν τῆς ἀληθείας μᾶλλον ἢ
τῆς δόξης), καὶ λέγειν καὶ πράττειν φανερῶς
(παρρησιαστὴς γὰρ διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι,
καὶ ἀληθευτικός, πλὴν ὅσα μὴ δι' εἰρωνείαν πρὸς
τοὺς πολλούς), καὶ πρὸς ἄλλον μὴ δύνασθαι ζῆν 29
ἀλλ' ἢ φίλον· δουλικὸν γάρ· διὸ καὶ πάντες οἱ

30 *κόλακες θητικοὶ καὶ οἱ ταπεινοὶ κόλακες. οὐδὲ θαυμαστικός· οὐδὲν γὰρ μέγα αὐτῷ ἐστίν. οὐδὲ μνησίκακος· οὐ γὰρ μεγαλοψύχου τὸ ἀπομνημονεύειν, ἄλλως τε καὶ κακά, ἀλλὰ μᾶλλον*
31 *παρορᾶν. οὐδ' ἀνθρωπολόγος· οὔτε γὰρ περὶ αὑτοῦ ἐρεῖ οὔτε περὶ ἑτέρου· οὔτε γὰρ ἵνα ἐπαινῆται μέλει αὐτῷ οὔθ' ὅπως οἱ ἄλλοι ψέγωνται· οὐδ' αὖ ἐπαινετικός ἐστιν· διόπερ οὐδὲ κακολόγος,*
32 *οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν, εἰ μὴ δι' ὕβριν. καὶ περὶ ἀναγκαίων ἢ μικρῶν ἥκιστα ὀλοφυρτικὸς καὶ δεητικός· σπουδάζοντος γὰρ οὕτως ἔχειν περὶ*
33 *ταῦτα. καὶ οἷος κεκτῆσθαι μᾶλλον τὰ καλὰ καὶ ἄκαρπα τῶν καρπίμων καὶ ὠφελίμων·*
34 *αὐτάρκους γὰρ μᾶλλον. καὶ κίνησις δὲ βραδεῖα τοῦ μεγαλοψύχου δοκεῖ εἶναι, καὶ φωνὴ βαρεῖα, καὶ λέξις στάσιμος· οὐ γὰρ σπευστικὸς ὁ περὶ ὀλίγα σπουδάζων, οὐδὲ σύντονος ὁ μηδὲν μέγα οἰόμενος· ἡ δ' ὀξυφωνία καὶ ἡ ταχυτὴς διὰ τούτων.*

Aristotle, *Ethics*, Book IV, ch. 3, §§ 3–7 and §§ 18–34.

23. '*Dulce et decorum est pro patria mori*'

(*a*)

ΤΙ γὰρ ἀπῆν τοῖς ἀνδράσι τούτοις, ὧν δεῖ ἀνδράσι προσεῖναι; τί δὲ προσῆν, ὧν δεῖ ἀπεῖναι; εἰπεῖν δυναίμην, ἃ βούλομαι, βουλοίμην

δέ, ἃ δεῖ, λαθὼν μὲν τὴν θείαν νέμεσιν, φυγὼν δὲ τὸν ἀνθρώπινον φθόνον. οὗτοι γὰρ ἐκέκτηντο ἔνθεον μὲν τὴν ἀρετήν, ἀνθρώπινον δὲ τὸ θνητόν, πολλὰ μὲν δὴ τὸ πρᾷον ἐπιεικὲς τοῦ αὐθάδους δικαίου προκρίνοντες, πολλὰ δὲ νόμου ἀκριβείας λόγων ὀρθότητα, τοῦτον νομίζοντες θειότατον καὶ κοινότατον νόμων τὸ δέον ἐν τῷ δέοντι καὶ λέγειν καὶ σιγᾶν καὶ ποιεῖν, καὶ δισσὰ ἀσκήσαντες μάλιστα ὧν δεῖ, γνώμην καὶ ῥώμην, τὴν μὲν βουλεύοντες τὴν δ' ἀποτελοῦντες, θεράποντες μὲν τῶν ἀδίκως δυστυχούντων, κολασταὶ δὲ τῶν ἀδίκως εὐτυχούντων, αὐθάδεις πρὸς τὸ συμφέρον, εὐόργητοι πρὸς τὸ πρέπον, τῷ φρονίμῳ τῆς γνώμης παύοντες τὸ ἄφρον, ὑβρισταὶ εἰς τοὺς ὑβρίζοντας, κόσμιοι εἰς τοὺς κοσμίους, ἄφοβοι εἰς τοὺς ἀφόβους, δεινοὶ ἐν τοῖς δεινοῖς. μαρτύρια δὲ τούτων τρόπαια ἐστήσαντο τῶν πολεμίων, Διὸς μὲν ἀγάλματα τούτων δὲ ἀναθήματα, οὐκ ἄπειροι οὔτε ἐμφύτου Ἄρεως οὔτε νομίμων ἐρώτων οὔτε ἐνοπλίου ἔριδος οὔτε φιλοκάλου εἰρήνης, σεμνοὶ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς τῷ δικαίῳ, ὅσιοι δὲ πρὸς τοὺς τοκέας τῇ θεραπείᾳ, δίκαιοι δὲ πρὸς τοὺς ἀστοὺς τῷ ἴσῳ, εὐσεβεῖς δὲ πρὸς τοὺς φίλους τῇ πίστει. τοιγαροῦν αὐτῶν ἀποθανόντων ὁ πόθος οὐ συναπέθανεν, ἀλλ' ἀθάνατος ἐν οὐκ ἀθανάτοις σώμασι ζῇ οὐ ζώντων.

Gorgias, *Epitaphius* (from Dionysius of Halicarnassus).

(*b*)

II. 42 ΤΩΝΔΕ δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν
4 προτιμήσας ἐμαλακίσθη οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι ἢ ἐνδόντες σῴζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δ' ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν.

43 Καὶ οἵδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφελίαν, ἣν ἄν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξῃ εἶναι ἐνθυμου-

μένους ὅτι τολμῶντες καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα
καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἄνδρες αὐτὰ
ἐκτήσαντο, καὶ ὁπότε καὶ πείρᾳ του σφαλεῖεν,
οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς
ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ
προϊέμενοι. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες ἰδίᾳ 2
τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον
ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν
ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ
λόγου καὶ ἔργου καιρῷ αἰείμνηστος καταλείπεται.
ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ 3
στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή,
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη
παρ' ἑκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου
ἐνδιαιτᾶται.

Thucydides, Book II, ch. 42, § 4—ch. 43, § 3.

(*c*)

ΤΙΣ γὰρ οὐκ ἂν δικαίως ἐπαινοίη τῶν πολιτῶν VI. 16
τοὺς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ τελευτήσαντας, οἳ
τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἔδωκαν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλη-
νων ἐλευθερίας, φανερωτάτην ἀπόδειξιν ταύτην
ἡγούμενοι εἶναι τοῦ βούλεσθαι τῇ Ἑλλάδι τὴν
ἐλευθερίαν περιθεῖναι, τὸ μαχόμενοι τελευτῆσαι
ὑπὲρ αὐτῆς. μέγα δ' αὐτοῖς συνεβάλετο εἰς τὸ 17
προθύμως ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνίσασθαι τὸ ἐν

τῇ Βοιωτίᾳ τὴν μάχην τὴν πρώτην γενέσθαι.
ἑώρων γὰρ τὴν πόλιν τῶν Θηβαίων οἰκτρῶς
ἠφανισμένην ἐξ ἀνθρώπων, τὴν δὲ ἀκρόπολιν
αὐτῆς φρουρουμένην ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, τὰ δὲ
σώματα τῶν ἐνοικούντων ἐξηνδραποδισμένα, τὴν
δὲ χώραν ἄλλους διανεμομένους, ὥστε πρὸ
ὀφθαλμῶν ὁρώμενα αὐτοῖς τὰ δεινὰ ἄοκνον
παρεῖχε τόλμαν εἰς τὸ κινδυνεύειν προχείρως.
18 ἀλλὰ μὴν τήν γε περὶ Πύλας καὶ Λαμίαν
μάχην γενομένην οὐχ ἧττον αὐτοῖς ἔνδοξον γενέ-
σθαι συμβέβηκεν ἧς ἐν Βοιωτοῖς ἠγωνίσαντο, οὐ
μόνον τῷ μαχομένους νικᾶν Ἀντίπατρον καὶ τοὺς
συμμάχους, ἀλλὰ καὶ τῷ τόπῳ τῷ ἐνταυθοῖ
γεγενῆσθαι τὴν μάχην. ἀφικνούμενοι γὰρ οἱ
Ἕλληνες ἅπαντες δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν
Πυλαίαν, θεωροὶ γενήσονται τῶν ἔργων τῶν
πεπραγμένων αὐτοῖς· ἅμα γὰρ εἰς τὸν τόπον
ἀθροισθήσονται καὶ τῆς τούτων ἀρετῆς μνησθή-
19 σονται. οὐδένες γὰρ πώποτε τῶν γεγονότων
οὔτε περὶ καλλιόνων οὔτε πρὸς ἰσχυροτέρους οὔτε
μετ᾽ ἐλαττόνων ἠγωνίσαντο, τὴν ἀρετὴν ἰσχὺν καὶ
τὴν ἀνδρείαν πλῆθος, ἀλλ᾽ οὐ τὸν πολὺν ἀριθμὸν
τῶν σωμάτων εἶναι κρίνοντες. καὶ τὴν μὲν
ἐλευθερίαν εἰς τὸ κοινὸν πᾶσιν κατέθεσαν, τὴν
δ᾽ εὐδοξίαν ἀπὸ τῶν πράξεων ἴδιον στέφανον τῇ
πατρίδι περιέθηκαν.

20 Ἄξιον τοίνυν συλλογίσασθαι καὶ τί ἂν συμ-

βῆναι νομίζοιμεν μὴ κατὰ τρόπον τούτων ἀγωνισαμένων. ἆρ' οὐκ ἂν ἑνὸς μὲν δεσπότου τὴν οἰκουμένην ὑπήκοον ἅπασαν εἶναι, νόμῳ δὲ τῷ τούτου τρόπῳ ἐξ ἀνάγκης χρῆσθαι τὴν Ἑλλάδα; συνελόντα δ' εἰπεῖν, τὴν Μακεδόνων ὑπερηφανίαν καὶ μὴ τὴν τοῦ δικαίου δύναμιν ἰσχύειν παρ' ἑκάστοις, ὥστε μήτε γυναικῶν μήτε παρθένων μήτε παίδων ὕβρεις ἂν ἐκλείπτους ἑκάστοις καθεστάναι. φανερὸν δ' ἐξ ὧν ἀναγκαζόμεθα 21
καὶ νῦν ἐᾶν· θυσίας μὲν ἀνθρώποις γιγνομένας ἐφορᾶν, ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ ναοὺς τοῖς μὲν θεοῖς ἀμελῶς, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ἐπιμελῶς συντελούμενα, καὶ τοὺς τούτων οἰκέτας ὥσπερ ἥρωας τιμᾶν ἡμᾶς ἀναγκαζομένους. ὅπου 22
δὲ τὰ πρὸς θεοὺς ὅσια διὰ τὴν Μακεδόνων τόλμαν ἀνῄρηται, τί τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χρὴ νομίζειν; ἆρ' οὐκ ἂν παντελῶς καταλελύσθαι; ὥστε ὅσῳ δεινότερα τὰ προσδοκώμεν' ἂν γενέσθαι κρίνοιμεν, τοσούτῳ μειζόνων ἐπαίνων τοὺς τετελευτηκότας ἀξίους χρὴ νομίζειν. οὐδεμία γὰρ στρατεία τὴν 23
τῶν στρατευομένων ἀρετὴν ἐνεφάνισεν μᾶλλον τῆς νῦν γεγενημένης, ἐν ᾗ γε παρατάττεσθαι μὲν ὁσημέραι ἀναγκαῖον ἦν, πλείους δὲ μάχας ἠγωνίσθαι διὰ μιᾶς στρατείας ἢ τοὺς ἄλλους πάντας πληγὰς λαμβάνειν ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ, χειμώνων δ' ὑπερβολὰς καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἀναγκαίων ἐνδείας τοσαύτας καὶ τηλι-

καύτας οὕτως ἐγκρατῶς ὑπομεμενηκέναι, ὥστε
καὶ τῷ λόγῳ χαλεπὸν εἶναι φράσαι.
24 Τὸν δὴ τοιαύτας καρτερίας ἀόκνως ὑπομεῖναι
τοὺς πολίτας προτρεψάμενον Λεωσθένη, καὶ τοὺς
τῷ τοιούτῳ στρατηγῷ προθύμως συναγωνιστὰς
σφᾶς αὐτοὺς παρασχόντας, ἆρ' οὐ διὰ τὴν τῆς
ἀρετῆς ἀπόδειξιν εὐτυχεῖς μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν
τοῦ ζῆν ἀπόλειψιν ἀτυχεῖς νομιστέον; οἵτινες
θνητοῦ σώματος ἀθάνατον δόξαν ἐκτήσαντο, καὶ
διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τοῖς
25 Ἕλλησιν ἐβεβαίωσαν. φέρει γὰρ οὐδὲν εὐδαι-
μονίαν ἄνευ τῆς αὐτονομίας. οὐ γὰρ ἀνδρὸς
ἀπειλήν, ἀλλὰ νόμου φωνὴν κυριεύειν δεῖ τῶν
εὐδαιμόνων, οὐδ' αἰτίαν φοβερὰν εἶναι τοῖς ἐλευ-
θέροις, ἀλλ' ἔλεγχον, οὐδ' ἐπὶ τοῖς κολακεύουσιν
τοὺς δυνάστας καὶ διαβάλλουσιν τοὺς πολίτας
τὸ τῶν πολιτῶν ἀσφαλές, ἀλλ' ἐπὶ τῇ τῶν
26 νόμων πίστει γενέσθαι. ὑπὲρ ὧν ἁπάντων οὗτοι
πόνους πόνων διαδόχους ποιούμενοι, καὶ τοῖς
καθ' ἡμέραν κινδύνοις τοὺς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον
φόβους τῶν πολιτῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων παραιρού-
μενοι, τὸ ζῆν ἀνήλωσαν εἰς τὸ τοὺς ἄλλους καλῶς
27 ζῆν. διὰ τούτους πατέρες ἔνδοξοι, μητέρες περί-
βλεπτοι τοῖς πολίταις γεγόνασι, ἀδελφαὶ γά-
μων τῶν προσηκόντων ἐννόμως τετυχήκασι καὶ
τεύξονται, παῖδες ἐφόδιον εἰς τὴν πρὸς τὸν δῆμον
εὔνοιαν τὴν τῶν οὐκ ἀπολωλότων ἀρετήν, οὐ γὰρ

θεμιτὸν τούτου τοῦ ὀνόματος τυχεῖν τοὺς οὕτως ὑπὲρ καλῶν τὸν βίον ἐκλιπόντας, ἀλλὰ τῶν τὸ ζῆν εἰς αἰώνιον τάξιν μετηλλαχότων ἕξουσιν.

Hyperides, *Epitaphius*, §§ 16–27.

24. *Pleasure*

ΣΩ. Μηνύει δὴ νῦν ὁ λόγος ἡμῖν ἐν θρήνοις τε 50 b
καὶ ἐν τραγῳδίαις καὶ κωμῳδίαις, μὴ τοῖς δράμασι μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ βίου συμπάσῃ τραγῳδίᾳ καὶ κωμῳδίᾳ, λύπας ἡδοναῖς ἅμα κεράννυσθαι, καὶ ἐν ἄλλοις δὴ μυρίοις.

ΠΡΩ. Ἀδύνατον μὴ ὁμολογεῖν ταῦτα, ὦ Σώκρατες, εἰ καί τις φιλονικοῖ πάνυ πρὸς τἀναντία.

ΣΩ. Ὀργὴν μὴν καὶ πόθον καὶ θρῆνον καὶ φόβον καὶ ἔρωτα καὶ ζῆλον καὶ φθόνον προυθέμεθα c
καὶ ὁπόσα τοιαῦτα, ἐν οἷς ἔφαμεν εὑρήσειν μειγνύμενα τὰ νῦν πολλάκις λεγόμενα. ἦ γάρ;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Μανθάνομεν οὖν ὅτι θρήνου πέρι καὶ φθόνου καὶ ὀργῆς πάντα ἐστὶ τὰ νυνδὴ διαπερανθέντα;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ μανθάνομεν;

ΣΩ. Οὐκοῦν πολλὰ ἔτι τὰ λοιπά;

ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε.

ΣΩ. Διὰ δὴ τί μάλισθ᾽ ὑπολαμβάνεις με

δεῖξαί σοι τὴν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ μεῖξιν; ἆρ' οὐ πίστεως χάριν, ὅτι τήν γε ἐν τοῖς φόβοις καὶ
d ἔρωσι καὶ τοῖς ἄλλοις ῥᾴδιον κρᾶσιν ἐπιδεῖξαι· λαβόντα δὲ τοῦτο παρὰ σαυτῷ ἀφεῖναί με μηκέτι ἐπ' ἐκεῖνα ἰόντα δεῖν μηκύνειν τοὺς λόγους, ἀλλ' ἁπλῶς λαβεῖν τοῦτο, ὅτι καὶ σῶμα ἄνευ ψυχῆς καὶ ψυχὴ ἄνευ σώματος καὶ κοινῇ μετ' ἀλλήλων ἐν τοῖς παθήμασι μεστά ἐστι συγκεκραμένης ἡδονῆς λύπαις; νῦν οὖν λέγε πότερα ἀφίῃς με ἢ μέσας ποιήσεις νύκτας; εἰπὼν δὲ σμικρὰ οἶμαί σου τεύξεσθαι μεθεῖναί με· τούτων γὰρ ἁπάντων αὔριον ἐθελήσω σοι
e λόγον δοῦναι, τὰ νῦν δὲ ἐπὶ τὰ λοιπὰ βούλομαι στέλλεσθαι πρὸς τὴν κρίσιν ἣν Φίληβος ἐπιτάττει.

ΠΡΩ. Καλῶς εἶπες, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὅσα λοιπὰ ἡμῖν διέξελθε ὅπῃ σοι φίλον.

ΣΩ. Κατὰ φύσιν τοίνυν μετὰ τὰς μειχθείσας ἡδονὰς ὑπὸ δή τινος ἀνάγκης ἐπὶ τὰς ἀμείκτους πορευοίμεθ' ἂν ἐν τῷ μέρει.

51 ΠΡΩ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΣΩ. Ἐγὼ δὴ πειράσομαι μεταβαλὼν σημαίνειν ἡμῖν αὐτάς. τοῖς γὰρ φάσκουσι λυπῶν εἶναι παῦλαν πάσας τὰς ἡδονὰς οὐ πάνυ πως πείθομαι, ἀλλ' ὅπερ εἶπον, μάρτυσι καταχρῶμαι πρὸς τὸ τινὰς ἡδονὰς εἶναι δοκούσας, οὔσας δ' οὐδαμῶς, καὶ μεγάλας ἑτέρας τινὰς ἅμα καὶ

πολλὰς φαντασθείσας, εἶναι δ' αὐτὰς συμπεφυρμένας ὁμοῦ λύπαις τε καὶ ἀναπαύσεσιν ὀδυνῶν τῶν μεγίστων περί τε σώματος καὶ ψυχῆς ἀπορίας.

ΠΡΩ. Ἀληθεῖς δ' αὖ τίνας, ὦ Σώκρατες, b ὑπολαμβάνων ὀρθῶς τις διανοοῖτ' ἄν;

ΣΩ. Τὰς περί τε τὰ καλὰ λεγόμενα χρώματα καὶ περὶ τὰ σχήματα καὶ τῶν ὀσμῶν τὰς πλείστας καὶ τὰς τῶν φθόγγων καὶ ὅσα τὰς ἐνδείας ἀναισθήτους ἔχοντα καὶ ἀλύπους τὰς πληρώσεις αἰσθητὰς καὶ ἡδείας παραδίδωσιν.

ΠΡΩ. Πῶς δὴ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, αὖ λέγομεν οὕτω;

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν οὐκ εὐθὺς δῆλά ἐστιν ἃ λέγω, πειρατέον μὴν δηλοῦν. σχημάτων τε γὰρ c κάλλος οὐχ ὅπερ ἂν ὑπολάβοιεν οἱ πολλοὶ πειρῶμαι νῦν λέγειν, ἢ ζῴων ἤ τινων ζωγραφημάτων, ἀλλ' εὐθύ τι λέγω, φησὶν ὁ λόγος, καὶ περιφερὲς καὶ ἀπὸ τούτων δὴ τά τε τοῖς τόρνοις γιγνόμενα ἐπίπεδά τε καὶ στερεὰ καὶ τὰ τοῖς κανόσι καὶ γωνίαις, εἴ μου μανθάνεις. ταῦτα γὰρ οὐκ εἶναι πρός τι καλὰ λέγω, καθάπερ ἄλλα, ἀλλ' ἀεὶ καλὰ καθ' αὑτὰ πεφυκέναι καί τινας ἡδονὰς οἰκείας ἔχειν, οὐδὲν ταῖς d τῶν κνήσεων προσφερεῖς· καὶ χρώματα δὴ τοῦτον τὸν τύπον ἔχοντα ἀλλ' ἆρα μανθάνομεν, ἢ πῶς;

ΠΡΩ. Πειρῶμαι μέν, ὦ Σώκρατες· πειράθητι δὲ καὶ σὺ σαφέστερον ἔτι λέγειν.

ΣΩ. Λέγω δὴ ἠχὰς τῶν φθόγγων τὰς λείας καὶ λαμπράς, τὰς ἕν τι καθαρὸν ἱείσας μέλος, οὐ πρὸς ἕτερον καλὰς ἀλλ' αὐτὰς καθ' αὑτὰς εἶναι, καὶ τούτων συμφύτους ἡδονὰς ἑπομένας.

ΠΡΩ. Ἔστι γὰρ οὖν καὶ τοῦτο.

e ΣΩ. Τὸ δὲ περὶ τὰς ὀσμὰς ἧττον μὲν τούτων θεῖον γένος ἡδονῶν· τὸ δὲ μὴ συμμεμεῖχθαι ἐν αὐταῖς ἀναγκαίους λύπας, καὶ ὅπῃ τοῦτο καὶ ἐν ὅτῳ τυγχάνει γεγονὸς ἡμῖν, τοῦτ' ἐκείνοις τίθημι ἀντίστροφον ἅπαν. ἀλλ', εἰ κατανοεῖς, ταῦτα εἴδη δύο ὧν λέγομεν ἡδονῶν.

ΠΡΩ. Κατανοῶ.

ΣΩ. Ἔτι δὴ τοίνυν τούτοις προσθῶμεν τὰς
53a περὶ τὰ μαθήματα ἡδονάς, εἰ ἄρα δοκοῦσιν ἡμῖν αὗται πείνας μὲν μὴ ἔχειν τοῦ μανθάνειν μηδὲ διὰ μαθημάτων πείνην ἀλγηδόνας ἐξ ἀρχῆς γιγνομένας.

ΠΡΩ. Ἀλλ' οὕτω συνδοκεῖ.

ΣΩ. Τί δέ; μαθημάτων πληρωθεῖσιν ἐὰν ὕστερον ἀποβολαὶ διὰ τῆς λήθης γίγνωνται, καθορᾷς τινας ἐν αὐταῖς ἀλγηδόνας;

ΠΡΩ. Οὔ τι φύσει γε, ἀλλ' ἔν τισι λογισμοῖς
b τοῦ παθήματος, ὅταν τις στερηθεὶς λυπηθῇ διὰ τὴν χρείαν.

ΣΩ. Καὶ μήν, ὦ μακάριε, νῦν γε ἡμεῖς αὐτὰ

τὰ τῆς φύσεως μόνον παθήματα χωρὶς τοῦ λογισμοῦ διαπεραίνομεν.

ΠΡΩ. Ἀληθῆ τοίνυν λέγεις ὅτι χωρὶς λύπης ἡμῖν λήθη γίγνεται ἑκάστοτε ἐν τοῖς μαθήμασιν.

ΣΩ. Ταύτας τοίνυν τὰς τῶν μαθημάτων ἡδονὰς ἀμείκτους τε εἶναι λύπαις ῥητέον καὶ οὐδαμῶς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ τῶν σφόδρα ὀλίγων.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ ῥητέον;

Plato, *Philebus*, 50 b–52 b.

25. (*a*) *Death*

ΔΥΟΙΝ γὰρ θάτερόν ἐστιν τὸ τεθνάναι· ἢ γὰρ 40 c
οἷον μηδὲν εἶναι μηδὲ αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα καὶ μετοίκησις τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν ἀλλ᾽ οἷον d
ὕπνος ἐπειδάν τις καθεύδων μηδ᾽ ὄναρ μηδὲν ὁρᾷ, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος—ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξάμενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα ἐν ᾗ οὕτω κατέδαρθεν ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτὶ δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν

ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά,
ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν
e αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας
—εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε
λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος
φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ᾽ αὖ
οἷον ἀποδημῆσαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον
τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστιν τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ
εἰσι πάντες οἱ τεθνεῶτες, τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου
εἴη ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ τις ἀφικόμενος
41 εἰς Ἅιδου, ἀπαλλαγεὶς τουτωνὶ τῶν φασκόντων
δικαστῶν εἶναι, εὑρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστάς,
οἵπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ
Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ
ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῷ
ἑαυτῶν βίῳ, ἆρα φαύλη ἂν εἴη ἡ ἀποδημία; ἢ
αὖ Ὀρφεῖ συγγενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἡσιόδῳ
καὶ Ὁμήρῳ ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτ᾽ ἂν ὑμῶν;
ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι εἰ ταῦτ᾽
ἔστιν ἀληθῆ. ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστὴ
b ἂν εἴη ἡ διατριβὴ αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Παλα-
μήδει καὶ Αἴαντι τῷ Τελαμῶνος καὶ εἴ τις
ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν,
ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ
ἐκείνων—ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη—καὶ
δὴ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευ-
νῶντα ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα διάγειν, τίς αὐτῶν

σοφός ἐστιν καὶ τίς οἴεται μέν, ἔστιν δ' οὔ. ἐπὶ
πόσῳ δ' ἄν τις, ὦ ἄνδρες δικασταί, δέξαιτο
ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν
στρατιὰν ἢ Ὀδυσσέα ἢ Σίσυφον ἢ ἄλλους μυρίους c
ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἷς ἐκεῖ
διαλέγεσθαι καὶ συνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον
ἂν εἴη εὐδαιμονίας; πάντως οὐ δήπου τούτου γε
ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι· τά τε γὰρ ἄλλα
εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη
τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἴπερ γε τὰ
λεγόμενα ἀληθῆ.

Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί,
εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἕν τι τοῦτο
διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ
κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ d
ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα· οὐδὲ
τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά
μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ
ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι.

Plato, *Apology*, 40 c–41 d.

(*b*) *Immortality*

ΕΠΕΙ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν XV. 29
νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ
βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κιν- 30
δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, 31

νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν
32 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρω-
πον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος;
εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν,
33 αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ πλανᾶσθε· Φθεί-
ρουσιν ἤθη χρήσθ' ὁμιλίαι κακαί. ἐκνήψατε
34 δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ
Θεοῦ τινὲς ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.
35 Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ
36 δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις οὐ
37 ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις,
οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
38 κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ
δὲ Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησε,
39 καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ
πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν
ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ
40 πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπου-
ράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ
τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.
41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ
ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει
42 ἐν δόξῃ. οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.
σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·
43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται
44 ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα
ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. εἰ ἔστι

σῶμα ψυχικόν, ἔστι καὶ πνευματικόν. οὕτω 45
καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος
Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ
εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευ-
ματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν· ἔπειτα τὸ πνευ- 46
ματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός. 47
ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, 48
τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος,
τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν 49
τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα
τοῦ ἐπουρανίου.

Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα 50
βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ
ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ἰδού, μυ- 51
στήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα,
πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ 52
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει
γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ
ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο 53
ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐν-
δύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο 54
ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύ-
σηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ
γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.
ποῦ σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ 55
κέντρον; τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· 56
ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· τῷ δὲ Θεῷ 57

χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
58 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ
ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος
ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

St. Paul, First Epistle to the Corinthians, ch. xv, vv. 29–58.

26. *Belief in divine justice*

902 e ΑΘ. Μὴ τοίνυν τόν γε θεὸν ἀξιώσωμέν ποτε
θνητῶν δημιουργῶν φαυλότερον, οἳ τὰ προσή-
κοντα αὑτοῖς ἔργα, ὅσῳπερ ἂν ἀμείνους ὦσιν,
τόσῳ ἀκριβέστερα καὶ τελεώτερα μιᾷ τέχνῃ
σμικρὰ καὶ μεγάλα ἀπεργάζονται· τὸν δὲ θεὸν
ὄντα τε σοφώτατον βουλόμενόν τ᾽ ἐπιμελεῖσθαι
903 καὶ δυνάμενον, ὧν μὲν ῥᾷον ἦν ἐπιμεληθῆναι
σμικρῶν ὄντων, μηδαμῇ ἐπιμελεῖσθαι καθάπερ
ἀργὸν ἢ δειλόν τινα διὰ πόνους ῥᾳθυμοῦντα, τῶν
δὲ μεγάλων.

ΚΛ. Μηδαμῶς δόξαν τοιαύτην περὶ θεῶν, ὦ ξένε, ἀποδεχώμεθα· οὐδαμῇ γὰρ οὔτε ὅσιον οὔτ᾽ ἀληθὲς τὸ διανόημα διανοοίμεθ᾽ ἄν.

ΑΘ. Δοκοῦμεν δέ μοι νῦν ἤδη μάλιστα μετρίως διειλέχθαι τῷ φιλαιτίῳ τῆς ἀμελείας πέρι θεῶν.

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τῷ γε βιάζεσθαι τοῖς λόγοις ὁμολογεῖν
αὐτὸν μὴ λέγειν ὀρθῶς· ἐπῳδῶν γε μὴν προσδεῖσθαί b
μοι δοκεῖ μύθων ἔτι τινῶν.

ΚΛ. Ποίων, ὠγαθέ;

ΑΘ. Πείθωμεν τὸν νεανίαν τοῖς λόγοις ὡς τῷ
τοῦ παντὸς ἐπιμελουμένῳ πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ
ἀρετὴν τοῦ ὅλου πάντ᾽ ἐστὶ συντεταγμένα, ὧν
καὶ τὸ μέρος εἰς δύναμιν ἕκαστον τὸ προσῆκον
πάσχει καὶ ποιεῖ. τούτοις δ᾽ εἰσὶν ἄρχοντες
προστεταγμένοι ἑκάστοις ἐπὶ τὸ σμικρότατον
ἀεὶ πάθης καὶ πράξεως, εἰς μερισμὸν τὸν ἔσχατον
τέλος ἀπειργασμένοι· ὧν ἓν καὶ τὸ σόν, ὦ σχέτλιε, c
μόριον εἰς τὸ πᾶν συντείνει βλέπον ἀεί, καίπερ
πάνσμικρον ὄν, σὲ δὲ λέληθεν περὶ τοῦτο αὐτὸ ὡς
γένεσις ἕνεκα ἐκείνου γίγνεται πᾶσα, ὅπως ᾖ τῷ
τοῦ παντὸς βίῳ ὑπάρχουσα εὐδαίμων οὐσία, οὐχ
ἕνεκα σοῦ γιγνομένη, σὺ δ᾽ ἕνεκα ἐκείνου. πᾶς
γὰρ ἰατρὸς καὶ πᾶς ἔντεχνος δημιουργὸς παντὸς
μὲν ἕνεκα πάντα ἐργάζεται, πρὸς τὸ κοινῇ συν-
τεῖνον βέλτιστον, μέρος μὴν ἕνεκα ὅλου καὶ οὐχ
ὅλον μέρους ἕνεκα ἀπεργάζεται· σὺ δὲ ἀγανα- d
κτεῖς, ἀγνοῶν ὅπῃ τὸ περὶ σὲ ἄριστον τῷ παντὶ
συμβαίνει καὶ σοὶ κατὰ δύναμιν τὴν τῆς κοινῆς
γενέσεως. ἐπεὶ δὲ ἀεὶ ψυχὴ συντεταγμένη σώ-
ματι τοτὲ μὲν ἄλλῳ, τοτὲ δὲ ἄλλῳ, μεταβάλλει
παντοίας μεταβολὰς δι᾽ ἑαυτὴν ἢ δι᾽ ἑτέραν
ψυχήν, οὐδὲν ἄλλο ἔργον τῷ πεττευτῇ λείπεται

πλὴν μετατιθέναι τὸ μὲν ἄμεινον γιγνόμενον ἦθος εἰς βελτίω τόπον, χεῖρον δὲ εἰς τὸν χείρονα, κατὰ τὸ πρέπον αὐτῶν ἕκαστον, ἵνα τῆς προσηκούσης
e μοίρας λαγχάνῃ.

Plato, *Laws*, Book X, 902 e–903 e.

ΔΙΟΣ πλαγὰν ἔχουσιν εἰπεῖν,
πάρεστιν τοῦτό γ᾽ ἐξιχνεῦσαι.
ἔπραξαν ὡς ἔκρανεν. οὐκ ἔφα τις
θεοὺς βροτῶν ἀξιοῦσθαι μέλειν
ὅσοις ἀθίκτων χάρις
πατοῖθ᾽· ὁ δ᾽ οὐκ εὐσεβής.
πέφανται δ᾽ ἐκτίνου-
σα τόλμα τῶν Ἄρη
πνεόντων μεῖζον ἢ δικαίως,
φλεόντων δωμάτων ὑπέρφευ
ὑπὲρ τὸ βέλτιστον. ἔστω δ᾽ ἀπή-
μαντον, ὥστ᾽ ἀπαρκεῖν
εὖ πραπίδων λαχόντα.
οὐ γὰρ ἔστιν ἔπαλξις
πλούτου πρὸς κόρον ἀνδρὶ
λακτίσαντι μέγαν Δίκας
βωμὸν εἰς ἀφάνειαν.
βιᾶται δ᾽ ἁ τάλαινα πειθώ,
προβούλου παῖς ἄφερτος ἄτας.
ἄκος δὲ πᾶν μάταιον. οὐκ ἐκρύφθη,
πρέπει δέ, φῶς αἰνολαμπές, σίνος·

κακοῦ δὲ χαλκοῦ τρόπον
τρίβῳ τε καὶ προσβολαῖς
μελαμπαγὴς πέλει
δικαιωθείς, ἐπεὶ
διώκει παῖς ποτανὸν ὄρνιν,
πόλει πρόστριμμ᾽ ἄφερτον ἐνθείς.
λιτᾶν δ᾽ ἀκούει μὲν οὔτις θεῶν·
τὸν δ᾽ ἐπίστροφον τῶν
φῶτ᾽ ἄδικον καθαιρεῖ.

Aeschylus, *Agamemnon*, 367–98.

ΚΡ. Καὶ δῆτ᾽ ἐτόλμας τούσδ᾽ ὑπερβαίνειν νόμους;
Αν. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,
οὐδ᾽ ἡ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,
οἳ τούσδ᾽ ἐν ἀνθρώποισιν ὥρισαν νόμους.
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ᾠόμην τὰ σὰ
κηρύγμαθ᾽, ὥστ᾽ ἄγραπτα κἀσφαλῆ θεῶν
νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ᾽ ὑπερδραμεῖν.
οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθές, ἀλλ᾽ ἀεί ποτε
ζῇ ταῦτα, κοὐδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου ᾽φάνη.
τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
φρόνημα δείσασ᾽, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξῄδη, τί δ᾽ οὔ;
κεἰ μὴ σὺ προυκήρυξας. εἰ δὲ τοῦ χρόνου
πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὔτ᾽ ἐγὼ λέγω.

ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
ζῇ, πῶς ὅδ' οὐχὶ κατθανὼν κέρδος φέρει;

Sophocles, *Antigone*, 449–64.

ΑΧΑΛΙΝΩΝ στομάτων
ἀνόμου τ' ἀφροσύνας
τὸ τέλος δυστυχία·
ὁ δὲ τᾶς ἡσυχίας
βίοτος καὶ τὸ φρονεῖν
ἀσάλευτόν τε μένει καὶ
συνέχει δώματα· πόρσω
γὰρ ὅμως αἰθέρα ναίον-
τες ὁρῶσιν τὰ βροτῶν οὐρανίδαι.
τὸ σοφὸν δ' οὐ σοφία
τό τε μὴ θνητὰ φρονεῖν.
βραχὺς αἰών· ἐπὶ τούτῳ
δέ τις ἂν μεγάλα διώκων
τὰ παρόντ' οὐχὶ φέροι.

Euripides, *Bacchae*, 386–99.

27. *Praise of Agriculture*

V. ΤΑΥΤΑ δέ, ὦ Κριτόβουλε, ἐγὼ διηγοῦμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὅτι τῆς γεωργίας οὐδ' οἱ πάνυ μακάριοι δύνανται ἀπέχεσθαι. ἔοικε γὰρ ἡ ἐπιμέλεια αὐτῆς εἶναι ἅμα τε ἡδυπάθειά τις καὶ οἴκου αὔξησις καὶ σωμάτων ἄσκησις εἰς τὸ

δύνασθαι ὅσα ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ προσήκει. πρῶτον 2
μὲν γὰρ ἀφ᾽ ὧν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα ἡ γῆ
φέρει ἐργαζομένοις, καὶ ἀφ᾽ ὧν τοινυν ἡδυπαθοῦσι,
προσεπιφέρει· ἔπειτα δὲ ὅσοις κοσμοῦσι βωμοὺς 3
καὶ ἀγάλματα καὶ οἷς αὐτοὶ κοσμοῦνται, καὶ
ταῦτα μετὰ ἡδίστων ὀσμῶν καὶ θεαμάτων
παρέχει· ἔπειτα δὲ ὄψα πολλὰ τὰ μὲν φύει,
τὰ δὲ τρέφει· καὶ γὰρ ἡ προβατευτικὴ τέχνη
συνῆπται τῇ γεωργίᾳ, ὥστε ἔχειν καὶ θεοὺς
ἐξαρέσκεσθαι θύοντας καὶ αὐτοὺς χρῆσθαι. παρέ- 4
χουσα δ᾽ ἀφθονώτατα τἀγαθὰ οὐκ ἐᾷ ταῦτα
μετὰ μαλακίας λαμβάνειν, ἀλλὰ ψύχη τε
χειμῶνος καὶ θάλπη θέρους ἐθίζει καρτερεῖν. καὶ
τοὺς μὲν αὐτουργοὺς διὰ τῶν χειρῶν γυμνάζουσα
ἰσχὺν αὐτοῖς προστίθησι, τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ
γεωργοῦντας ἀνδρίζει πρῴ τε ἐγείρουσα καὶ
πορεύεσθαι σφοδρῶς ἀναγκάζουσα. καὶ γὰρ ἐν
τῷ χώρῳ καὶ ἐν τῷ ἄστει ἀεὶ ἐν ὥρᾳ αἱ ἐπι-
καιριώταται πράξεις εἰσίν. ἔπειτα ἄν τε σὺν 5
ἵππῳ ἀρήγειν τις τῇ πόλει βούληται, τὸν ἵππον
ἱκανωτάτη ἡ γεωργία συντρέφειν, ἄν τε πεζῇ,
σφοδρὸν τὸ σῶμα παρέχει· θήραις τε ἐπιφιλο-
πονεῖσθαι συνεπαίρει τι ἡ γῆ καὶ κυσὶν εὐπέτειαν
τροφῆς παρέχουσα καὶ θηρία συμπαρατρέφουσα.
ὠφελούμενοι δὲ καὶ οἱ ἵπποι καὶ αἱ κύνες ἀπὸ 6
τῆς γεωργίας ἀντωφελοῦσι τὸν χῶρον, ὁ μὲν
ἵππος πρῴ τε κομίζων τὸν κηδόμενον εἰς τὴν

ἐπιμέλειαν καὶ ἐξουσίαν παρέχων ὀψὲ ἀπιέναι,
αἱ δὲ κύνες τά τε θηρία ἀπερύκουσαι ἀπὸ λύμης
καρπῶν καὶ προβάτων καὶ τῇ ἐρημίᾳ τὴν ἀσφά-
7 λειαν συμπαρέχουσαι. παρορμᾷ δέ τι καὶ εἰς
τὸ ἀρήγειν σὺν ὅπλοις τῇ χώρᾳ καὶ ἡ γῆ τοὺς
γεωργοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα
8 τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν. καὶ δραμεῖν δὲ καὶ
βαλεῖν καὶ πηδῆσαι τίς ἱκανωτέρους τέχνη
γεωργίας παρέχεται; τίς δὲ τοῖς ἐργαζομένοις
πλείω τέχνη ἀντιχαρίζεται; τίς δὲ ἥδιον τὸν
ἐπιμελόμενον δέχεται προτείνουσα προσιόντι
9 λαβεῖν ὅ τι χρῄζει; τίς δὲ ξένους ἀφθονώτερον
δέχεται; χειμάσαι δὲ πυρὶ ἀφθόνῳ καὶ θερμοῖς
λουτροῖς ποῦ πλείων εὐμάρεια ἢ ἐν χώρῳ τῳ;
ποῦ δὲ ἥδιον θερίσαι ὕδασί τε καὶ πνεύμασι καὶ
σκιαῖς ἢ κατ᾽ ἀγρόν; τίς δὲ ἄλλη θεοῖς ἀπαρχὰς
πρεπωδεστέρας παρέχει ἢ ἑορτὰς πληρεστέρας
10 ἀποδεικνύει; τίς δὲ οἰκέταις προσφιλεστέρα ἢ
γυναικὶ ἡδίων ἢ τέκνοις ποθεινοτέρα ἢ φίλοις
11 εὐχαριστοτέρα; ἐμοὶ μὲν θαυμαστὸν δοκεῖ εἶναι
εἴ τις ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἢ κτῆμά τι τούτου ἥδιον
κέκτηται ἢ ἐπιμέλειαν ἡδίω τινὰ ταύτης ηὕρηκεν
12 ἢ ὠφελιμωτέραν εἰς τὸν βίον. ἔτι δὲ ἡ γῆ θεὸς
οὖσα τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν καὶ δικαιο-
σύνην διδάσκει· τοὺς γὰρ ἄριστα θεραπεύον-
13 τας αὐτὴν πλεῖστα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ. ἐὰν δ᾽
ἄρα καὶ ὑπὸ πλήθους ποτὲ στρατευμάτων τῶν

ἔργων στερηθῶσιν οἱ ἐν τῇ γεωργίᾳ ἀναστρεφόμενοι καὶ σφοδρῶς καὶ ἀνδρικῶς παιδευόμενοι, οὗτοι εὖ παρεσκευασμένοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα, ἂν μὴ θεὸς ἀποκωλύῃ, δύνανται ἰόντες εἰς τὰς τῶν ἀποκωλυόντων λαμβάνειν ἀφ᾽ ὧν θρέψονται. πολλάκις δ᾽ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἀσφαλέστερόν ἐστι σὺν τοῖς ὅπλοις τὴν τροφὴν μαστεύειν ἢ σὺν τοῖς γεωργικοῖς ὀργάνοις. συμπαιδεύει δὲ καὶ εἰς τὸ ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις ἡ γεωργία. ἐπί τε γὰρ τοὺς πολεμίους σὺν ἀνθρώποις δεῖ 14
ἰέναι, τῆς τε γῆς σὺν ἀνθρώποις ἐστὶν ἡ ἐργασία. τὸν οὖν μέλλοντα εὖ γεωργήσειν δεῖ τοὺς ἐρ- 15
γαστῆρας καὶ προθύμους παρασκευάζειν καὶ πείθεσθαι θέλοντας· τὸν δὲ ἐπὶ πολεμίους ἄγοντα ταὐτὰ δεῖ μηχανᾶσθαι δωρούμενόν τε τοῖς ποιοῦσιν ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ κολάζοντα τοὺς ἀτακτοῦντας. καὶ παρακελεύεσθαι δὲ πολλάκις 16
οὐδὲν ἧττον δεῖ τοῖς ἐργάταις τὸν γεωργὸν ἢ τὸν στρατηγὸν τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐλπίδων δὲ ἀγαθῶν οὐδὲν ἧττον οἱ δοῦλοι τῶν ἐλευθέρων δέονται, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, ὅπως μένειν ἐθέλωσι. καλῶς δὲ κἀκεῖνος εἶπεν ὃς ἔφη τὴν γεωργίαν 17
τῶν ἄλλων τεχνῶν μητέρα καὶ τροφὸν εἶναι. εὖ μὲν γὰρ φερομένης τῆς γεωργίας ἔρρωνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἅπασαι, ὅπου δ᾽ ἂν ἀναγκασθῇ ἡ γῆ χερσεύειν, ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι σχεδόν τι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

Xenophon, *Oeconomicus*, V, §§ 1–17.

28. *The oath of Greek doctors*

IV.628 ΟΜΝΥΜΙ Ἀπόλλωνα ἰητρὸν καὶ Ἀσκληπιὸν
καὶ Ὑγείαν καὶ Πανάκαιαν καὶ θεοὺς πάντας
τε καὶ πάσας, ἵστορας ποιεύμενος, ἐπιτελέα
ποιήσειν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν ὅρκον
τόνδε καὶ συγγραφὴν τήνδε· ἡγήσασθαι μὲν τὸν
διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέτῃσιν
ἐμοῖσι καὶ βίου κοινώσασθαι καὶ χρεῶν χρηίζοντι
μετάδοσιν ποιήσασθαι, καὶ γένος τὸ ἐξ αὐτοῦ
630 ἀδελφοῖς ἴσον ἐπικρινεῖν ἄρρεσι καὶ διδάξειν τὴν
τέχνην ταύτην, ἢν χρηίζωσι μανθάνειν, ἄνευ μισθοῦ
καὶ συγγραφῆς, παραγγελίης τε καὶ ἀκροήσιος
καὶ τῆς λοιπῆς ἁπάσης μαθήσιος μετάδοσιν
ποιήσασθαι υἱοῖσί τε ἐμοῖς καὶ τοῖς τοῦ ἐμὲ
διδάξαντος καὶ μαθητῆσι συγγεγραμένοισί τε
καὶ ὡρκισμένοις νόμῳ ἰητρικῷ, ἄλλῳ δὲ οὐδενί.
διαιτήμασί τε χρήσομαι ἐπ᾿ ὠφελείῃ καμνόντων
κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμήν, ἐπὶ δηλήσει δὲ
καὶ ἀδικίῃ εἴρξειν. οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φάρμακον
οὐδενὶ αἰτηθεὶς θανάσιμον οὐδὲ ὑφηγήσομαι συμ-
βουλίην τοιήνδε· ὁμοίως δὲ οὐδὲ γυναικὶ πεσσὸν
φθόριον δώσω. ἁγνῶς δὲ καὶ ὁσίως διατηρήσω
βίον τὸν ἐμὸν καὶ τέχνην τὴν ἐμήν. οὐ τεμέω δὲ
οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, ἐκχωρήσω δὲ ἐργάτῃσιν
ἀνδράσι πρήξιος τῆσδε. ἐς οἰκίας δὲ ὁκόσας ἂν
ἐσίω, ἐσελεύσομαι ἐπ᾿ ὠφελείῃ καμνόντων, ἐκτὸς

ἑὼν πάσης ἀδικίης ἑκουσίης καὶ φθορίης, τῆς τε ἄλλης καὶ ἀφροδισίων ἔργων ἐπί τε γυναικείων σωμάτων καὶ ἀνδρῴων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων. ἃ δὲ ἂν ἐν θεραπηίῃ ἢ ἴδω ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνευ θεραπηίης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἃ μὴ χρή ποτε ἐκλαλεῖσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ἡγεύμενος
εἶναι τὰ τοιαῦτα. ὅρκον μὲν οὖν μοι τόνδε 632
ἐπιτελέα ποιέοντι, καὶ μὴ συγχέοντι, εἴη ἐπαύρασθαι καὶ βίου καὶ τέχνης δοξαζομένῳ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐς τὸν αἰεὶ χρόνον. παραβαίνοντι δὲ καὶ ἐπιορκοῦντι τἀναντία τουτέων.

Hippocrates.

29. (*a*) *The ancient athlete*

ΚΑΚΩΝ γὰρ ὄντων μυρίων καθ' Ἑλλάδα
οὐδὲν κάκιόν ἐστιν ἀθλητῶν γένους.
οἳ πρῶτα μὲν ζῆν οὔτε μανθάνουσιν εὖ
οὔτ' ἂν δύναιντο· πῶς γὰρ ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
γνάθου τε δοῦλος νηδύος θ' ἡσσημένος
κτήσαιτ' ἂν ὄλβον εἰς ὑπερβολὴν πατρός ;
οὐδ' αὖ πένεσθαι καὶ ξυνηρετεῖν τύχαις
οἷοί τ'· ἔθη γὰρ οὐκ ἐθισθέντες καλὰ
σκληρῶς μεταλλάσσουσιν εἰς τἀμήχανα.
λαμπροὶ δ' ἐν ἥβῃ καὶ πόλεως ἀγάλματα
φοιτῶσ'· ὅταν δὲ προσπέσῃ γῆρας πικρόν,
τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας.

ἐμεμψάμην δὲ καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον,
οἳ τῶνδ' ἕκατι σύλλογον ποιούμενοι
τιμῶσ' ἀχρείους ἡδονὰς δαιτὸς χάριν.
τίς γὰρ παλαίσας εὖ, τίς ὠκύπους ἀνὴρ
ἢ δίσκον ἄρας ἢ γνάθον παίσας καλῶς
πόλει πατρῴᾳ στέφανον ἤρκεσεν λαβών;
πότερα μαχοῦνται πολεμίοισιν ἐν χεροῖν
δίσκους ἔχοντες ἢ δι' ἀσπίδων ποσὶ
θείνοντες ἐκβαλοῦσι πολεμίους πάτρας;
οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας
στάς. ἄνδρας οὖν χρῆν τοὺς σοφούς τε κἀγαθοὺς
φύλλοις στέφεσθαι, χὤστις ἡγεῖται πόλει
κάλλιστα σώφρων καὶ δίκαιος ὢν ἀνήρ,
ὅστις τε μύθοις ἔργ' ἀπαλλάσσει κακὰ
μάχας τ' ἀφαιρῶν καὶ στάσεις· τοιαῦτα γὰρ
πόλει τε ταύτῃ πᾶσί θ' Ἕλλησιν καλά.

Euripides, *Autolycus* (Fragment 284).

(*b*) *The money-lender*

XXXVII. 52 ΕΠΕΙΔΑΝ τοίνυν τις αὐτὸν ἔρηται "καὶ τί δίκαιον ἕξεις λέγειν πρὸς Νικόβουλον"; μισοῦσι, φησίν, Ἀθηναῖοι τοὺς δανείζοντας· Νικόβουλος δ' ἐπίφθονός ἐστι, καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται, καὶ βακτηρίαν φορεῖ· ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπαντα, φησίν, πρὸς ἐμοῦ. καὶ

ταῦτ' οὐκ αἰσχύνεται λέγων, οὐδὲ τοὺς ἀκούοντας οἴεται μανθάνειν, ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστι
λογισμὸς οὗτος, οὐκ ἀδικουμένου. ἐγὼ δ' ἀδικεῖν 53
μὲν οὐδένα τῶν δανειζόντων οἴομαι, μισεῖσθαι μέντοι τινὰς εἰκότως ἂν ὑφ' ὑμῶν, οἳ τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι, μήτε συγγνώμης μήτ' ἄλλου τινός εἰσιν ἀλλ' ἢ τοῦ πλείονος. διὰ γὰρ τὸ καὶ δεδανεῖσθαι πολλάκις, μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανεῖσαι, οὐδ' ἐγὼ τούτους ἀγνοῶ, οὐδὲ φιλῶ, οὐ μέντοι γ' ἀποστερῶ μὰ Δί' οὐδὲ
συκοφαντῶ. ὅστις δ' εἴργασται μὲν ὥσπερ ἐγὼ 54
πλέων καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν ἐδάνεισε ταῦτα, καὶ χαρίσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν διαρρυὲν αὐτὸν τἀργύριον, τί τις ἂν τοῦτον εἰς ἐκείνους τιθείη; εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὡς ὃς ἂν σοὶ δανείσῃ, τοῦτον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. λέγε δή μοι τὰς μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί.

Τοιοῦτος ὦ Πανταίνετ' ἐγώ, ὁ ταχὺ βαδίζων, 55
καὶ τοιοῦτος σύ, ὁ ἀτρέμας. ἀλλὰ μὴν περὶ τοὐμοῦ γε βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου, τἀληθῆ πάντ' ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ μετὰ παρρησίας. ἐγὼ γὰρ οὐχὶ λέληθ' ἐμαυτὸν οὐδ' ἀγνοῶ, οὐ τῶν εὖ πεφυκότων κατὰ ταῦτ' ὢν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελούντων ἑαυτοῖς. εἰ γὰρ ἐν οἷς μηδὲν ὠφελοῦμαι ποιῶν, λυπῶ τινάς,
πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο; ἀλλὰ τί χρὴ 56

παθεῖν; ἂν τῷ δεῖνι δανείσω, διὰ ταῦτα δίκην προσοφλεῖν; μηδαμῶς. κακίαν γάρ μοι καὶ πονηρίαν οὔθ' οὗτος προσοῦσαν οὐδεμίαν δείξει, οὔθ' ὑμῶν τοσούτων ὄντων οὐδὲ εἷς σύνοιδεν. τἄλλα δὲ ταῦθ' ἕκαστος ἡμῶν, ὅπως ἔτυχεν, πέφυκεν οἶμαι. καὶ φύσει μάχεσθαι μὲν ἔχοντ' οὐκ εὔπορόν ἐστιν (οὐ γὰρ ἂν ἀλλήλων διεφέρομεν οὐδέν), γνῶναι δ' ἰδόνθ' ἕτερον κἀπιπλῆξαι ῥᾴδιον.

Demosthenes, *Oration* XXXVII, §§ 52–56.

(*c*) *The cripple and his state pension*

XXIV. 10 ΠΕΡΙ δὲ τῆς ἐμῆς ἱππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυνθείς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. ἐγὼ γάρ, ὦ βουλή, πάντας οἶμαι τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειριοῦνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος. ὧν εἷς ἐγώ, καὶ περιπεπτωκὼς τοιαύτῃ συμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ ῥᾳστώνην ἐξηῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων.
11 ὃ δὲ μέγιστον, ὦ βουλή, τεκμήριον ὅτι διὰ τὴν συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτός φησιν, ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω· εἰ γὰρ ἐκεκτήμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους ἀνέβαινον· νυνὶ δ' ἐπειδὴ τοιοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις

ἵπποις ἀναγκάζομαι χρῆσθαι πολλάκις. καίτοι 12
πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστιν, ὦ βουλή, τοῦτον ἄν, εἰ
μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχούμενον ἑώρα με, σιωπᾶν
(τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δὲ ἐπὶ τοὺς
ᾐτημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν
ὑμᾶς ὡς δυνατός εἰμι; καὶ ὅτι μὲν δυοῖν
βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾷ χρωμένων,
μὴ κατηγορεῖν ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων
ἐστίν, ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ
χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰμὶ τῶν δυναμένων; οἷς
ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.

Τοσοῦτον δὲ διενήνοχεν ἀναισχυντίᾳ τῶν ἁπάν- 13
των ἀνθρώπων, ὥστε ὑμᾶς πειρᾶται πείθειν,
τοσούτους ὄντας εἷς ὤν, ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνά-
των ἐγώ. καίτοι εἰ τοῦτο πείσει τινὰς ὑμῶν,
ὦ βουλή, τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα
ἀρχόντων, καὶ ὑμᾶς ἐμοῦ μὲν ἀφελέσθαι τὸν
ὀβολὸν ὡς ὑγιαίνοντος, τούτῳ δὲ ψηφίσασθαι
ἐλεήσαντας ὡς ἀναπήρῳ; οὐ γὰρ δήπου τὸν
αὐτὸν ὑμεῖς μὲν ὡς δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ
διδόμενον, οἱ δὲ θεσμοθέται ὡς ἀδύνατον ὄντα
κληροῦσθαι κωλύσουσιν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ὑμεῖς 14
τούτῳ τὴν αὐτὴν ἔχετε γνώμην, οὔθ' οὗτος εὖ
φρονεῖ. ὁ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς συμ-
φορᾶς οὔσης ἀμφισβητήσων ἥκει, καὶ πειρᾶται
πείθειν ὑμᾶς ὡς οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος οἷον ὑμεῖς
ὁρᾶτε πάντες· ὑμεῖς δέ (ὃ τῶν εὖ φρονούντων

ἔργον ἐστί) μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις.

Lysias, *Oration* XXIV, §§ 10–14.

(*d*) *The dealer in corn*

XXII. 11 ἈΛΛΑ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἴομαι αὐτοὺς ἐπὶ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκ ἐλεύσεσθαι· ἴσως δ' ἐροῦσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως συνεωνοῦντο τὸν σῖτον, ἵν' ὡς ἀξιώτατον ὑμῖν πωλοῖεν. μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ καὶ περιφανέστατον τεκμήριον ὅτι ψεύδονται·
12 ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴπερ ὑμῶν ἕνεκα ἔπραττον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς πολλὰς ἡμέρας πωλοῦντας, ἕως ὁ συνεωνημένος αὐτοὺς ἐπέλιπε· νῦν δ' ἐνίοτε τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπώλουν δραχμῇ τιμιώτερον, ὥσπερ κατὰ μέδιμνον συνω-
13 νούμενοι. καὶ τούτων ὑμᾶς μάρτυρας παρέχομαι. δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ ὅταν μὲν εἰσφορὰν εἰσενεγκεῖν δέῃ, ἣν πάντες εἴσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ ἐθέλουσιν ἀλλὰ πενίαν προφασίζονται, ἐφ' οἷς δὲ θάνατός ἐστιν ἡ ζημία καὶ λαθεῖν αὐτοῖς συνέφερε, ταῦτα ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρανομῆσαι. καίτοι πάντες ἐπίστασθε ὅτι τούτοις ἥκιστα προσήκει τοιούτους ποιεῖσθαι λόγους. τἀναντία γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρει· τότε γὰρ πλεῖστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ τινος

ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει τίμιον τὸν σῖτον πω-
λῶσιν. οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμφορὰς τὰς 14
ὑμετέρας ὁρῶσιν, ὥστε τὰς μὲν πρότεροι τῶν
ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ' αὐτοὶ λογοποιοῦσιν,
ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ ὑπὸ
Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας συνειλῆφθαι, ἢ τὰ
ἐμπόρια κεκλῇσθαι, ἢ τὰς σπονδὰς μέλλειν
ἀπορρηθήσεσθαι, καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας ἐληλύθασιν, 15
ὥστ' ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ὑμῖν,
ἐν οἷσπερ οἱ πολέμιοι. ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου
τυγχάνητε δεόμενοι, συναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ
ἐθέλουσι πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώ-
μεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἂν ὁποσουτινοσοῦν πριά-
μενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλθωμεν· ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης
οὔσης ὑπὸ τούτων πολιορκούμεθα. οὕτω δὲ πάλαι 16
περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κακονοίας ἡ
πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις
ἅπασι τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε,
ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας
ἀποκληροῦτε· καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων
πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι
οὐχ οἷοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι.
καίτοι τί χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν
πάσχειν, ὁπότε καὶ τοὺς οὐ δυναμένους φυλάττειν
ἀποκτείνετε;

Lysias, *Oration* XXII, §§ 11–16.

30. *Ancient conception of Slavery*

I. 3 ΠΡΩΤΟΝ δὲ περὶ δεσπότου καὶ δούλου εἴ-
πωμεν, ἵνα τά τε πρὸς τὴν ἀναγκαίαν
χρείαν ἴδωμεν, κἂν εἴ τι πρὸς τὸ εἰδέναι περὶ
αὐτῶν δυναίμεθα λαβεῖν βέλτιον τῶν νῦν ὑπο-
4 λαμβανομένων. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ἐπιστήμη
τέ τις εἶναι ἡ δεσποτεία, καὶ ἡ αὐτὴ οἰκονομία
καὶ δεσποτεία καὶ πολιτικὴ καὶ βασιλική,
καθάπερ εἴπομεν ἀρχόμενοι· τοῖς δὲ παρὰ φύσιν
τὸ δεσπόζειν. νόμῳ γὰρ τὸν μὲν δοῦλον εἶναι
τὸν δ' ἐλεύθερον, φύσει δ' οὐθὲν διαφέρειν. διόπερ
4 οὐδὲ δίκαιον· βίαιον γάρ. ἐπεὶ οὖν ἡ κτῆσις
μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ καὶ ἡ κτητικὴ μέρος τῆς
οἰκονομίας (ἄνευ γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἀδύνατον
καὶ ζῆν καὶ εὖ ζῆν), ὥσπερ δὲ ἐν ταῖς ὡρισμέναις
τέχναις ἀναγκαῖον ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεῖα
ὄργανα, εἰ μέλλει ἀποτελεσθήσεσθαι τὸ ἔργον,
2 οὕτω καὶ τῶν οἰκονομικῶν. τῶν δ' ὀργάνων τὰ
μὲν ἄψυχα τὰ δ' ἔμψυχα, οἷον τῷ κυβερνήτῃ ὁ
μὲν οἴαξ ἄψυχον, ὁ δὲ πρωρεὺς ἔμψυχον (ὁ γὰρ
ὑπηρέτης ἐν ὀργάνου εἴδει ταῖς τέχναις ἐστίν),
οὕτω καὶ τὸ κτῆμα ὄργανον πρὸς ζωήν ἐστι, καὶ
ἡ κτῆσις πλῆθος ὀργάνων ἐστί, καὶ ὁ δοῦλος
κτῆμά τι ἔμψυχον, καὶ ὥσπερ ὄργανον πρὸ
3 ὀργάνων, πᾶς ὁ ὑπηρέτης. εἰ γὰρ ἠδύνατο
ἕκαστον τῶν ὀργάνων κελευσθὲν ἢ προαισθανό-

μενον ἀποτελεῖν τὸ αὑτοῦ ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαι-
δάλου φασὶν ἢ τοὺς τοῦ Ἡφαίστου τρίποδας,
οὕς φησιν ὁ ποιητὴς αὐτομάτους θεῖον δύεσθαι
ἀγῶνα, οὕτως αἱ κερκίδες ἐκέρκιζον αὐταὶ καὶ
τὰ πλῆκτρα ἐκιθάριζεν, οὐδὲν ἂν ἔδει οὔτε τοῖς
ἀρχιτέκτοσιν ὑπηρετῶν οὔτε τοῖς δεσπόταις δού-
λων. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα ὄργανα ποιητικὰ 4
ὄργανά ἐστι, τὸ δὲ κτῆμα πρακτικόν· ἀπὸ μὲν
γὰρ τῆς κερκίδος ἕτερόν τι γίνεται παρὰ τὴν
χρῆσιν αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς κλίνης
ἡ χρῆσις μόνον. ἔτι δ' ἐπεὶ διαφέρει ἡ ποίησις
εἴδει καὶ ἡ πρᾶξις, δέονται δ' ἀμφότεραι ὀργά-
νων, ἀνάγκη καὶ ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔχειν διαφοράν.
ὁ δὲ βίος πρᾶξις, οὐ ποίησίς ἐστιν· διὸ καὶ ὁ 5
δοῦλος ὑπηρέτης τῶν πρὸς τὴν πρᾶξιν. τὸ δὲ
κτῆμα λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ μόριον. τό τε
γὰρ μόριον οὐ μόνον ἄλλου ἐστὶ μόριον, ἀλλὰ
καὶ ὅλως ἄλλου· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κτῆμα. διὸ
ὁ μὲν δεσπότης τοῦ δούλου δεσπότης μόνον, ἐκείνου
δ' οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μόνον δεσπότου
δοῦλός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἐκείνου. τίς μὲν 6
οὖν ἡ φύσις τοῦ δούλου καὶ τίς ἡ δύναμις, ἐκ
τούτων δῆλον· ὁ γὰρ μὴ αὑτοῦ φύσει ἀλλ' ἄλλου,
ἄνθρωπος δέ, οὗτος φύσει δοῦλός ἐστιν. ἄλλου δ'
ἐστὶν ἄνθρωπος, ὃς ἂν κτῆμα ᾖ ἄνθρωπος ὤν,
κτῆμα δὲ ὄργανον πρακτικὸν καὶ χωριστόν.

Aristotle, *Politics*, Book I, ch. 3, § 3—end of ch. 4.

31. (*a*) *A voyage in the Levant*

XXVII ΩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί
τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι
2 Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ
Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν
Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀρι-
3 στάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. τῇ τε ἑτέρᾳ
κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ
Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψε πρὸς
4 τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν. κά-
κεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ
5 τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος
τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν δια-
πλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.
6 κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον
πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.
7 ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις
γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς
τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ
8 Σαλμώνην· μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλ-
θομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας,
ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία.
9 Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη
ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος λέγων

αὐτοῖς, Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ 10
πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ
πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν
ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος τῷ κυ- 11
βερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς
ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ 12
λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ
πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴπως
δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχει-
μάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ
λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, 13
δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες
ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ᾽ οὐ πολὺ 14
δὲ ἔβαλε κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλού-
μενος εὐρακύλων· συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, 15
καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπι-
δόντες ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, 16
καλούμενον Καῦδα, ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς
γενέσθαι τῆς σκάφης· ἣν ἄραντες βοηθείαις 17
ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε
μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ
σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. σφοδρῶς δὲ χειμαζο- 18
μένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· καὶ τῇ 19
τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν.
μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ 20
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπι-
κειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ

21 σώζεσθαι ἡμᾶς. πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρ-
χούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν
εἶπεν, Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι
μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν
22 ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τανῦν παραινῶ
ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία
23 ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ
μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι, ᾧ καὶ
λατρεύω, ἄγγελος λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε·
24 Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδού, κεχάρισταί
σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.
25 διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι
26 οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. εἰς
νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, δια-
φερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς
νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς
28 χώραν· καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι·
βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες,
29 εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. φοβούμενοί τε, μήπου
κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης
ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γε-
30 νέσθαι. τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ
πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν
θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων
31 ἀγκύρας ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατον-
τάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι

μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς 32
σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ 33
οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων, Τεσσαρεσ-
καιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι
διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι. διὸ παρα- 34
καλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς
τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ
ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἰπὼν 35
δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ
Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.
εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελά- 36
βοντο τροφῆς. ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι 37
ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες 38
δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν
σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, 39
τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατε-
νόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ
δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας 40
περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες
τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν
ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν·
περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν 41
τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν
ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας.
τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς 42

δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκολυμβήσας
43 διαφύγοι. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, βουλόμενος δια-
σῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλή-
ματος· ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν
ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ
44 τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί
τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο
πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

St. Luke, *Acts of the Apostles*, ch. xxvii.

(*b*) *A maritime 'venture'*

XXXII. 4 ΖΗΝΟΘΕΜΙΣ γὰρ οὑτοσί, ὢν ὑπηρέτης Ἡγε-
στράτου τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὐτὸς ἔγραψεν ἐν
τῷ ἐγκλήματι, ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο (πῶς
δ', οὐ προσέγραψεν, ἀλλ' ἐγὼ φράσω), ἀδικημα
τοιουτονὶ μετ' ἐκείνου συνεσκευάσατο. χρήματ'
ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζεθ' οὗτος κἀκεῖνος.
ὡμολόγει δ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ δανει-
ζοντας, εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ νηὶ τούτῳ
πολύν, οὗτος δὲ πρὸς τοὺς ἐκείνῳ, τὸν γόμον
οἰκεῖον ἔχειν αὐτὸν τῆς νεώς· ὢν δ' ὁ μὲν ναύ-
κληρος, ὁ δ' ἐπιβάτης, ἐπιστεύοντ' εἰκότως ἃ
5 περὶ ἀλλήλων ἔλεγον. λαμβάνοντες δὲ τὰ χρή-
ματα, οἴκαδ' ἀπέστελλον εἰς τὴν Μασσαλιαν,
καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὐσῶν δὲ τῶν
συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθασιν ἅπασαι, σωθείσης

τῆς νεὼς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, ἵν' ἀποστερήσαιεν τοὺς δανείσαντας, τὴν ναῦν καταδῦσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν Ἡγέστρατος, ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, καταβὰς τῆς νυκτὸς εἰς κοίλην ναῦν, διέκοπτε τοῦ πλοίου τοὔδαφος. οὑτοσὶ δ', ὡς οὐδὲν εἰδώς, ἄνω μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβεν. ψόφου δὲ γενομένου, αἰσθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, ὅτι κακόν τι ἐν κοίλῃ νηὶ γίγνεται, καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δ' ἡλίσκεθ' ὁ Ἡγέστρατος καὶ δίκην 6
δώσειν ὑπελάμβανε, φεύγει καὶ ἐκδιωκόμενος ῥίπτει αὑτὸν εἰς τὴν θάλατταν, διαμαρτὼν δὲ τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτ' εἶναι ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτως, ὥσπερ ἄξιος ἦν, κακὸς κακῶς ἀπώλετο, ἃ τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιῆσαι, ταῦτα παθὼν αὐτός. οὑτοσὶ δ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ 7
καὶ συνεργός, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τἀδικήματα, ὡς οὐδὲν εἰδώς, ἀλλ' ἐκπεπληγμένος καὶ αὐτός, ἔπειθε τὸν πρῳρέα καὶ τοὺς ναύτας εἰς τὸν λέμβον ἐκβαίνειν καὶ ἐκλείπειν τὴν ναῦν τὴν ταχίστην, ὡς ἀνελπίστου τῆς σωτηρίας οὔσης καὶ καταδυσομένης τῆς νεὼς αὐτίκα μάλα, ἵν', ὅπερ διενοήθησαν, τοῦτ' ἐπιτελεσθείη καὶ ἡ ναῦς ἀπόλοιτο καὶ τὰ συμβόλαι' ἀποστερήσαιεν. ἀποτυχὼν δὲ τούτου, καὶ τοῦ 8
παρ' ἡμῶν ἐμπλέοντος ἐναντιωθέντος, καὶ τοῖς ναύταις μισθούς, εἰ διασώσαιεν τὴν ναῦν, μεγά-

λους ἐπαγγειλαμένου, σωθείσης εἰς Κεφαλληνίαν τῆς νεὼς διὰ τοὺς θεοὺς μάλιστά γε, εἶτα καὶ διὰ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρετήν, πάλιν μετὰ τῶν Μασσαλιωτῶν τῶν τοῦ Ἡγεστράτου πολιτῶν μὴ καταπλεῖν Ἀθήναζε τὸ πλοῖον ἔπραττε, λέγων ὡς αὐτός τε καὶ τὰ χρήματ᾽ ἐκεῖθέν ἐστι, καὶ ὁ ναύκληρος εἴη καὶ οἱ δεδανεικότες Μασσαλιῶται.
9 ἀποτυχὼν δὲ καὶ τούτου, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ γνόντων Ἀθήναζε τὴν ναῦν καταπλεῖν, ὅθενπερ ἀνήχθη, ὃν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐλθεῖν ᾤετο δεῦρο τολμῆσαι τοιαῦτά γ᾽ ἐσκευωρημένον καὶ πεποιηκότα, οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἀναιδείᾳ καὶ τόλμῃ, ὥστ᾽ οὐκ ἐλήλυθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ σίτου τοῦ ἡμετέρου ἀμφισβητήσας ἡμῖν δίκην προσείληχεν.

Demosthenes, *Oration* XXXII, §§ 4–9.

(*c*) *A maritime contract*

XXXV. 10 ΕΔΑΝΕΙΣΑΝ Ἀνδροκλῆς Σφήττιος καὶ Ναυσικράτης Καρύστιος Ἀρτέμωνι καὶ Ἀπολλοδώρῳ Φασηλίταις δραχμὰς ἀργυρίου τρισχιλίας Ἀθήνηθεν εἰς Μένδην ἢ Σκιώνην, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Βόσπορον, ἐὰν δὲ βούλωνται, τῆς ἐπ᾽ ἀριστερὰ μέχρι Βορυσθένους, καὶ πάλιν Ἀθήναζε, ἐπὶ διακοσίαις εἴκοσι πέντε τὰς χιλίας, ἐὰν δὲ μετ᾽ Ἀρκτοῦρον ἐκπλεύσωσιν ἐκ τοῦ Πόντου ἐφ᾽ Ἱερόν,

ἐπὶ τριακοσίαις τὰς χιλίας, ἐπὶ οἴνου κεραμίοις
Μενδαίοις τρισχιλίοις, ὃς πλεύσεται ἐκ Μένδης
ἢ Σκιώνης ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν Ὑβλήσιος ναυκληρεῖ.
ὑποτιθέασι δὲ ταῦτα, οὐκ ὀφείλοντες ἐπὶ τούτοις 11
ἄλλῳ οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον, οὐδ' ἐπιδανείσονται.
καὶ ἀπάξουσι τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου
ἀντιφορτισθέντα Ἀθήναζε πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ
πλοίῳ ἅπαντα. σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων
Ἀθήναζε, ἀποδώσουσιν οἱ δανεισάμενοι τοῖς δα-
νείσασι τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγ-
γραφὴν ἡμερῶν εἴκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν Ἀθή-
ναζε, ἐντελὲς πλὴν ἐκβολῆς, ἣς ἂν οἱ σύμπλοι
ψηφισάμενοι κοινῇ ἐκβάλωνται, καὶ ἄν τι πο-
λεμίοις ἀποτείσωσιν· τῶν δ' ἄλλων ἁπάντων
ἐντελές. καὶ παρέξουσι τοῖς δανείσασι τὴν ὑπο-
θήκην ἀνέπαφον κρατεῖν, ἕως ἂν ἀποδῶσι τὸ
γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφήν. ἐὰν 12
δὲ μὴ ἀποδῶσιν ἐν τῷ συγκειμένῳ χρόνῳ, τὰ
ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν ἐξέστω ὑποθεῖναι καὶ
ἀποδόσθαι τῆς ὑπαρχούσης τιμῆς· καὶ ἐάν τι
ἐλλείπῃ τοῦ ἀργυρίου, οὗ δεῖ γενέσθαι τοῖς δανεί-
σασι κατὰ τὴν συγγραφήν, παρὰ Ἀρτέμωνος
καὶ Ἀπολλοδώρου ἔστω ἡ πρᾶξις τοῖς δανείσασι
καὶ ἐκ τῶν τούτων ἁπάντων, καὶ ἐγγείων καὶ
ναυτικῶν, πανταχοῦ ὅπου ἂν ὦσι, καθάπερ δίκην
ὠφληκότων καὶ ὑπερημέρων ὄντων, καὶ ἑνὶ ἑκατέρῳ
τῶν δανεισάντων καὶ ἀμφοτέροις. ἐὰν δὲ μὴ 13

εἰσβάλωσι, μείναντες ἐπὶ κυνὶ ἡμέρας δέκα ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ σῦλαι ὦσιν Ἀθηναίοις, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες Ἀθήναζε τοὺς τόκους ἀποδόντων τοὺς πέρυσι γραφέντας εἰς τὴν συγγραφήν. ἐὰν δέ τι ἡ ναῦς πάθῃ ἀνήκεστον ἐν ᾗ ἂν πλέῃ τὰ χρήματα, σωτηρία δ' ἔσται τῶν ὑποκειμένων, τὰ περιγενόμενα κοινὰ ἔστω τοῖς δανείσασιν. κυριώτερον δὲ περὶ τούτων ἄλλο μηδὲν εἶναι τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες Φορμίων Πειραιεύς, Κηφισόδοτος Βοιώτιος, Ἡλιόδωρος Πιθεύς.

Demosthenes, *Oration* XXXV, §§ 10–13.

F

32. *A masterpiece of ancient literary criticism*

IX. 7 ΟΜΗΡΟΣ γάρ μοι δοκεῖ παραδιδοὺς τραύματα θεῶν στάσεις τιμωρίας δάκρυα δεσμὰ πάθη πάμφυρτα τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν ἀνθρώπους ὅσον ἐπὶ τῇ δυνάμει θεοὺς πεποιηκέναι, τοὺς θεοὺς δὲ ἀνθρώπους. ἀλλ' ἡμῖν μὲν δυσδαιμονοῦσιν ἀπόκειται λιμὴν κακῶν ὁ θάνατος, τῶν θεῶν δ' οὐ τὴν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἀτυχίαν ἐποίησεν
8 αἰώνιον. πολὺ δὲ τῶν περὶ τὴν θεομαχίαν ἀμείνω τὰ ὅσα ἄχραντόν τι καὶ μέγα τὸ δαιμόνιον ὡς

ἀληθῶς καὶ ἄκρατον παρίστησιν, οἷα (πολλοῖς δὲ πρὸ ἡμῶν ὁ τόπος ἐξείργασται) τὰ ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος,

> τρέμε δ' οὔρεα μακρὰ καὶ ὕλη
> καὶ κορυφαὶ Τρώων τε πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν
> ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.
> βῆ δ' ἐλάαν ἐπὶ κύματ', ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτοῦ
> πάντοθεν ἐκ κευθμῶν, οὐδ' ἠγνοίησεν ἄνακτα·
> γηθοσύνῃ δὲ θάλασσα διίστατο, τοὶ δὲ πέτοντο.

ταύτῃ καὶ ὁ τῶν Ἰουδαίων θεσμοθέτης, οὐχ ὁ 9
τυχὼν ἀνήρ, ἐπειδὴ τὴν τοῦ θείου δύναμιν κατὰ
τὴν ἀξίαν ἐχώρησε κἀξέφηνεν, εὐθὺς ἐν τῇ εἰσβολῇ
γράψας τῶν νόμων "εἶπεν ὁ Θεός" φησί· τί;
"γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο· γενέσθω γῆ, καὶ
ἐγένετο." οὐκ ὀχληρὸς ἂν ἴσως, ἑταῖρε, δόξαιμι, 10
ἓν ἔτι τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν ἀνθρωπίνων παραθέμενος τοῦ μαθεῖν χάριν ὡς εἰς τὰ ἡρωϊκὰ μεγέθη συνεμβαίνειν ἐθίζει. ἀχλὺς ἄφνω καὶ νὺξ ἄπορος αὐτῷ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπέχει μάχην· ἔνθα δὴ ὁ Αἴας ἀμηχανῶν,

> Ζεῦ πάτερ, φησίν, ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος υἷας Ἀχαιῶν,
> ποίησον δ' αἴθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
> ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον.

ἔστιν ὡς ἀληθῶς τὸ πάθος Αἴαντος, οὐ γὰρ ζῆν
εὔχεται (ἦν γὰρ τὸ αἴτημα τοῦ ἥρωος ταπεινό-
τερον), ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ἀπράκτῳ σκότει τὴν
ἀνδρείαν εἰς οὐδὲν γενναῖον εἶχε διαθέσθαι, διὰ
ταῦτ' ἀγανακτῶν ὅτι πρὸς τὴν μάχην ἀργεῖ, φῶς
ὅτι τάχιστα αἰτεῖται, ὡς πάντως τῆς ἀρετῆς
εὑρήσων ἐντάφιον ἄξιον, κἂν αὐτῷ Ζεὺς ἀντιτάτ-
11 τηται. ἀλλὰ γὰρ Ὅμηρος μὲν ἐνθάδε οὔριος
συνεμπνεῖ τοῖς ἀγῶσι, καὶ οὐκ ἄλλο τι αὐτὸς
πέπονθεν ἢ

μαίνεται, ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος ἢ ὀλοὸν πῦρ
οὔρεσι μαίνηται, βαθέης ἐν τάρφεσιν ὕλης,
ἀφλοισμὸς δὲ περὶ στόμα γίγνεται.

δείκνυσι δ' ὅμως διὰ τῆς Ὀδυσσείας (καὶ γὰρ
ταῦτα πολλῶν ἕνεκα προσεπιθεωρητέον), ὅτι με-
γάλης φύσεως ὑποφερομένης ἤδη ἴδιόν ἐστιν ἐν
12 γήρᾳ τὸ φιλόμυθον. δῆλος γὰρ ἐκ πολλῶν τε
ἄλλων συντεθεικὼς ταύτην δευτέραν τὴν ὑπόθεσιν,
ἀτὰρ δὴ κἀκ τοῦ λείψανα τῶν Ἰλιακῶν παθη-
μάτων διὰ τῆς Ὀδυσσείας ὡς ἐπεισόδιά τινα
τοῦ Τρωικοῦ πολέμου προσεπεισφέρειν, καὶ νὴ
Δί' ἐκ τοῦ τὰς ὀλυφύρσεις καὶ τοὺς οἴκτους ὡς
πάλαι που προεγνωσμένους τοῖς ἥρωσιν ἐνταῦθα
προσαποδιδόναι. οὐ γὰρ ἄλλ' ἢ τῆς Ἰλιάδος
ἐπίλογός ἐστιν ἡ Ὀδύσσεια·

ἔνθα μὲν Αἴας κεῖται ἀρήιος, ἔνθα δ' Ἀχιλλεύς,
ἔνθα δὲ Πάτροκλος, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος·
ἔνθα δ' ἐμὸς φίλος υἱός.

ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τῆς μὲν Ἰλιάδος 13 γραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματος ὅλον τὸ σωμάτιον δραματικὸν ὑπεστήσατο καὶ ἐναγώνιον, τῆς δὲ Ὀδυσσείας τὸ πλέον διηγηματικόν, ὅπερ ἴδιον γήρως. ὅθεν ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ παρεικάσαι τις ἂν καταδυομένῳ τὸν Ὅμηρον ἡλίῳ, οὗ δίχα τῆς σφοδρότητος παραμένει τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἔτι τοῖς Ἰλιακοῖς ἐκείνοις ποιήμασιν ἴσον ἐνταῦθα σῴζει τὸν τόνον, οὐδ' ἐξωμαλισμένα τὰ ὕψη καὶ ἱζήματα μηδαμοῦ λαμβάνοντα, οὐδὲ τὴν πρόχυσιν ὁμοίαν τῶν ἐπαλλήλων παθῶν, οὐδὲ τὸ ἀγχίστροφον καὶ πολιτικὸν καὶ ταῖς ἐκ τῆς ἀληθείας φαντασίαις καταπεπυκνωμένον· ἀλλ' οἷον ὑποχωροῦντος εἰς ἑαυτὸν Ὠκεανοῦ καὶ περὶ τὰ ἴδια μέτρα ἐρημουμένου. τὸ λοιπὸν φαίνονται τοῦ μεγέθους ἀμπώτιδες κἀν τοῖς μυθώδεσι καὶ ἀπίστοις πλάνος. λέγων δὲ ταῦτ' οὐκ ἐπι- 14 λέλησμαι τῶν ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ χειμώνων καὶ τῶν περὶ τὸν Κύκλωπα καί τινων ἄλλων, ἀλλὰ γῆρας διηγοῦμαι, γῆρας δ' ὅμως Ὁμήρου· πλὴν ἐν ἅπασι τούτοις ἑξῆς τοῦ πρακτικοῦ κρατεῖ τὸ μυθικόν. παρεξέβην δ' εἰς ταῦθ', ὡς ἔφην, ἵνα δείξαιμι ὡς εἰς λῆρον ἐνίοτε ῥᾷστον κατὰ τὴν

ἀπακμὴν τὰ μεγαλοφυῆ παρατρέπεται, οἷα τὰ περὶ τὸν ἀσκὸν καὶ τοὺς ἐκ Κίρκης συοφορβουμένους, οὓς ὁ Ζωίλος ἔφη χοιρίδια κλαίοντα, καὶ τὸν ὑπὸ τῶν πελειάδων ὡς νεοσσὸν παρατρεφόμενον Δία καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ ναυαγίου δέχ' ἡμέρας ἄσιτον τά τε περὶ τὴν μνηστηροφονίαν ἀπίθανα. τί γὰρ ἂν ἄλλο φήσαιμεν ταῦτα ἢ τῷ ὄντι τοῦ Διὸς ἐνύπνια; δευτέρου δὲ εἵνεκα προσιστορείσθω τὰ κατὰ τὴν Ὀδύσσειαν, ὅπως ᾖ σοι γνώριμον ὡς ἡ ἀπακμὴ τοῦ πάθους ἐν τοῖς μεγάλοις συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς εἰς ἦθος ἐκλύεται. τοιαῦτα γάρ που τὰ περὶ τὴν τοῦ Ὀδυσσέως ἠθικῶς αὐτῷ βιολογούμενα οἰκίαν, οἱονεὶ κωμῳδία τίς ἐστιν ἠθολογουμένη.

X. Φέρε νῦν, εἴ τι καὶ ἕτερον ἔχοιμεν ὑψηλοὺς ποιεῖν τοὺς λόγους δυνάμενον, ἐπισκεψώμεθα. οὐκοῦν ἐπειδὴ πᾶσι τοῖς πράγμασι φύσει συνεδρεύει τινὰ μόρια ταῖς ὕλαις συνυπάρχοντα, ἐξ ἀνάγκης γένοιτ' ἂν ἡμῖν ὕψους αἴτιον τὸ τῶν ἐμφερομένων ἐκλέγειν ἀεὶ τὰ καιριώτατα καὶ ταῦτα τῇ πρὸς ἄλληλα ἐπισυνθέσει καθάπερ ἕν τι σῶμα ποιεῖν δύνασθαι· ὁ μὲν γὰρ τῇ ἐκλογῇ τὸν ἀκροατὴν τῶν λημμάτων, ὁ δὲ τῇ πυκνώσει τῶν ἐκλελεγμένων προσάγεται. οἷον ἡ Σαπφὼ τὰ συμβαίνοντα ταῖς ἐρωτικαῖς μανίαις παθήματα ἐκ τῶν παρεπομένων καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἑκάστοτε λαμβάνει. ποῦ δὲ τὴν ἀρετὴν

ἀποδείκνυται; ὅτε τὰ ἄκρα αὐτῶν καὶ ὑπερτεταμένα δεινὴ καὶ ἐκλέξαι καὶ εἰς ἄλληλα συνδῆσαι·

φαίνεταί μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν 2
ἔμμεν' ὠνήρ, ὅστις ἐναντίος τοι
ἰζάνει καὶ πλησίον ἆδυ φωνεύ-
σας ὑπακούει

καὶ γελαίσας ἰμερόεν, τό μοι μὰν
καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόασεν.
ὤς σε γὰρ ἴδω, βροχέως με φωνᾶς
οὐδὲν ἔτ' εἴκει·

ἀλλὰ κὰμ μὲν γλῶσσα ἔαγε· λεπτὸν δ'
αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑπαδεδρόμακεν·
ὀππάτεσσι δ' οὐδὲν ὄρημ', ἐπιρρόμ-
βεισι δ' ἄκουαι·

ἀ δέ μ' ἴδρως κακχέεται, τρόμος δὲ
πᾶσαν ἀγρεῖ, χλωροτέρα δὲ ποίας
ἔμμι· τεθνάκην δ' ὀλίγω 'πιδεύης
φαίνομαι.

ἀλλὰ πᾶν τολματόν, ἐπεὶ * * *

οὐ θαυμάζεις ὡς ὑπὸ τὸ αὐτὸ τὴν ψυχὴν τὸ 3
σῶμα, τὰς ἀκοὰς τὴν γλῶσσαν, τὰς ὄψεις τὴν χρόαν, πάνθ' ὡς ἀλλότρια διοιχόμενα ἐπιζητεῖ,

καὶ καθ' ὑπεναντιώσεις ἅμα ψύχεται κάεται, ἀλογιστεῖ φρονεῖ (ἢ γὰρ φοβεῖται ἢ παρ' ὀλίγον τέθνηκεν) ἵνα μὴ ἕν τι περὶ αὐτὴν πάθος φαίνηται, παθῶν δὲ σύνοδος;

[Longinus], *de Sublimitate*, ch. ix, § 7—ch. x, § 3.

Printed in England at the Oxford University Press